ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

8 динара

БРОЈ 1397

6.10.197 ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ●

КОМПЛЕТАН СТРИП

КОБНИ ПАД

RIPLEY

Веровали или не!

ВИЛИЈЕМ ДЕМПЈЕ

(1652-1715)

ПРВИ ЕНГЛЕЗ КОЈИ ЈЕ ПОСЕТИО АУСТРАЛИЈУ, БИО ЈЕ ГУСАР И ЖАЛИО СЕ ДА ТАМО НИЈЕ НАШАО НИШТА ЗА ПЉАЧКУ.

ЗА **ПРВИ ВЕЛИКИ ПОЖАР У ПОЗОРИШТУ** У СЈЕДИЊЕНИМ АМЕРИЧКИМ ДРЖАВАМА, КОЈИ СЕ ДОГОДИО 1811. ГОДИНЕ У РИЧМОНДУ И ОДНЕО 70 ЖИВОТА, СМАТРАН ЈЕ БОЖЈОМ КАЗНОМ И ДОВЕО ЈЕ ДО ДОНОШЕЊА **ЗАКОНА КОЈИМ СУ ЗАБРАЊЕНЕ СВЕ ЈАВНЕ ЗАБАВЕ И РАЗОНОДЕ.**

АУТОМОБИЛ

ИЗ 1899. ГОДИНЕ УРЕДНИК ЛИСТА „САЈЕНТИФИК АМЕРИКЕН" ОПИСАО ЈЕ КАО **ФИЈАКЕР** КОЈИ ПАТИ ОД ДЕЛИРИЈУМ ТРЕМЕНСА.

СИЛУЕТЕ

СУ ДОБИЛЕ ИМЕ ПО ЕТИЈЕНУ СИЛУЕТУ, ГЕНЕРАЛНОМ ФИНАНСИСКОМ КОНТРОЛОРУ ФРАНЦУСКОГ КРАЉА ЛУЈА XIV КОЈИ ЈЕ БИО ТОЛИКО ШКРТ ДА ЈЕ, УМЕСТО СЛИКАМА И СКУПОЦЕНИМ ГОБЛЕНИМА, УКРАСИО СВОЈУ ПАЛАТУ **ЈЕФТИНИМ ПОРТРЕТИМА У ОБРИСИМА.**

САРА ЧАЈЛДЕРС ПОЛК,

СУПРУГА 11. ПРЕДСЕДНИКА САД, БИЛА ЈЕ ПРВА ДАМА АМЕРИКЕ СА **ВИШИМ ОБРАЗОВАЊЕМ.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● још 2000. године пре нове ере кинески племићи су се забављали мачевањем, а тако је било и у старом Египту, Грчкој и Риму. Овај спорт постао је олимпијска дисциплина 1896. године.

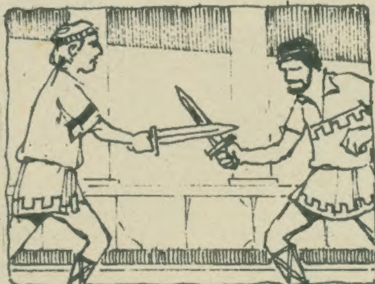

● позната Микеланђелова скулптура „Пиета" је једино вајарско дело овог великог италијанског уметника које носи његов потпис урезан на десном рамену мадоне.

● сматра се да су црвени мрави веома корисни за очување шума зато што годишње униште и поједу милионе килограма штетних инсеката.

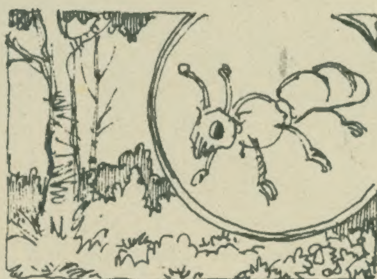

● у својој петнаестој години Пол Хулд, из Данске, желео је да потуче рекорд из Жил Вернове књиге „Пут око света за осамдесет дана". Он је 1928. године обишао Земљину куглу за само 44 дана. На свом путу није користио авион као превозно средство.

● од свих сисара лењивци имају најопасније зубе. Њихова четири оштра очњака, који се преклапају један преко другог, образују једну врсту маказа којима животиња са лакоћом сече лишће дрвећа на коме иначе живи. Кажу да кад лењивац једном зубима шчепа непријатеља не пушта га све док овај не угине.

● најстарији фудбалски клуб је „Шефилд клуб" у Енглеској, основан 1855. године.

● стари Вавилонци нису имали никакав знак којим су обележавали нулу, већ су остављали празан простор.

● просечан број откуцаја срца једног пужа износи двадесет у минуту. Међутим, на температури од око 38 степени број откуцаја се повећава и на 100, а кад температура спадне испод нуле, срце пужа може да има само један откуцај у минуту.

● Дејвид Хол из Мисисипија успео је да од једне шибице исече траку дугачку 3,70 метара.

● Емил Канер, немачки вајар из прошлог века, био је отац двојице, деда петорице, а прадеда четворице вајара.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

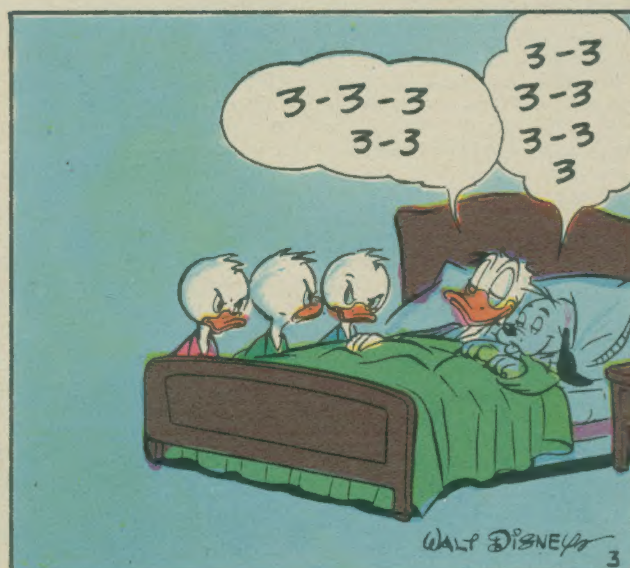

Франц Лескошен Лука

КАО И УВЕК, И ТЕ ВЕЧЕРИ У ШЕНПЕТЕРСКОМ ЗАТВОРУ ВЛАДАО ЈЕ УОБИЧАЈЕНИ МИР. НИКО НИЈЕ ПРИМЕТИО КАД ЈЕ НЕКОЛИКО ЉУДСКИХ ПРИЛИКА ШМУГНУЛО У ЛОЖИОНИЦУ.

РЕШЕТКЕ СПАСА

Нови затвореник корачао је ходником полако и усправно. За њим је гегао полицајац који га је спроводио до ћелије. Био је август 1941. године; владала је нека тешка спарина.

Бркати полицајац театрално је откључао окована врата ћелије и пропустио четрдесет четворогодишњег затвореника. Видело се да се наслађује што је допао тамнице човек таквог формата. Ухапшеник је, као љути комуниста и раднички барјактар, био зналац полиције још из предратних дана.

Затвореник осмотри свој будући дом. Поглед му је лутао од зидова до пода. Прљаво и јадно. Закорачио је у ћелију, а онда се нагло окренуо и рукама задржао врата која је пратилац хтео да затвори за њим.

— Познајемо се ми подавно, Миха! Хапсили сте ме и саслушавали ... Сад је друго! ... Реци свим полицајцима који раде овде, у шенпетерском затвору, а знају ко сам, да ме не ословљавају правим именом. Иначе, биће зла! — тврдо је изустио и сам залупио врата.

Миха се стресе. Од страха, шта ли ... Није волео комунисте, плашио их се као ђавола. Радио је за плату и оно што му се каже. Слична ствар била је и са његовим колегама. У политику се није мешао, једино му је било важно да служи господара, ма ко он био, ако плати.

ЦЕДУЉИЦА ОД АГЕНТА

Чим је непријатељ окупирао и распарчао Словенију, шенпетерски затвор, у ствари бивше војничке касарне, удаљен неколико стотина метара од центра Љубљане, почео је да се пуни политичким затвореницима. Полицајци бивше Југославије задржани су у служби.

Тек пристигли затвореник није волео што ће се поново срести с њима: предстојао му је дуго и мучно саслушање у управи полиције и плашио се да ће неки од знаних му полицајаца открити да се не зове Франц Липовшек, већ — Франц Лескошек.

Бркати Миха је неколико часака стајао пред затвореним вратима ћелије и размишљао. Знао је да неће добро проћи ако каже ко се крије иза имена Франца Липовшека. Дознаће то други комунисти у згради и неће му опростити. Решио је да ћути. Тако су поступили и остали полицајци из затвора. Штавише, Лескошеку је следећег дана, док су га водили на саслушање, приступио у ходнику један агент, на гласу као окрутан, и тутнуо му у руку цедуљицу. Лескошек се изненадио. Баш је заустио да га упозори на ћутање.

— То је од Тонета Томшича! — процедио је агент и продужио даље.

Стари партијски радник Тоне Томшич поручивао је Лескошеку да Партија намерава да га ишчупа из затвора и предлагао план бекства.

КАКО УЋИ У ЛОЖИОНИЦУ

Томшичев план није могао да се оствари, али ни Лескошек није имао стрпљења да чека нову акцију другова. Одлучио је да нешто сам покуша и брзо се уверио да првобитна мисао о насилном бежању велике групе заточеника носи у себи пуно ризика. Требало је, дакле, бекство организовати.

Пажљиво је мотрио на све што би могло користити као податак за формирање плана, беспрекорног плана. Када је био готов, упознао је с њим само затворенике Милана Мајцена и Тонета Залара. Важна карика замишљене акције била је велика башта поседника Ватовца. Налазила се испред затворске зграде и била ограђена високим зидом повезаним с њом. Из баште се излазило на улицу кроз две капије. Како је прозор Лескошекове ћелије гледао на башту, он је брзо успоставио везу са Ватовчевим безобзирно експлоатисаним радницима који су свакодневно долазили да раде. Они су му дотурили турпију. Друго је стигло од Тонета Томшича.

Ватовчеви радници су пристали да обаве још један посао: да одређеног дана, кад им то Лескошек буде рекао, „забораве“ да закључају споредну капију баште.

Највећи проблем био је како иструпијати решетке. Ниједна ћелија није долазила у обзир јер су се стражари често мували по њима и бацали поглед на прозоре.

Избор је пао на прозор ложионице у коју се ступало из купатила. Ложионица је одговарала јер у купатило није смео да улази нико осим полицајаца и ухапшеника задуженог за прање хигијенских посуда — кибли. Како полицајци нису имали никаквог посла у ложионици па тамо нису ни залазили, затвореник који буде одређен да струже решетке моћи ће поред испирача посуда лако да шмугне у ложионицу. Посао је пао на Залара. Али, ко да га уведе у купатило кад је због тога летела глава?! Јавио се младић из Љубљане Лудвик Смрекар.

Акција је могла да почне.

НЕУСПЕЛИ ПОКУШАЈ

Кад год је Залар наредног дана у време шетње затворским кругом стругао турпијом решетке на ложионичком прозору, Смрекар је у купатилу тандркао посудама што је могао јаче. Залара је обливао зној, али није посустајао. Најзад, четири шипке биле су престругане. Држале су се само „на концу“. Залар је на крају престругана места премазао сапуном и гарежом и потом кришом напустио ложионицу. Ускоро је за њим изишао Смрекар.

Сад је ваљало чекати прилику за бекство. Прошао је један, па други дан. Будност у затвору била је максимална. Стражара свуда. Најгоре је било што се дању никако није могло измаћи њиховом оку, а затвореници ноћу нису могли изићи из ћелија и докопати се ложионице. Лескошек се нашао на муци. Уочио је да стражари воле да попију. Преко једног тамничара коме је дао новац унесено је вино у затвор. Лескошек је наумио да поднапије стражаре и умоли их да пусте групу затвореника у шетњу двориштем.

Први покушај није успео. Стражари су попили вино, али се нису напили. Истина, пустили су затворенике у двориште, али их брзо вратили у ћелије.

Лескошек је опет завукао руку у џеп и опет је пред чуваре стигло лепо црвено вино. Овога пута у двострукој количини. До сумрака вино је учинило своје. Сада су стражари били мекши.

У купатило је први шмугнуо Мајцен, за њим затвореник Ревеланте, затим Лескошек, па Залар и други. Решетке су попустиле под Мајценовом снагом. Свима је срце тукло као лудо. Још који минут до слободе, која је ту, надохват руке ...

Провукавши се кроз прозор, Лескошек је скочио. Пао је на даске наслагане испод њега. Настала је бука. Срећом, стражари је нису чули. За њим су пошли и остали. И опет бука... Кроз башту су трчали колико их ноге носе. Споредна капија није била закључана, Ватовчеви радници одржали су реч. На улици су се поделили у групице и кренули свако на своју страну.

Франц Лескошек Лука, командант Главног штаба словеначких партизанских чета, поново је био слободан.

М. Тодоровић

ЛЕКЦИЈА НЕПОСЛУШНОМ ЦАРУ

— Ја ћу кроз пет година постати господар света! Остаје само Русија, али ћу и њу прегазити — тврдио је Наполеон 1811. године. Није прошло дуго, а он је на Исток повео највећу армију која је икада виђена.

Тек је било свануло кад се из шатора разапетог на левој обали Њемена појавила дебела, кратка фигура широких рамена и истурена трбуха, у сјурутку и са шеширом на глави. Војници, огромна река војске која је грабила ка три оближња моста да би прешла на супротну обалу реке, препознали су Наполеона. Полетеле су увис капе уз повике одушевљења:

— Живео император! Ено га! Живео! Живео!

Окружен свитом, Бонапарта је кроз дурбин мирно посматрао своју многољудну армију која је извирала из околних шума и клицала му, раздрагана због блиског рата. С друге стране, негде у бескрајним степама, били су козаци.

Најзад, Наполеон и сам на чистокрвном арапском коњу у галопу пређе преко једног од постављених мостова што су се љуљушкали на чамцима. Намеравао је да одатле, од Ковна, крене за Вилну не би ли руску 1. армију принудио на битку.

У Вилни су тога дана, 24. јуна 1812. године, пољски генерал - ађутанти руског цара Александра I приређивали бал у његову част. Цар је још пре месец дана дошао из Петрограда и овде одржао смотре и маневре, припремајући се за рат који су сви очекивали.

Бал је приређен на периферији Вилне, у кући грофа Бенигсена. Око поноћи, кад је забава била још у пуном јеку, у плесну дворану уђе генерал-ађутант Балашов нестрпљиво тражећи погледом цара.

Наполеон је прешао Њемен — гласила је вест коју му је донео и која га је погодила. Јер, Александар није очекивао да ће почети тако, без објаве рата.

ЗБОГ 600 БРОДОВА

Две године раније, у јесен 1910, у руске луке упловило је 600 бродова под неутралном заставом, али са британском робом. Било је то пет година од проглашења континенталне блокаде, Наполеоновог указа којим се европским земљама забрањује да тргују са Великом Британијом, што је, поред осталих, прихватила и Русија.

Наполеон захтева да се британска роба одбије, али узалуд. Континентална блокада је исувише штете нанела Русији. Међутим, Наполеон је упоран: забрана трговине са Великом Британијом најбољи је начин да ослаби њену економску моћ. Бесан што је правило које је сам прописао прекршено, он анексира градове Ханзе и Олденбург, посед Александровог зета херцога Олденбуршког. Александар на то узвраћа указом којим се руске луке отварају за све бродове са неутралним заставама, без обзира чију робу носе. Истовремено, ограничава увоз француских индустријских производа.

Био је то један повод више да се односи између две силе затегну, што Наполеона још више учвршћује у намери да спроведе свој континентални систем — да покореним народима и земљама дода још Аустрију, Прусију, Шведску, Данску, Португалију, Шпанију и — Русију. Француска Империја била је у то време само део Велике Империје која је обухватала још Краљевину Италију, Напуљску краљевину и Рајнски савез. Наполеон је од њих извлачио новца и трупа што је више могао.

— Француска изнад света — писао је свом пасторку, вицекраљу Италије.

ИЗНЕВЕРЕНО ОЧЕКИВАЊЕ

Почетком 1811. за рат су почеле да се припремају и Француска и Русија.

— Ја ћу кроз пет година постати господар света — тврди Наполеон. — **Остаје само Русија, али ћу и њу прегазити.**

Руски цар решен је да оружјем брани независност своје земље. До пролећа Александар успева да између Двине и Њемена прикупи око 200 хиљада људи, а средином априла Наполеон издаје наређење којим ће се дићи на оружје цела његова империја. Окупљање трупа траје целе те године и Александар се још нада да ће придобити Пољску, Прусију и Аустрију. Међутим, у фебруару 1812. Прусија потписује савез са Француском и обавезује се да јој стави на располагање 20.000 људи, али обавештава Русију да ће је штедети што је могуће више. У савез са Француском ушла је и Аустрија.

Са масом од преко пола милиона људи Наполеон, у пролеће 1812, креће на Исток. У Вилковишкису 22. јуна издаје проглас да је почео „други пољски рат", што је требало да значи и објаву рата Русији јер друге објаве није било.

ПРЕСЕЧЕНИ НАДВОЈЕ

По истом оном генерал-ађутанту од кога је примио вест да је Наполеон ушао на руску територију Александар I је француском императору одмах упутио писмо тражећи да се повуче. „... У противном случају", писао је, „бићу принуђен, Ваше величанство, да одбијем напад који није ничим изазван с моје стране. Још стоји до Вашег величанства да избави човечанство од невоља новог рата..."

Генерал Балашов је, носећи царево писмо, брзо нашао француске трупе и надао се да ће ускоро видети Наполеона. Међутим, Наполеон га је примио тек неколико дана касније, кад је већ ушао у Вилну. Примио је Балашова у истој оној кући из које га је пре неколико дана Александар испратио.

— Шта је он то могао да жели и тражи што не би нашао у мом пријатељству — љутио се Наполеон на Александра. — **Да, он је нашао да је најбоље ако се окружи мојим непријатељима, и то ким?... Има већ недељу дана откад је почела кампања, а ви нисте умели да заштитите Вилну. Пресечени сте надвоје и истерани из пољских провинција. Ваша војска ропће...**

Водећи највећу армију коју је свет икада видео, Наполеон из Вилне продире на исток где ће се, месец и по дана од тренутка када је први француски војник прешао реку Њемен, на путу Смоленск — Москва, у подручју села Бородина, одиграти једна од најкрвавијих битака 19. века.

Н. Ђ.

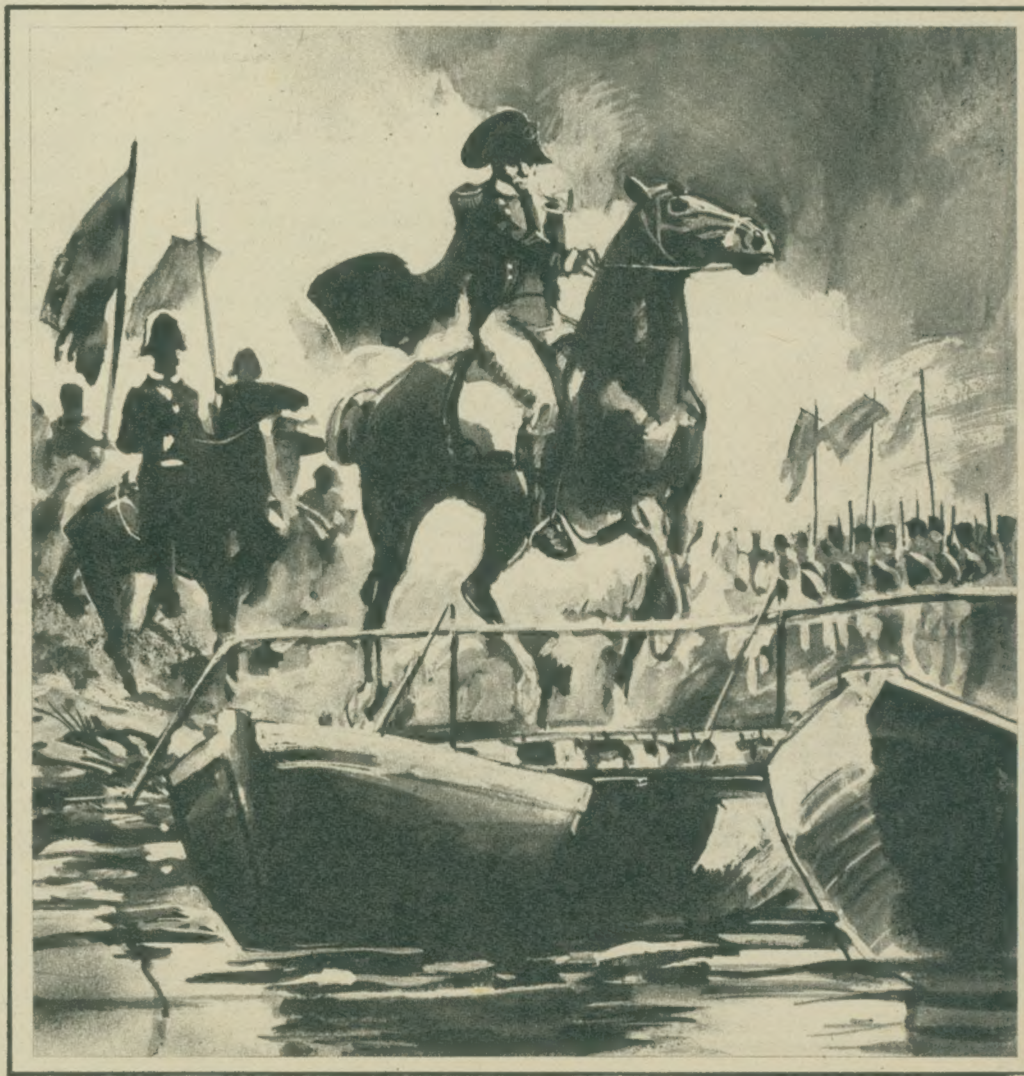

Музеј-панорама на Кутузовљевом проспекту, у којем се налази монументална слика Бородинске битке: платно површине 1.725 квадратних метара

БОРОДИНСКА

Ако заузмем Кијев, зграбићу Русију за ноге; ако запоседнем Петроград, зграбићу је за главу; а кад заузмем Москву, погодићу је у срце — говорио је Наполеон. Међутим, увидевши да, и поред огромне силе, не може проћи кроз Русију онако како се надао, касније ће рећи: — **Најстрашнија од свих мојих битака је битка коју сам дао под Москвом; Французи су се у њој показали достојним да извојују победу, а Руси да буду побеђени...**

Била је то битка код села Бородина, 124 километра испред Москве.

Француска армија бројала је, са трупама и депоима, више од 700 хиљада људи, а руску границу је у току операција прешло 611 хиљада од чега је било свега 300 хиљада војника — Француза, Холанђана, Немаца, Белгијанаца, Италијана... Велика армија је до Њемена стигла прилично изморена дугим маршевима. До Смоленска, иако нису вођене озбиљније борбе, у борбеним редовима недостајало је 150 хиљада људи.

Народ се пред освајачем са стоком склања у шуме, пали куће и амбаре, уништава усеве. Руска армија узмиче, повлачи се. На команданта 1. армије сваљује

БИТКА

се кривица због напуштања толиких територија због чега цар Александар, после многих оптужби које му стижу у Петроград, за главног команданта свих руских оперативних армија поставља генерала Кутузова.

ШАХ ЈЕ НАМЕШТЕН

Пошто је 29. августа у Гжатску од Барклаја примио команду, и Кутузов наставља повлачење. Притиснут незадовољством јавног мнења, најзад се зауставља код Бородина, где је стигао 3. септембра. Његова армија заузела је положај на десној обали реке Калоче и док руска заштитница пружа жесток отпор Наполеоновој претходници, Кутузов на Калочи организује одбрану и гради утврђења.

Иако најважније, лево крило положаја је, због недостатака инжењеријског алата и материјала, било најслабије утврђено. На том положају Наполеон је 5. септембра са 30 хиљада пешака, 10 хиљада коњаника и 180 оруђа савладао јак отпор Руса којих је било у знатно мањем броју: 8 хиљада пешака, 4 хиљаде коњаника и 36 оруђа. Следећег дана извршио је припреме за одлучујућу битку.

— Шах је намештен, сутра ће почети игра — рекао је увече пошто је по други пут брижљиво обишао своје линије.

За предстојећу битку Кутузов је заузео одбрамбени положај са 110 хиљада људи, међу којима 7 хиљада козака, и 640 топова. На другој страни било је 130 хиљада Француза и 587 топова...

На измаку мрачне и влажне ноћи, у праскозорје 7. септембра, дуж обеју линија гореле су ватре. У четири сата Наполеон је, не могавши да спава, изишао из свог шатора. Његове трупе већ су почеле да се припремају за заузимање положаја. Сат и по касније отпочеће напад на Бородино и Семјоновске флеше. Уз жестоку обострану канонаду развила се огорчена борба.

ИЗ РУКЕ У РУКУ

Кутузовљеву армију воде Барклај, Багратион, Дохуров, Уврова, Рајевски, Псарев..., а Наполеонову Даву, Мират, Неј, Поњатовски... Сатима већ пуца се готово без прекида, мења се положај и однос снага, утврђења по неколико пута иду из руку у руке. Напад је жесток, одбрана још жешћа.

Око 6 по подне Наполеон, импресиониран упорношћу Руса, наређује да се прекине напад, не слушајући савете маршала да уведе гарду и доврши битку у своју корист, јер — то је последња резерва, а он није сигуран да ће крвави окршај код Бородина завршити победом. Истовремено, Кутузов, страхујући да следећег дана неће моћи с успехом да настави борбу, решава да одступи ка Москви.

Тако је битка код Бородина, коју су оба противника прогласила својом победом, остала тактички нерешена. У њој је погинуло или рањено 50 хиљада Француза, међу којима је било 47 генерала, и 44 хиљаде Руса од којих су 23 били генерали. Била је то једна од најкрвавијих битака у прошлом веку.

Седам дана после Бородинске битке Французи су ушли у напуштену Москву. Међутим, падом Москве Русија се није осећала побеђеном. Пожар који је за шест дана прогутао три четвртине овог древног града појачао је у војсци и народу жељу да се одупру завојевачу, све до његовог слома.

Осамнаестог октобра 1962, на 150-годишњицу отаџбинског рата 1812, у Москви је на Кутузовом проспекту откривен музеј — панорама „Бородинска битка". Зграда музеја подигнута је специјално за јединствено дело руске уметности — панораму „Бородинска битка". То је рад познатог уметника Франца Алексејевича Рубоа, урађено 1911—12. у монументалним размерама 115x15 метара. На површини од 1 725 квадратних метара кружно постављеног платна 825 метара заузима необично живописно небо, док се на преосталом делу јасно разликује више од 3 хиљаде фигура.

Н. Ђ.

ВЕЛИКА РАДОСТ МАЛИХ АМБАСАДОРА

— ОНО ШТО ЈА НИСАМ МОГАО ДА НАУЧИМ, РАЗУМЕМ И САЗНАМ ЗА ТРИ ГОДИНЕ, КОЛИКО САМ У ЈУГОСЛАВИЈИ, ДЕЦА СУ УСПЕЛА ЗА САМО ПЕТ ДАНА »РАДОСТИ ЕВРОПЕ!« — БИО ЈЕ ОДУШЕВЉЕН АМБАСАДОР ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ

Телефон у стану Донке Шпичек, главног и одговорног уредника Сусрета деце Европа — „Радост Европе" — зазвонио је почетком октобра прошле године, око поноћи.

— Другарице Донка — јавио се глас са друге стране жице — **наша мала гошћа из Пољске је болесна. Молимо вас пошаљите лекара.**

Доктор је стигао за само неколико минута и прегледао десетогодишњу девојчицу у стану на Новом Београду где је била смештена код својих домаћина. Дијагноза је била помало необична: мала Пољакиња се једноставно прејела, јер су је њени домаћини, југословенски мама и тата, просто кљукали обимном и разноврсном храном.

Међутим, после неколико дана, девојчица је опет плакала. Али, повод за сузе сад нису били болови у стомаку већ туга због растанка од својих пријатеља из Београда. У ствари, зашто је ова девојчица у паузама између смеха, игре и песме, два пута обилато сузе лила низ своје бело, дечије лице?

ГРАНИЦЕ НИСУ ВАЖНЕ

Већ десет година, од 1969, крајем прве седмице октобра, на сурчинском аеродрому се при растанцима плаче обимније и искреније него обично. Неколико тренутака пре полетања авиона у разне земље и градове широм Европе опраштају се велики пријатељи стари само десетак година и знанци свега неколико дана. Тако се најчешће, у сузама, завршава „Радост Европе", јединствена дечија манифестација у свету којој је домаћин град Београд, његова деца, њихови родитељи и школе.

Наиме, на иницијативу града Београда и Дома пионира, а под покровитељством УНИЦЕФ-а (Међународне уније Уједињених нација за помоћ деци), почетком октобра пре десет година одржана је за то време у целом свету нова и сасвим оригинална приредба — „Радост Европе", преко које се, на јединствен начин, Југославија прочула свуда.

И не само наша земља. Јер, девојчице и дечаци, без обзира на језик и из каквог су друштвеног уређења, још једном су показали да пријатељству и разумевању нема граница: оно што нису и не могу да постигну старији успела су — деца. Географске, политичке и језичке границе за њих не постоје: не осећајући и, не обазирући се на све те разлике и препреке које у својим разговорима и сукобима стално истичу старији, она сваког октобра у Београду својим сусретом, заједничком игром и песмом доказују да је слобода, пријатељство и човечност највеће богатство у животу и младих и старијих.

Сваке године у „Радости Европе" учествује око 700 девојчица и дечака из разних земаља Европе и домаћина — Београда и Југославије. До сада је у овим радосним сусретима учествовало преко 7000 деце, а то је читава мала пионирска варош! Ова манифестација истовремено показује да су маме и тате, баке и деке, из различитих земаља, захваљујући својим кћерима и синовима, унукама и унуцима, свуда гостопримљиви и нежни.

Деца из Пољске изводе игру са балонима.

НЕ БОЈЕ СЕ НИКОГ!

Сваке године Дом пионира из Београда, преко наших и страних амбасада, пионирских и културних организација широм Европе, позива децу из разних земаља на већ традиционалне Сусрете деце Европе. Сваке године долазе деца из разних земаља и разних градова и увек су њихови домаћини друге породице из Београда и околине.

Прво се за „Радост Европе" пријаве школе које желе да њихови ученици, у договору са родитељима, буду домаћини гостима из иностранства. Увек су то друге школе и маме њихових ђака оставе од свог годишњег одмора по неколико дана да би своју љубав, време, пажњу, нежност и вештину у кувању могле што више да посвете и поклоне пријатељима које виде први пут у животу?

„Породица која ме је примила уступила ми је своју собу и свој кревет", забележио је своје утиске из дома југословенских пријатеља и домаћина мали Марк из Белгије. **„Кад се само сетим да смо дошли са три часа закашњења а деца из школе су нас стрпљиво чекала и љубазно дочекала! Кад им неко звони на врата стана они их отварају не оклевајући. Стал но је неки долазак и одлазак. Не боје се никог!"**

Његов друг Патрик је такође био одушевљен: **„Дали су ми много више него што сам ја могао њима да дам. Стално су се смешили упркос тешкоћама које су имали говорећи француски. Имају мале станове и тиме су задовољни..."**

После око седам дана упознавања, заједничких излета и игре, организује се завршна приредба на којој ови мали амбасадори певају песме својих земаља, играју или свирају. Своју вештину покажу и на свечаном традиционалном пријему код председника Савезног извршног већа Свих тих дана, а и касније кад почну да се размењују писма, није толико важно што неко не зна немачки, шведски или мађарски: правим пријатељима то не представља препреку за споразумевање. Две речи нашег језика ипак сви брзо науче и често их употребљавају: маму и тату својих домаћина гости из друге земље такође зову — мама и тата.

ЗАШТО ЈЕ ПЛАКАО АЛЕН?

„Оно што ја нисам могао да научим, разумем и сазнам за три године колико сам у Југославији, деца су успела за само пет дана", рекао је после прошлогодишње „Радости Европе" један прави, одрасли амбасадор са севера Европе и одмах затражио да дечаци и девојчице из његове земље обавезно учествују и на следећем сусрету пријатељства, песме и игре.

Сусрети деце Европе, у чијем је оквиру и „Радост Европе", одржавају се поводом прославе „Светског дана детета". Наиме, Међународна унија за старање о деци са седиштем у Женеви дала је, 1953. године, предлог да се установи дан посвећен деци целог света, без обзира на боју коже и језик — „Светски дан детета". Он тада, дакле већ две и по деценије, 5. октобар широм света се слави као дан посвећен само девојчицама и дечацима. У нашој земљи овим датумом почиње Дечија недеља.

Можда белгијски дечак Ален и његов београдски домаћин и вршњак Мирко и не знају за ову одлуку Међународне уније за старање о деци. Али, то и није тако важно за њихово пријатељство које траје већ неколико година. Вративши се у Белгију из Југославије, још уплакан од суза на растанку, Ален је одушевљено писао: „Сматрали су ме својим дететом!" А његов вршњак Филип је додао: „Није могло бити лепше. Наишли смо на људе којима је задовољство да друге чине срећним!"

И. Лончар

ПЕСМА СУСРЕТА ДЕЦЕ ЕВРОПЕ

Све што расте
хтело би да расте...
Нека расте и треба да расте!
Све што цвета
хтело би да цвета.
Нека цвета
и треба да цвета.

Нека гледа
све што има око...
Свако крило
нек лети високо...
Летети, летети,
лепо је летети,
Живети, живети,
лепо је живети.

Све што лети хтело би да лети...
Нека лети
и треба да лети!
Све што пева
хтело би да пева...
Нека пева
и треба да пева!

Нека скаче
све што има ногу...
Нека трче сви који то могу.
Скакати, скакати
лепо је скакати!
Живети, живети,
лепо је живети!

Све што трчи
хтело би да трчи...
Нека трчи
и треба да трчи!
Све што кљуца
хтело би да кљуца...
Нека кљуца
и треба да кљуца!

Нека пева
све што има глас!
Нико лепше
ведрије од нас!
Певати, певати,
лепо је певати!
Живети, живети!
лепо је живети!
Живели.

На завршној приредби „Радости Европе" ову песму Душана Радовића сва деца певају на нашем језику.

DIK BROWNE **ХОГАР СТРАШНИ**

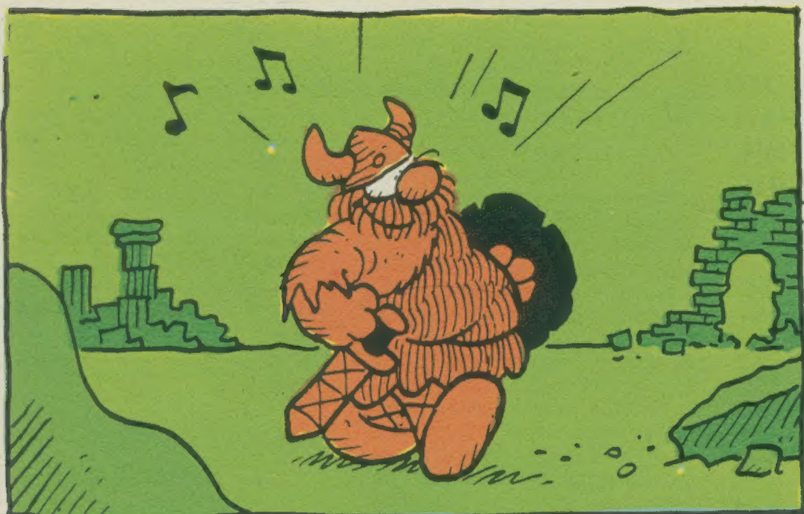

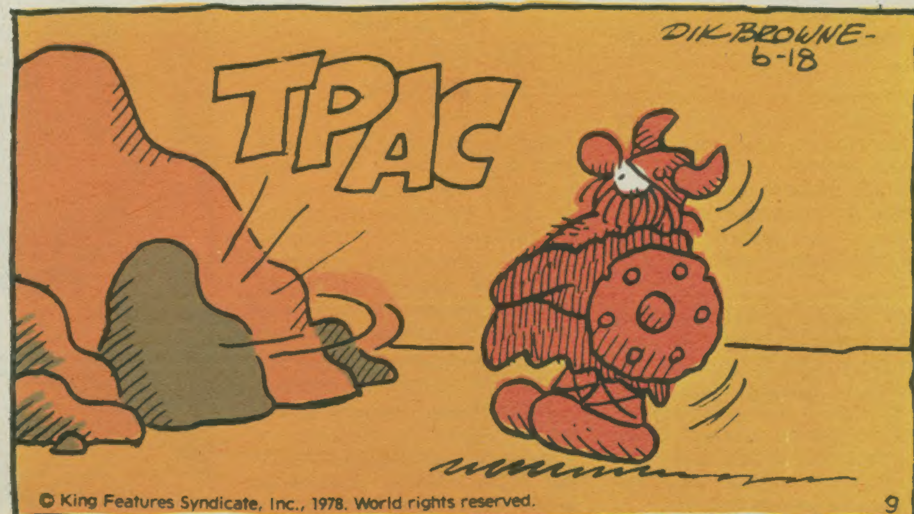

ЛАКОНОГИ НЕ ПЉАЧКА ...

КАД СУ ПРВИ ПИОНИРИ ТЕК КРЕНУЛИ »ДУГИНИМ ТРАГОМ« ПРЕМА ДАЛЕКОМ ЗАПАДУ, НОВОМ ЕНГЛЕСКОМ ЈЕ ХАРАО ДРУМСКИ РАЗБОЈНИК МАЈКЛ МАРТИН, ЈЕДАН ОД ПРВИХ ПЉАЧКАША ПОШТАНСКИХ КОЛА.

Мајкл Мартин се родио на фарми код Килкенија у Ирској 1775. године. Од оца је наследио жесток ирски темперамент, а од мајке витак стас, светле очи и романтичне снове. Чезнуо је за авантурама, па је имао све предуслове да постане „Капетан Лаконоги".

КАПЕТАН ЛАКОНОГИ, ГРАФИКА ИЗ „КОЛУМБИЈСКОГ СТРАЖАРА", 1821. ГОДИНЕ.

У седамнаестој години побегао је с очевог имања у велики и весели град Даблин, упао у друштво раскалашних жена, разузданих мушкараца и уличних лопова међу којима се осећао, како је сам касније причао, као харинга у мору. Заљубио се у кћерку неког пастора који није имао нимало смисла за романтику, па га је уз помоћ даблинских пандура отерао назад на очеву фарму.

Неколико месеци је разочарани момак без гунђања газио за ралом и водио краве на појило. Родитељи су већ помислили да им се несташни син заувек смирио.

Можда би се то десило да се једног лепог дана пред Мартиновом кућом није појавио висок, елегантан јахач на дивном пунокрвном коњу и затражио храну и конак. Гостољубиви фармер Мартин није незнанца одбио.

За време ручка странац је проговорио једва неколико речи. После ручака замолио је младог Мајкла да га одведе у собу. Момку су очи синуле од дивљења кад је странац скинуо капут и из појаса извукао два срмом оптоцена самокреса.

— Ко сте ви, господине? — запитао је Мајкл Мартин.

— Ја сам човек, синко, који се труди да богатства овог света правилно распореди! — незнанац се смешкао подругљиво. **— Узимам од оних који имају више него што умеју да потроше, а дајем понешто од тог онима који немају ни за кашу од проса!**

— А из овог, из ових кубура, јесте ли већ пуцали на неког човека, господине? — Мајкл није одвајао очи од самокреса.

— Никад нисам без нужде употребио те стварчице, младићу! — странчево лице се уозбиљило. **— Живот је највреднија ствар под сунцем! Али, синко, понекад, нужда закон мења!**

— Сад знам ко сте! — одједном поскочи Мајкл. — **Ви сте „Капетан Гром"!**

КУБУРА ЗА ПРИЈЕМНИ ИСПИТ

Кад је фармер Мартин у цик зоре устао, у кући више није било ни странца, ни сина, из штале је нестао и најбољи коњ. Капетан Гром, најпознатији друмски разбојник Ирске, и Мајкл Мартин јахали су један поред другог према Даблину.

Код Килдера „Капетан Гром" је зауставио коња.

— Ту ћемо заузети бусију! — рекао је Мајклу. — **Ускоро ће кочија из Даблина! Полагаћеш пријемни испит! Држи ову кубуру!**

Друмски препад је прошао глатко. „Капетан Гром" је зауставио дилижансу, а Мајкл Мартин је вешто путницима испразнио џепове.

— Смео си и окретан, момче! — рекао је после пљачке искусни друмски разбојник. — **Примам те за ортака! Од данас ћеш бити „Капетан Лаконоги"!**

Гром и Лаконоги харали су друмовима Ирске и Шкотске све до 1818. године кад је, најзад, гувернер Ирске одлучио да се ослободи разбојничког тандема. Мобилисао је војне јединице и многе одреде добровољаца за лов на двојицу бандита и за њихове главе расписао велике награде.

— Момче, обруч се све више стеже око нас! — рекао је једно вече Капетан Гром. — **Ја сам већ стар, а ти си у напону снаге! Ја ћу умрети овде, у Ирској! Ти се укрцај на брод док још имаш времена. Иди у Америку. С оним што смо зарадили можеш да почнеш нов живот!**

ЧАСТ ИЛИ ЖИВОТ

Дванаестог априла 1818. Мајкл Мартин — Капетан Лаконоги укрцао се на „Марију", а Капетан Гром је остао да сачека зрно које ће му прекинути разбојничку каријеру и живот.

Мајкл Мартин је у Салему на пацифичкој обали купио малу фарму, а већ годину дана касније био је власник мале пиваре. Верио се с неком девојком која је у њему гледала будућег индустријалца. Мартин је био бистар и окретан, али су Јенки-трговци били сувише лукави за њега. Већ у пролеће 1819. године пивара је банкротирала, а повериоци су му фарму продали на лицитацији. Вереница му је скресала да није довољно луда да се уда за пропалог пивара без земље, па је с неким путујућим трговцем отишла у Портланд.

Мајкл Мартин је читаву ноћ у једном салемском салуну уз боцу вискија размишљао о свом некадашњем пријатељу Капетану Грому, а у зору је заузео заседу на излазу из градића. Наишао је неки торбар из Конектикета. Мајкл Мартин је искочио из жбуна, уперио у несрећника кубуру-успомену на некадашњег пријатеља, а кад је торбар покушао да се буни треснуо га кундаком по глави. У џеповима путујућег трговца нашао је 70 долара.

За опљачкани новац Мартин је купио два пиштоља, штап-мач, тамно квекерско одело и шешир широког обода који може да се навуче на очи. Из радње у Портланду, у коју је ушао као пропали пивар и верник Мајкл Мартин, изишао је као „Капетан Лаконоги". Био му је потребан само још добар, брз и издржљив коњ.

Коња је отео неком квекеру кога је сачекао на излазу из града.

— То није мој коњ! — преклињао је квекер. — **Позајмио сам га. Ако га не вратим, изгубићу част!**

„Капетан Лаконоги" га је кврцнуо дршком пиштоља у чело.

— Боље част, него живот! — рекао је.

МАРАМИЦА И ВЕШАЛА

„Капетан Лаконоги" господарио је друмовима дуж канадско-америчке границе и, с времена на време, излетао на север до Квибека и на југ до Бостона. Жртве су му биле трговци које је, све одреда, сматрао варалицама и лоповима, и банкари, власници крчми, салуна и коцкарница који су за њега били агенти пакла. Сиротињу никад није дирао.

Док су га сиромашни славили као „Робина Худа Нове Енглеске", имућни су на сва друмска и градска раскршћа истицали плакате с уценом „од 50 долара за најозлоглашенијег ниткова".

Према женама је био прави кавaљер, а пошто је био врло леп човек и умео још лепше да се понаша, многе су потајно уздисале за њим.

Пред Бостоном је, у пролеће 1821, зауставио луксузну дилижансу у којој су се возили неки гувернерови

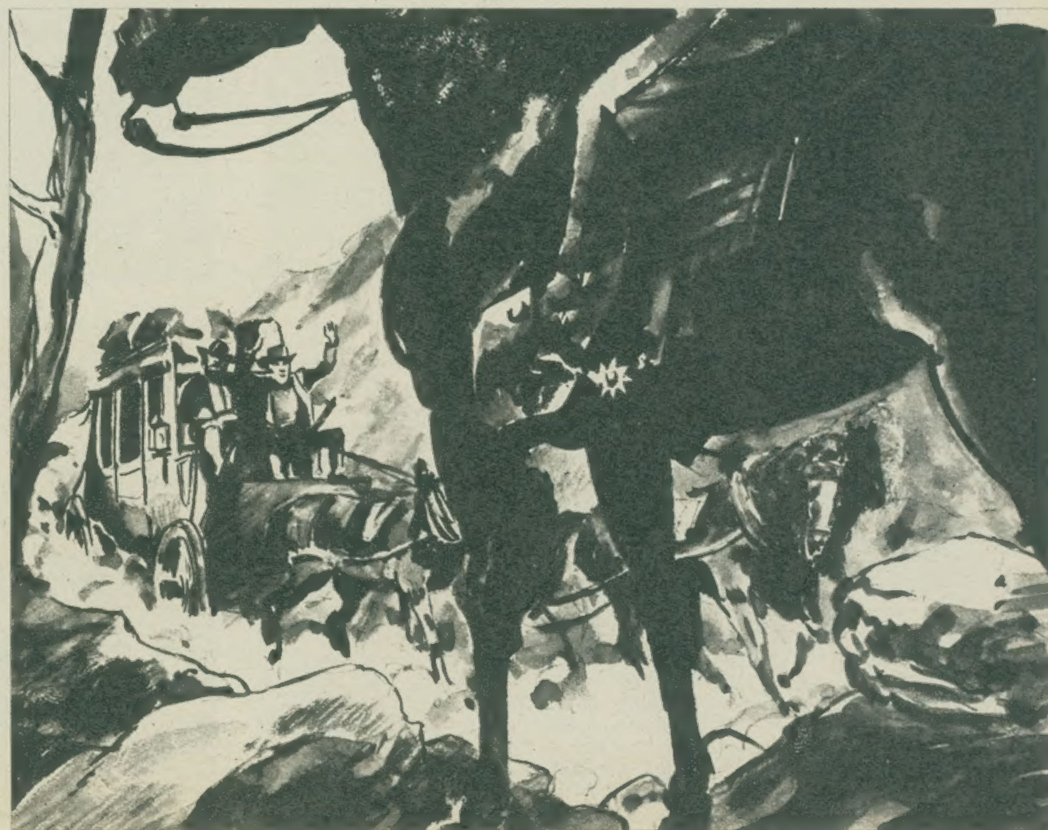

ДАМЕ

пријатељи. Једна лепа, млада жена је покушала да пред разбојником сакрије сат. „Капетан Лаконоги" је то приметио. Скинуо је шешир и дубоко јој се поклонио.

— Госпо, ја никад не пљачкам даме! — осмехнуо се и галантно јој пољубио руку. **— Да могу, украо бих вам једино срце!**

Гувернер је био ван себе од беса што је друмски разбојник до голе коже опљачкао његове госте. Као некад у Ирској, сад су у Новој Енглеској у лов на „Капетана Лаконогог" кренули сви војни одреди, сва полиција и добровољачке чете богатих грађана. Месецима је неустрашиви Ирац избегавао потере, а онда је, у невољи, направио грешку.

Када је покушао, у позну јесен 1881. године, да пребегне у Канаду, упао је у војничку заседу. Војници су под њим убили коња, али је он успео да се пешке пробије кроз мочварна ловишта Хјурон Индијанаца, својих пријатеља, у која ниједан други белац није смео да крочи. Кад се извукао из мочваре, на једној фарми је украо коња. У то време у Новој Енглеској крађа коња сматрала се злочином за који следују вешала, као на Дивљем западу.

Неколико дана касније код Спрингфилда око њега се стегао обруч гонилаца. Бранио се док је имао муниције. Савладали су га и затворили у Лечмер Поинту. Покушао је да провали из затвора, али су га на време оковали дебелим ланцима за ноге и руке.

Врховни суд у Кембриџу због пљачке и крађе коња осудио га је на смрт вешањем.

— То је најмање што можете да учините за мене! — поклонио се Капетан Лаконоги судији.

Двадесет другог децембра 1822. године, шериф је, с гомилом полицајаца, довео „Капетана Лаконогог" под вешала, где су чекали судије и гувернерови људи. Ирац је скинуо тамни квекерски капут, скинуо мараму с врата, попео се сам на вешала и помогао џелату да му натакне омчу око врата. Затим је из џепа извадио свилену марамицу и мирно запитао шерифа:

— Када да испустим марамицу?

— Кад год хоћете! — рекао је шериф задивљен његовом хладнокрвношћу.

„Капетан Лаконоги" је полако дигао руку с марамицом. Смешкао се. Кад је поветарац мало јаче дунуо, испустио је марамицу.

Пре него што је марамица долепршала до земље Капетан Лаконоги се љуљушкао у вечности.

А. Р.

Дилиндара је у селу!

Млади Турчин се отимао, а хајдук га бесомучно ударао. Боље да није...

Јоване, где си... Јоване! — вриштала је девојка и отимала се.

Турчин, момчић од једва осамнаест година, није попуштао. Била је лепа, ни је могао да одоли. Видео је за овцама изнад села, у шуми, куда је пролазио послом. Он је у Печењевце дошао недавно са групом нових сејмена, наоружаних пандура, да чува кућу и имање аге Пашагића. Није знао прилике у крају.

Девојчин врисак проломио се шумом и пропланцима, али помоћи ниоткуда: прве куће у селу биле су доста далеко, а у близини ниједног чобанина.

Неочекивано, једна снажна рука зграби Турчина за оковратник и просто га одиже са земље. Девојка скочи на ноге и гледајући спасиоца радосно узвикну:

— Јоване!

Оријаш с планине

Турчин је забезекнуто гледао оријаша пред собом. Није знао ни ко је ни шта је. Да јесте, никад му не би пало на памет да напаствује сељанку, јер је Јован Дилиндара био чувени хајдучки харамбаша и заштитник српског народа. Рођен је у Печењевцима, селу од осамдесетак кућа, шћућуреном подно Ваноса и Добре Главе, дванаестак километара од Лесковца. Иако се приче о њему и данас преносе с колена на колено, не зна се поуздано из које је породице, па је зато непознато и његово презиме. Израз „дилиндара" у народном говору тог краја значи скитач. по некима, човек који се гега кад хода. Јован је то узео као надимак, а временом прихватио као презиме. Тако је у народу остао знан као — Јован Дилиндара!

У хајдуке се одметнуо због неправде и увреда које су му причинили Турци. Окупио је чету од десетак људи, склонио се у оближње густе шуме и одатле нападао сејмене и силнике. Печењевце је било српско село, али је свака глава морала да даје одређени данак аги Пашагићу који је живео у суседној Грденици, а у Печењевцима имао кулу, кућу на два спрата озидану каменом са великим двориштем ограђеним зидом, такође од камена, где је повремено боравио. редовно кад је прикупљан харач.

Пусто да ти је

Турци су се служили свим средствима да заплаше рају, али су пред Дилиндаром узмицали. Тих година када је он четовао, а то је била прва половина 19. века, нарочито су били безобзирни, јер су Отоманско царство озбиљно растрзали унутрашњи сукоби. Чим би сејмени чули да је Дилиндара у близини, трчали би према агиној кули и викали:

— Господару, Дилиндара је у селу!

Прикривен у кули, ага је престрављено чекао да се хајдук прошета селом и оде својим путем.

И одиста, Дилиндара се никада ту није дуго задржавао. Зазирао је од свега и свакога. У Печењевце је навраћао најчешће увече, кад су посела. Поздравивши домаћина, стао би крај врата уживајући у чаврљању људи и осмесима девојака и младића. Са лица му није силазила сета. Мало је говорио, речи је цедио као да дели суво злато. Никада га нису видели необријаног или крвавог. Волео је да се облачи па се понекад догађало да се на једном крају села појави у једној. а на другом у другој одећи. Неговао је дуге и густе црне бркове. На глави је носио фес са кићанком дугом до колена.

Посебно задовољство причињавало му је да дође у Печењевце у време прикупљања харача. Ага је стизао у село спреман да исцеди од сељака што више може, али га је тамо већ чекала порука коју би му пренео који куражнији домаћин.

— Честити ага, Дилиндара је овде! Рекао ти је да не узмеш ни класа више од онога што ти припада!

Цептећи од беса, Пашагић се правио као да није чуо, али није смео да пљачка. Тек при одласку осврнуо би се на шуме Добре Главе и шкргућући зубима режао:

— Бре, Јоване, пусто да ти је!

Његова оружана пратња је ћутала.

Грижа савести

Све то није знао млађани сејмен када је напао девојку. Чим га је Дилиндара подигао на ноге и тресну о земљу, стао је да се правда, али узалуд. Дилиндарин гнев сручио се на њега као лавина. Томе је допринела и хајдукова ојађеност због недавног тешког пораза у сукобу с турском војском кад је изгубио целу чету, а сам једва извукао главу.

Хајдук је тукао младића где је стигао, газио га ногама и клео „турску сорту", не обазирући се на његово преклињање да се смилује. На крају га је свог уплаканог везао за дрво и мучио док није издахнуо.

Видећи млохаво, мртво тело, Дилиндара је тек тада дошао себи. Зурио је у младића и после неколико тренутака стресао се и процедио:

— Шта сам то урадио!... Шта... па он је дете!

Обузела га је дрхтавица. Мрмљајући, потрчао је у шуму. Девојка је покушала да га задржи и смири. Није успела.

Од тога дана Дилиндара се више није појављивао. Само његови највернији јатаци знали су да живи у једној пећини као испосник. Грижа савести због смрти младог Турчина није му давала мира. У пећини је и умро.

М. Т.

ПРЕДСТРАЖ

Још на почетку првог века наше ере Римљани су запазили да је Дунав, на месту где његова ширина износи пуних 350 метара, веома погодан за прелаз, па су насеље на његовој обали проширили и утврдили. Из Цусума, како су утврђење назвали, могли су да прате кретање варварских племена која би често долутала на супротну обалу Дунава и да спрече евентуалне нападе. У 5. веку ова римска предстража на крајњем северу Империје доспела је у руке Хуна. Атила, „Бич божји" освојио га је без много муке. После распада хунске државе, Цусум је прешао у руке Словена а затим Мађара. Године 1237. некадашње погранично утврђење краљ Бела IV поклонио је француским калуђерима цистерцитског реда. Они су у њему саздали манастир Белефонс а онда почели да дижу и град како би заштитили свој посед. Њихов посао наставио је надбискуп Петрус де Варда а у 16. веку насеље углављено између обронака Фрушке горе и Дунава помиње се као станица шајкаша све док га 1526. године нису освојили Турци. Од тада град и тврђава пуна три века прелазе из руке у руку: час су у њему Аустријанци час Турци, па опет Аустријанци, у чијим је рукама све до слома Аустро-Угарске.

РОВОВИ УКЛЕСАНИ У СТЕНИ — Свој данашњи изглед Петроварадинска тврђава добила је још 1687. године. Тада су Аустријанци, жестоко потукавши Турке код Харсанија, почели старо утврђење да опасују рововима уклесаним у стену. Унутрашњи део оградили су зидом правоугаоног облика ојачаног булкама. Исте године кад су радови отпочели Турци су стигли под петроварадинске зидине и успели да их освоје. Међутим, унутар њих нису дуго остали. По други пут исте године, Аустријанци су их приморали на предају.

ГРОБНИЦА СТРАНАЦА — Изградња Тврђаве потрајала је пуних 90 година. У њој је осим становника околних насеља учествовало и хиљаде радника доведених из разних крајева Европе. Услови рада били су тако тешки да је, како тврде неки хроничари, на градилишту умирало дневно по 50 и више људи. Тако је Тврђава стекла неславни назив „гробница странаца". Година окончања радова, 1780, утиснута је на спољној источној капији чији је барокни портал изведен с пуно укуса и мере.

ИЗГРАДЊА СЕ НАСТАВЉА — И мада су највећи радови на Тврђави завршени 1716. године, они ни изблиза нису били приведени крају. Наиме, кад је исте године избио аустро-турски рат, принц Еуген Савојски одлучио је да обнови ровове подигнуте две деценије раније, пошто је сазнао да се велики везир Али-паша спрема да с огромном војском крене на њега. И заиста, 3. августа Турци су опсели Петроварадин, али аустријска војска је успела да до ногу потуче 30 хиљада јаничара и 40 хиљада спахија. Као ратни плен освојила је не само велику количину оружја, 150 застава, 2 хиљаде товарних камила већ и сам шатор великог везира.

ЂКА НА ДУНАВУ

ПОДНО БРЕГА РАСТЕ ВАРОШ — Упоредо са радовима на Тврђави ширио се и подизао град. Његови становници били су углавном војници-граничари са својим породицама, па је Петроварадин био прави војнички град. Како је варош настајала управо у време кад је у Војводини био прихваћен барок, тако су углавном све његове зграде збијене по уским уличицама, добиле одлике овог стила. Један од карактеристичних примера градње тог времена је зграда на углу Улице Матије Гупца са занимљиво изведеним овалним затвореним балконом на углу.

КОД ЗЛАТНОГ ОРЛА — Апотека „Код златног орла" саграђена је још 1764. године и спада у једну од најстаријих у земљи. Апотека је била и стециште родољубиве омладине која је баш ту, у њеним просторијама, покренула лист „Фрушкогорац". Зна се да су за време свог службовања у Петроварадину „Код златног орла" долазили и Јосип Штросмајер, један од духовних вођа илирског покрета, и Илија Округлић, јавни радник књижевник, чије су драме и игрокази приказивани у Новом Саду, Београду и Загребу.

ПАВИЉОН ЗА КАРАЂОРЂА — Официрски павиљон, са лођама на спрату и луковима у приземљу који образују простран трем, има занимљиву прошлост. Пошто је у Србији угушен први српски устанак, његов вођа Карађорђе је пребегао са својом пратњом у Аустро-Угарску. Супротно његовим очекивањима, Аустријанци су га интернирали у Петроварадин и под присмотром сместили у овај павиљон у којем је провео пуна четири месеца.

ЗВЕКЕТ ИЗ ЗЕМЉЕ — У доњем делу Тврђаве је такозвана Београдска капија поред које су се налазили по злу чувени петроварадински казамати. О њима је познати политичар Михајло Полић-Десанчић писао: „Нешто особито жалосно имао је Варадин у оно доба... Дању, ноћу, чуо сам ту испод земље звекетање ланаца робијашких." У казаматима Петроварадина били су и многи чувени људи, међу њима, социјалиста Васа Пелагић, књижевник Антон Густав Матош, а у зиму 1914. године и друг Тито због ширења „социјалистичких и антимилитаристичких идеја".

Текст и снимци: М. Вујовић

ПЕТРАРКА ПРОТИВ ЛЕКАРА

ФРАНЧЕСКО ПЕТРАРКА СА ЛОВОРОВИМ ВЕНЦЕМ: ДОБИО ЈЕ 1341. ТО ПРИЗНАЊЕ КАО НАЈВЕЋИ ПЕСНИК СВОГ ВРЕМЕНА.

Велики песник патио је три године од болести за коју није било лека. Једне ноћи пао је у постељу и лекари су једногласно закључили: умреће.

Задужио је историју књижевности „Сонетима", збирком љубавних песама посвећених обожаваној Лаури (сваки сонет почиње једним словом њеног имена и презимена). Мање је, међутим, познато да је поред осталих дела Франческо Петрарка (1304—1374) оставио и три обимна тома „Инвектива против лекара", у којима је бираним и небираним латинским речима напао Хипократове следбенике из свог времена. Нарочито се окомио на тада најчувенијег лекара Француза Гија де Шолијеа.

Откуда толики јед великог песника на лекаре? Повод је, изгледа, био један догађај у вези са папом Клементом VI који је, године 1351, у Авињону оболео од неке чудне болести. На лицу му се појавио велики и болан оток који и поред свих настојања лекара на челу са Шолијеом — није пролазио. Што је најгоре, како се догађало у сличним случајевима, лекари окупљени око папине постеље нису се сложили око начина лечења. Папа је од отока умро после годину дана.

Петрарка се управо у то време налазио у Авињону. Послао је папи један познати староримски епитаф који је, у преводу, гласио:

„Умро сам због лекарске недоумице".

Ги де Шолије, смртно увређен, написао је против Петрарке једну врсту памфлета у којем га је оштро и увредљиво напао због тога што се меша у туђе послове. Здрав разум је налагао да се у расправу не би требало упуштати. Али, Петрарка је био изазван и увређен. Сасуо је на Шолијеа — три тома „Инвектива".

ОВАКО ЈЕ ИЗГЛЕДАЛА ЈЕДНА СРЕДЊОВЕКОВНА БОЛНИЦА

УНИВЕРЗИТЕТ НА СЛАМИ

„Ако богове ствара незнање, онда си ти бог над боговима" — гласи само једна реченица која се односи на Шолијеа — лекара над лекарима тог времена. Незнање? Одиста, људима у 14. веку није било лако. Како се доцније писало, било је то време које је наговештавало велике и значајне промене ренесансе у којој су и уметности и наука доживели прави „бум". Али, у 14. веку сликари су малали своја наивна платна не знајући за перспективу, а хроничари бележили догађаје оскудним, исквареним латинским језиком... (Онај лепши и богатији, народни, већ је био развијен само је требало да га Бокачо и Петрарка „открију").

Кад је реч о медицини, знања су и ту била невелика, а услови студирања — запањујући. Не за ондашње прилике, наравно. Неколико универзитета у Европи већ су се били прочули по медицини. То су били Салерно у Италији, па Сорбона у Паризу и факултет у француском граду Монпељеу. У прво време часови медицине на Сорбони одржани су тако ређи где се стигло. Чак и у — јавним кућама! Доцније су се предавачи са својим разредима окупљали на једном месту, у Улици сламе која није случајно добила баш то име: студенти и професори седели су лети на распрострти слами, зими на сену!

Строг пропис налагао је да професори морају имати по нарамак сена или сламе више од студената, како би били уздигнутији од њих. Пропис је управо у години Петраркине смрти доживео једну промену: студенти више нису имали право на сено, него су морали седети на самом плочнику, „како се не би уобразили"... То су могли тек кад стекну звање лекара.

На енглеским универзитетима постојала је другчија пракса: студенти су на предавања долазили у дом професора, па је из тога и настао типичан тамошњи облик факултета — колеџ. У колеџу су студенти, уз одређену накнаду, имали обезбеђена не само предавања, него још смештај и храну.

УМЕСТО ДА УМРЕ — СПАВАО

Вратимо се сада Петрарки и његовом противнику у бици речима, Шолију. Овај угледни лекар био је студент у Монпељеу, а за собом је оставио дело „Хирургија" (тада се тај назив могао применити на медицину уопште) које се данас сматра класичним. Управо са Шолијеом почиње школа чувених француских лекара из које је проистекао и Аброаз Паре (1510—1590) који се убраја у зачетнике модерне медицине.

Међутим, ако је цела ондашња француска и италијанска јавност поштовала Шолијеа, то није био разлог да се Петрарка предомисли. Али, нису папина болест и смрт били једини разлози да песник напише онолике странице против лекара; и сам се разболео од неке чудне грознице а да му нико није умео помоћи.

Када је имао шездесет година, Петрарка се повукао у замак пријатеља Јакопа да Караре и тамо навукао грозницу за коју су доцније неки теоретичари мислили да је маларија. Нису помагали ни облози од лековитих трава, ни дијете — а разни лекари који су долазили да лече песника имали су увек различите, подједнако неефикасне лекове.

Напади грознице утицали су да Петрарка потпуно изгуби интересовање за све око себе, чак и за књиге које је толико волео. Једне вечери температура му је нагло порасла. Тада су биле прошле три године откако се разболео. Сви су помислили да је песнику дошао крај, укључујући и лекаре који су били позвани да му бар олакшају последње часове, ако је могуће. И, шта се догодило? Описао је то у „Инвективима" — не треба ни наглашавати са колико заједљивог уживања:

„Чуо сам шта су закључили после саветовања: умреће пре поноћи. А те ноћи спавао сам као никада пре."

Петрарка је спавао готово до подне следећег дана. Пробудио се здрав као дрен. Када су исти лекари дошли да, како је написао, присуствују његовом погребу, били су запањени видећи да мирно седи и пише...

Да ли сада рећи нешто и у одбрану лекара из Петраркиног времена? Ево једног става из „Корпуса" — правила којих су се лекари морали придржавати:

„Велики доказ да лекарско умеће заиста постоји и да је врло делотворно проистиче из чињенице да чак и оне који у њега не верују — оно спасава".

М. К.

СВЕТ КАКАВ ЈЕ НЕКАД БИО

РОМАНТИЧНИ ГАС

Идејом да се плин употреби за осветљавање бавили су се Белгијанац Менкелер и Француз Лебон, али је слава на крају ипак припала Енглезу Виљему Мердоку. Он је 1795. године отворио прву плинару из које ће неколико месеци касније потећи плин за осветљење једне фабрике у Бирмингему. До 1860. године већину лондонских улица осветљавале су плинске лампе, а становници овог града одавно су већ заборавили на узбуђење које је изазвало осветљавање Вестминстерског моста. Било је то време лампаџија и њихових уобичајених предвечерњих шетњи. Али већ 1880. године електричне сијалице почеле су да потискују много слабије плинске лампе.

У једном од филмова великог комичара, трапави Чарли, овога пута у улози полицајца, успева да савлада локалног силеџију тако што му главу гурне у плинску лампу. То је, наравно, могуће само на филму, али је плин и у стварности, зато што садржи сулфид водоника, веома отрован. Иако га је, барем када се ради о осветљавању, време прегазило, плин и данас има широку примену у индустрији и домаћинству.

У Чаплиновом филму плинска лампа, мора се признати, нема баш романтичну улогу. Да за већину људи оне ипак данас представљају знамен неког „романтичнијег" времена, говори и чињеница да су их на многим местима — у Горњем граду у Загребу, на пример — оставили како би се сачувала некадашња атмосфера.

Годину 1813. обележило је и оснивање „Лондонске и Вестминстерске гасне компаније". Она је 1823. године снабдевала град са 250 милиона кубних сантиметара плина који је протицао главним плиноводима — разгранатом мрежом већ тада дугачком готово двеста километара. Трепераве светлост плинских лампи данас нам можда изгледа недовољном за осветљење града, али је она ипак била велики корак напред у односу на дотадашњи начин осветљавања помоћу бакљи и лампи на уље. Бакље су трајале свега неколико сати, а уљне лампе једва да су успевале да осветле и места на која су их постављали. Главни састојци гаса који се некада користио за осветљавање су водоник, метан и угљен-моноксид. Чињеница да је отрован и да, изложен отвореном пламену, може да изазове снажну експлозију, приморала је људе да пронађу неки сигуран начин производње. Показало се да је за производњу великих количина најприкладнији камени угаљ. Сувом дестилацијом угља не добија се само гас, већ у току процеса настаје и кокс — и сам добро гориво. На нашој слици призакан је апарат у коме се врши дестилација — лево, а десно је Бунзенов пламеник за светлећи гас, обавезни саставни део сваке лабораторијске опреме.

ЗАГОНЕТКА ПЛАВОГ ПЛАМ

ШИРОМ СВЕТА ИМА ЉУДИ СИГУРНИХ ДА СУ БИЛИ СВЕДОЦИ ЈЕЗИВЕ ПОЈАВЕ »СПОНТАНОГ САГОРЕВАЊА«: ТЕЛО ЖРТВЕ ПАЛИ СЕ САМО ОД СЕБЕ А ВОДА ГА САМО РАЗБУКТАВА.

Лондонски ватрогасци прекасно су стигли на место тајанственог пожара у четврти Пимлико тог зимског дана 1958. године. Али, и да су дошли раније, не би им вредело; јер, сабласни плави пламен у којем је изгорела седамдесетогодишња Едит Мидлтон шмркови нису могли да угасе.

Едит Мидлтон је била жртва једне од најчуднијих појава за које се зна — такозваног „спонтаног сагоревања", ватре која као да долази ниоткуд а претвара човека у прах и пепео.

СПОНТАНО ИЛИ НЕПРИРОДНО?

Удовица Мидлтон живела је сама и већ је била лошег здравља. Лечила се од Паркинсонове болести и високог притиска. Знајући њено стање, сусетка Ани Ло држала ју је на оку.

Око три часа по подне 29. јануара 1958. године Ани Ло свратила је код Едит Мидлтон да јој запали ватру у огњишту. Оставила ју је да мирно седи на постељи.

Између 5 и 6 по подне Ани је приметила да из удовичиног димњака куља необично много дима и жеравица али није о томе даље мислила. Међутим, када је сутрадан видела да се Едит уопште не појављује нити одговара на куцање, Ани Ло је послала унука да уђе кроз прозор и увери се да је све у реду. Он је затекао ужасан призор: сагорело удовичино тело лежало је на огњишту.

Била је то свакако трагедија али не и необична. Ништа лакше него да се стара слаба жена спотакне и падне право у ватру.

У ствари, Едит Мидлтон није погинула од ватре у огњишту. Лекарским прегледом утврђено је да је умрла од срчане тромбозе — и то пре него што је дошла у додир с пламеном.

Још ништа необично. Међутим, једна ствар запрепастила је стручњаке: мада је само ватра налик на паклену могла довести до толиког сагоревања тела, околни намештај и тканине остали су потпуно нетакнути! Једини траг пламена била је рупа дугачка 45 и широка 20 сантиметара у подним даскама испред огњишта.

Ово необјашњиво одсуство трагова ватре један је од класичних симптома спонтаног сагоревања.

Иследник Гавин Терстон који је водио истрагу поводом смрти Едит Мидлтон није веровао у спонтано сагоревање. Међутим, на уму није имао никакво логично објашњење већ је само једну мистерију замени другом: по њему, радило се о случају такозваног „неприродног сагоревања" при којем тело само себе распаљује, уз типично одсуство трагова на околним запаљивим предметима. Иследник Терстон једноставно је припадао једној другој струји. Али, у чему је разлика између две теорије?

Теорија о неприродном сагоревању тврди да је неприродна само жестина којом тело гори иако није преливено никаквим горивом. До самог пламена, међутим, долази на природан начин, спољним узроком као што је близина ватре у огњишту или неспретно руковање упаљеном свећом, гасном лампом или шибицом.

Присталице **теорије о спонтаном сагоревању** верују, укратко, да се тело на неки начин пали само од себе.

Многи научници са скепсом гледају на ову ужасну појаву. Неки нагађају, опет, да она има везе с громом или чак с духовима, а неки примећују да ватра не личи толико на хемијску колико на ону која се виђа код пожара електричних инсталација.

Шта год био узрок, остаје чињеница да тело гори блештавим плавим пламеном који вода само разбуктава.

ГОМИЛА ПЕПЕЛА

Кроз историју, још од старих Грка, човек се плашио „ватре која долази ниоткуд". Забележени су многи случајеви људи чија би тела изненада букнула као велике бакље, на изглед без икаквог спољњег узрока. Неке жртве нађене су чак изгореле у креветима чија је постељина остала нетакнута. Такав је био случај извесне Мег Најт из Чичестера, у енглеској грофовији Сасекс, која је преминула у болничкој постељи 6. децембра 1943. године.

Неко време се веровало да ова опасност понајвише прети уживаоцима жестоких пића пошто им је организам засићен алкохолом. Неки су, опет сматрали дебеле људе најподложнијим, а чак је изнета претпоставка да оваква смрт највише прети депресивним особама.

Истина је да досад није утврђен никакав заједнички именитељ.

Амерички Федерални истражни биро (ФБИ) истраживао је већи број случајева али су његови људи морали признати да су сасвим збуњени.

Класични амерички случај Мери Харди Ризер, шездесет седмогодишње удовице која је живела сама у Улици Чери Стрит број 1200 у Сент Петерсбургу, западна Флорида.

У недељу 1. јула 1951. године владала је тешка оморина. Мери Ризер последња је видела њена станодавка Панси Карпентер око девет сати увече. Мери је седела у спаваћици у својој омиљеној наслоњачи и пушила. Сва четири прозора њене собе била су отворена.

Око пет следећег јутра Панси Карпентер осетила је мирис дима. У осам сати понела је у собу Мери Ризер управо приспели телеграм.

Квака на вратима била је толико врела да се пушила. Панси ју је ухватила и крикнула од бола. Два молера који су кречили кућу дотрчали су уз степенице да виде шта се догађа. Када су провалили врата, запахнула их је јара.

Од Мери Ризер није било ни трага — односно, тек су ватрогасци начинили језиво откриће.

У поцрнелом кругу пода угледали су део кичменог стуба, стопало у црној сатенској папучи, малу гомилу пепела и људску лобању смањену до величине поморанџе. Ватре није било осим сићушног пламичка на дрвеној греди којом се завршавала преграда између собе и мале кухиње.

На висини од око метар и двадесет сантиметара од бетонског пода покривеног тепихом лебдела је потпуно равна пруга дима. Испод ње није било никаквих трагова ватре с изузетком већ поменутог поцрнелог круга. На непуних тридесет сантиметара од њега лежала је хрпа новина која чак није ни пожутела.

Рад читаве војске иследника, агената осигуравајућег друштва и стручњака за подметнуте пожаре остао је без икаквих резултата. Испитане су електричне и гасне инсталације и утврђено је да су у савршено исправном стању. Осим тога, у соби није било огњишта. У извештају Федералног истражног бироа речено је да није пронађен траг никакве течности или хемикалије која би изазвала или убрзала сагоревање.

Оно што је свакога запањило била је изјава стручњака за кремирање да је за овакво сагоревање потребна температура од ништа мање него 1400 сте-

пена Целзијуса у трајању од три до четири часа! При таквој температури соба је морала да се претвори у усијану пећ док би читаво суседство обавио облак масног црног дима. Очигледно, није се догодило ни једно ни друго.

ТАЧНО У ПОНОЋ

Попут Федералног истражног бироа и британски иследник Бекл није знао шта да мисли када је проучио необичан случај изгореле девојке из Челмсфорда.

На дан 27. августа 1938. године двадесет двогодишња продавачица Филис Мод Њукам из Улице Бишоп Роуд у Челмсфорду, грофовија Есекс, отишла је са пријатељем Хенријем Макосландом на игранку у дворану тамошњег Шајер Хола.

Била је поносна на своју дугачку балску хаљину у стилу кринолине, сашивену од сатена и белог тила са широком тамноплавом траком. Међутим, у поноћ, када се завршио последњи валцер, хаљина се изненада запалила као у некој морбидној верзији приче о Пепељуги. Девојка је издахнула 15. септембра у челмсфордској болници.

Објашњива трагедија? Не — према налазима иследника.

Угледни патолог професор Ф. Е. Кампс открио је јаке опекотине на горњем делу тела. Да није неко бацио шибицу или цигарету с балкона?

Иследник Бекл посетио је место трагедије и поднео следећи извештај: **„На жалост, ништа не разумем. С балкона ништа није могло пасти а да неко не примети. Осим тога, ивица балкона није над одмориштем на којем је девојка стајала већ над степеницама испред њега.“**

Отац умрле девојке Џорџ Сирил Њукам саопштио је да је извршио пробу на комаду сатена од којег је хаљина сашивена и установио да се он не пали од цигарете.

Оно што одиста застрашује код ове појаве је чињеница да се о њој тако мало зна. Научници и даље сумњају али широм света има полицијских иследника, ватрогасаца и очевидаца који су сигурни да су били сведоци спонтаног сагоревања.

Утешно је то што се сви слажу да је оно исто толико ретко колико је тајанствено.

Б. Д.

НИКО НИЈЕ ПРИМЕТИО ДА СЕ ДЕЧАК ПОПЕО УЗ ЧЕЛИЧНИ СТУБ, СВЕ ДОК ВАЗДУХ НИЈЕ ЗАПАРАО ЗАСЛЕПЉУЈУЋИ БЛЕСАК, А ГРАЈУ ДЕЦЕ ПРЕКИНУЛО ЗАСТРАШУЈУЋЕ ШИШТАЊЕ.

ЈАЧИ ОД 15000 ВОЛТИ

Иако му је у глави одзвањало често понављано упозорење учитељице да се никада не приближава десет метара високом електричном стубу — дечак је кренуо право ка њему.

Био је то изазов коме тринаестогодишњи Херман Волфринг из западнонемачког града Нирнберга није успео да одоли. Петнаестог јуна прошле године Херман је закорачио на сам руб смрти.

Блесак муње

И док се плавокоси јунак, корак по корак, пео уз челичну конструкцију електричног торња, дубоко доле под њим деца су се спремала за игру жмурке. Међу њима су се налазили и петогодишњи Ролан и трогодишњи Ралф — Херманова браћа.

Њихову веселу грају одједном је прекинуо заслепљујући блесак праћен застрашујућим шиштањем и пуцкетањем. Престрављена деца погледала су горе, у правцу одакле је све то долазило — и видела Хермана, лица и руку потпуно поцрнелих и нагорелих, како, главом надоле, виси са врха стуба. Погодила га је струја од 15000 волти, али је он, ма колико то било невероватно, још био жив.

Карл Лебринг, један од присутних малишана, овако је описао оно што се тога дана збило:

— Ми нисмо имали појма да се Херман тамо попео. За блесак смо у првом тренутку поверовали да је муња. И када смо схватили шта се догодило, следили смо се од ужаса. Неколико минута нико од нас није смео да се помери.

Срећом по Хермана, његови другови ипак су убрзо савладали обамрлост Карл је отрчао у најближу кућу да тамо потражи помоћ, а Роланд и Ралф су одјурили по мајку.

Мислим да је мртав

У тренутку када су њени синови улетели у кућу, четрдесет једногодишња Кете Волфринг мирно је обављала кућне послове.

— **Мамице** — успео је некако да прослови старији од малишана — **дођи брзо! Роланд се заглавио на врху електричног стуба. Повређен је, мамице.., Мислим да је мртав!**

Жени се за тренутак учинило да ће се онесвестити, али се брзо сабрала и изјурила из куће. право ка прузи у чијој се близини налазио електрични торањ.

Док је трчала, крај ње су пројурила три ватрогасна возила и два полицијска аутомобила. Звук њихових сирена злокобно је одзвањао.

Кад је стигла на место несреће, избезумљена мајка појурила је право ка стубу, али је неко од присутних успео да је на време заустави. Опасни успон преузео је на себе ватрогасац Герхард Хубер. Он је у тишини испуњеној неизвесношћу спустио дечака на земљу. У страшном стању, али још живог.

Човек коме мали Херман данас дугује живот не мисли да је то што је урадио подвиг, али верује да је то што је Херман остао у животу право чудо:

— Почео сам да се пењем чим су искључили струју. Дечак је био прекривен опекотинама, али још свестан. На његову срећу, ноге су му се од удара уплеле и тако га спасле пада. Још је невероватније то што је преживео оно што би мало ко могао да издржи — удар од 15000 волти.

Ватрогасац Хубер каже још и то да Херман готово није испустио ни гласа док га је с муком спуштао, иако с болови морали бити несносни.

Жао ми је, мама!

Готово голог, јер му је струја спржила одело, док му је кожа једне руке висила у поцрнелим дроњцима, Хермана су унели у кола хитне помоћи. У прво време лекари нису веровали да ће успети да га спасу: опекотине трећег степена прекривале су читаву десну страну тела и лица. У најбољем случају, изгледало је да ће морати да му ампутирају десну руку.

Као што је у свему што се догодило било много тога што би се могло назвати чудом, Херман се на крају и опоравио изнад свих очекивања лекара.

Све што је имао да каже када су га коначно ослободили завоја било је:

— Жао ми је, мама! Требало је да послушам учитељицу. Зар не?

М. И.

ПОВРЕДЕ КОЈЕ ЈЕ ХЕРМАН ЗАДОБИО БИЛЕ СУ ТАКО ТЕШКЕ ДА ЛЕКАРИ НИСУ ВЕРОВАЛИ ДА ЋЕ ДЕЧАК УСПЕТИ ДА ПРЕЖИВИ.

БИМ И БУМ

BABALU стрип

КОБНИ ПАД

ХЕТИ РЕНСОМ И ЊЕНА СЕСТРА КЕРОЛ ПОМАГАЛЕ СУ СВОЈИМ РОДИТЕЉИМА ДА ВОДЕ ШКОЛУ ЈАХАЊА. ХЕТИ ЈЕ БИЛА ДОБАР ЈАХАЧ СВЕ ДОК ЈЕДНОГ ДАНА НИЈЕ ПАЛА С КОЊА...
ЕНО КЕРОЛ, ДРЕСИРА ПОНИЈА! РАДИЛА БИХ ТО И ЈА ДА СЕ САДА НЕ ПЛАШИМ!
НА ДАН ХЕТИНОГ ТРИНАЕСТОГ РОЂЕНДАНА...
СРЕЋАН РОЂЕНДАН, ХЕТИ!
ИМАМО ПОКЛОН ЗА ТЕБЕ! ЕНО ГА НАПОЉУ!
НИСАМ ЗАСЛУЖИЛА НИКАКАВ ПОКЛОН КАД ИМ НЕ ПОМАЖЕМ У ПОСЛУ!
ЗОВЕ СЕ АСТОР! ЗАР НИЈЕ ЛЕП?
ЈЕДВА СМО ГА НАШЛИ! ВЕРУЈЕМО ДА МУ ЧАК НИ ТИ НЕЋЕШ ОДОЛЕТИ!
НЕ!
ХЕТИ, ВРАТИ СЕ! НЕЋЕШ, ВАЉДА, ЦЕЛОГ ЖИВОТА БЕЖАТИ ОД КОЊА!
НЕ! МРЗИМ ИХ!
НЕЗАХВАЛНИЦА! ТРЕБА ЈЕ ПРИТЕГНУТИ!
НЕ БУДИ ТАКО СТРОГА, КЕРОЛ! ОНА СЕ ЗАИСТА ПЛАШИ!
МАМА И ТАТА СУ ДАНИМА ТРАЖИЛИ ОНОГ КОЊИЋА!
ЗНАМ И ЖАО МИ ЈЕ! АЛИ, ЧИМ ПРИЂЕМ КОЊУ, ПОЧНЕМ ДА СЕ ТРЕСЕМ!
КАСНИЈЕ...
ИЗВИНИ, АСТОРЕ! ДИВАН СИ, АЛИ ЈА ТЕ СЕ ПЛАШИМ!
1397/1
ТИ СИ СИГУРНО ХЕТИ РЕНСОМ! ЖЕЛЕЛИ БИСМО ДА ТВОЈ ОТАЦ ДРЕСИРА НАШЕ КОЊЕ!
ЈЕ ЛИ ОВО ТВОЈ КОЊ? ЛЕП ЈЕ! ВОЛЕЛА БИХ ДА ВИДИМ КАКО ЈАШЕШ!
ШТА? НЕ! НЕ МОГУ! ОВАЈ... НЕ ВОЛИМ КОЊЕ!

КОБНИ ПАД

ПА, ТВОЈ ОТАЦ НИЈЕ ОНДА НИКАКАВ ДРЕСЕР КАД СВОЈУ КЋЕРКУ НЕ МОЖЕ ДА ЗАИНТЕРЕСУЈЕ ЗА КОЊЕ!
НЕ... НЕ РАЗУМЕТЕ!

СТИГЛИ СТЕ, СЕВИЛЕ! КОЛИКО КОЊА ТРЕБА ДА ВАМ ДРЕСИРАМ?
ПОСЛЕ РАЗГОВОРА СА ВАШОМ КЋЕРКОМ, НИЈЕДНОГ!

ЈАВИЋУ ВАМ СЕ ТЕК КАД ЧУЈЕМ ДА ЈЕ ВАША КЋИ ОПЕТ СЕЛА НА КОЊА!
ОХ! ТАТА ЈЕ ИЗГУБИО МУШТЕРИЈУ ЗБОГ МЕНЕ!

ХЕТИ, ВИДИШ ЛИ ШТА СИ УРАДИЛА?
ЖАО МИ ЈЕ... ЈА...

Е, ЈА ЋУ ТЕ НАТЕРАТИ ДА ПОНОВО ЈАШЕШ! ПЕЊИ СЕ!
ПОЛАКО, КЕРОЛ! ХОЋУ, САМО-

ПАЗИ!
ААХ!

ТИ СИ БЕЗНАДЕЖАН СЛУЧАЈ!
КЕРОЛ, ВИДИШ ДА НЕ ВРЕДИ ДА МЕ ПРИСИЉАВАШ!

ТЕ НОЋИ...
НИКАДА НИСАМ ИМАЛА ОВАКО ТУЖАН РОЂЕНДАН!

ТАДА...
КАКВА ЈЕ ТО БУКА?

ШТА? НЕКО ПОКУШАВА ДА УКРАДЕ АСТОРА!

КОБНИ ПАД

ХЕТИ СЕ БРЗО ОБУКЛА...
КО ЛИ СЕ ТО УСУДИО?
АСТОР, ИЗГЛЕДА, ПОЗНАЈЕ ОВОГ МЛАДИЋА!
БИЋЕ БОЉЕ ДА ПОЗОВЕМ ТАТУ!

ПА, ОН САМО ЖЕЛИ ДА ЈАШЕ АСТОРА!

ХЕТИ ЈЕ СКУПИЛА ХРАБРОСТ...
ХЕЈ, ТИ! ОСТАВИ МОГ КОЊА!
ОХ! НИСАМ ХТЕО ДА ГА УКРАДЕМ!

ЈА САМ РОБИ АДАМС! АСТОР ЈЕ БИО МОЈ КОЊ! ТАТА ЈЕ ЗАПАО У НЕКЕ ДУГОВЕ И ПРОДАО ГА!
МОЖЕШ ДА ДОЂЕШ КАД ГОД ХОЋЕШ! ЈА ВИШЕ НЕ ЈАШЕМ!

АЛИ ТО ЈЕ НАЈДИВНИЈА СТВАР НА СВЕТУ!
ЗНАМ... САМО, ЈА СЕ ПЛАШИМ! И ШТО ЈЕ ЈОШ ГОРЕ, ТАТА ЈЕ ЗБОГ МЕНЕ ИЗГУБИО ПОСАО, А ЊЕГОВ СУПАРНИК ГРЕЈТОРН ГА ЈЕ ДОБИО!

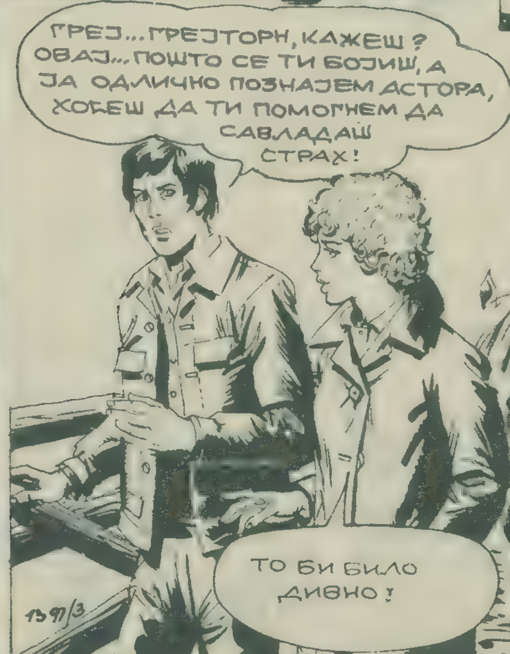

ГРЕЈ... ГРЕЈТОРН, КАЖЕШ? ОВАЈ... ПОШТО СЕ ТИ БОЈИШ, А ЈА ОДЛИЧНО ПОЗНАЈЕМ АСТОРА, ХОЋЕШ ДА ТИ ПОМОГНЕМ ДА САВЛАДАШ СТРАХ!
ТО БИ БИЛО ДИВНО!

РОБИ ЈЕ ДОБАР МЛАДИЋ! АЛИ, ЗАШТО СЕ ТРГАО КАД САМ СПОМЕНУЛА ГРЕЈТОРНА!

СУТРАДАН УЈУТРО...
АЛИ, МИ НЕ ПОЗНАЈЕМО ТОГ МЛАДИЋА!
ЈА САМ ГА ВИДЕО КАД САМ ОД ЊЕГОВОГ ОЦА КУПИО КОЊА! НЕМАМ НИШТА ПРОТИВ ДА СЕ ДРУЖИШ С ЊИМ АКО ЋЕ ТИ ПОМОЋИ!

КОБНИ ПАД

УЗЈАШИ ГА И САМО СЕДИ НЕКОЛИКО МИНУТА!
ОКЕЈ! АЛИ, ТИ ГА ДРЖИ!

ХЕЈ! ТИ ДРХТИШ! УДАХНИ ДУБОКО И ОПУСТИ СЕ!
РОБИ, МОЖДА ЋУ ИПАК ЈЕДНОГ ДАНА ЈАХАТИ!

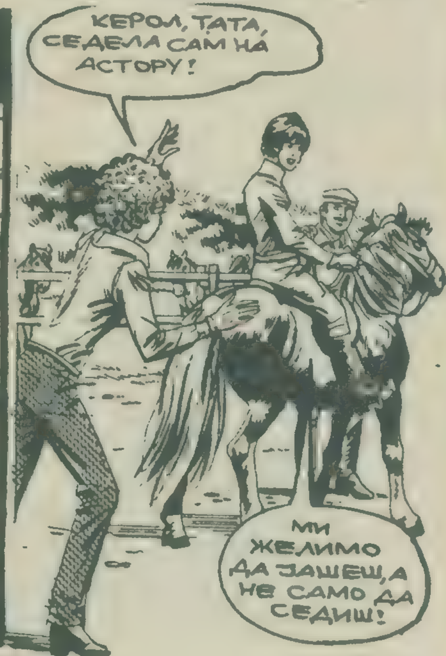
КЕРОЛ, ТАТА, СЕДЕЛА САМ НА АСТОРУ!
МИ ЖЕЛИМО ДА ЈАШЕШ, А НЕ САМО ДА СЕДИШ!

ИЗВИНИТЕ, ДА ЛИ ВАМ ЈЕ ПОТРЕБНА ПОМОЋ! ЈА САМ НА РАСПУСТУ!
ХМ! ЉУДИ СУ МИ ЗАИСТА ПОТРЕБНИ! ПРИМЉЕН СИ, РОБИ!

СУТРАДАН...
ДАНАС ЈЕ СМОТРА ДРЕСИРАНИХ КОЊА! НЕКАДА САМ ИХ И ЈА ЈАХАЛА НА ТИМ СМОТРАМА!
ОПЕТ ЋЕШ, ДАЈЕМ ТИ РЕЧ!

ГЛЕ! ОНО ЈЕ ЛИНДА СЕВИЛ СА ДЕВИДОМ ГРЕЈТОРНОМ!
ХЕТИ, ЗАР СЕ НЕ БОЈИШ СВИХ ОВИХ КОЊА?

САМО СЕ ТИ ПОДСМЕВАЈ! РОБИ ЋЕ МИ ПОМОЋИ ДА СЕ ОСЛОБОДИМ СТРАХА!
КО? РОБИ КОЊУШАР! ХА! ХА!

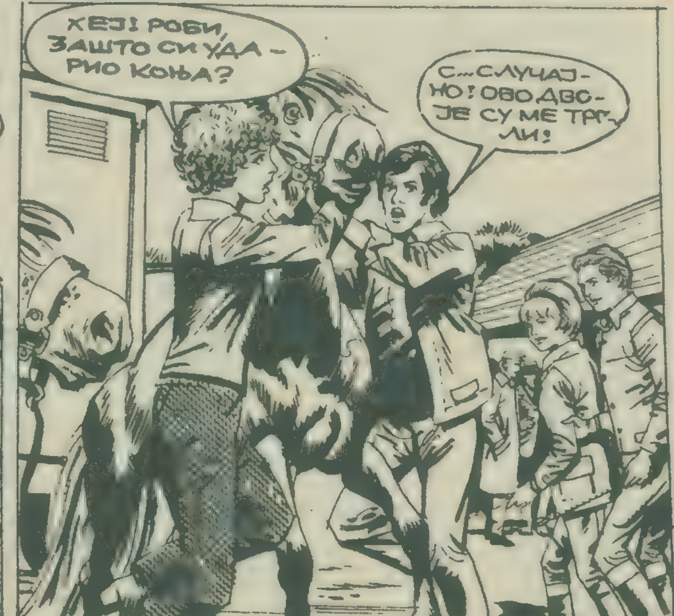
ХЕЈ! РОБИ, ЗАШТО СИ УДАРИО КОЊА?
С... СЛУЧАЈНО! ОВО ДВОЈЕ СУ МЕ ТРГЛИ!

РОБИ ЈЕ НЕРВОЗАН! ДА ЛИ ЗБОГ ДЕЈВИДА ГРЕЈТОРНА?

КОБНИ ПАД

РОБИ, ТИ И ДЕЈВИД СЕ МРЗИТЕ?
ХЕТИН ГЛАС ЈЕ ВРАТИО РОБИЈА У СТВАРНОСТ...
САМО МЕ НЕРВИРА! ПОЖУРИМО ДА ВИДИМО КАКО СЕ ТВОЈА СЕСТРА НАДМЕЋЕ!

ПОГЛЕДАЈ ЈЕ САМО КАКО ДОБРО ЈАШЕ!
ВОЛЕЛА БИХ ДА БУДЕ БОЉА ОД ГРЕЈТОРНОВОГ ДРЕСЕРА!

КЕЈ! ИЗГЛЕДА ДА ЋЕ ДЕЈВИД ЈАХАТИ!
КЕРОЛ НЕ БИ ПОДНЕЛА ДА ЈЕ ДЕЈВИД ПОБЕДИ!

ДО ЂАВОЛА! ТЕК САМ ТРЕЋА!
НИСИ ТИ КРИВА! БИЛА СИ САВРШЕНА!
ПРОБЛЕМ ЈЕ У ТОМЕ ШТО СИ ВИША НЕГО ШТО БИ ТРЕБАЛО ДА ЈЕ ЈЕДАН ЈАХАЧ!

ТАЧНО! ЗАТО ЋЕШ ТИ ЈАХАТИ ГОЛДФИНЦА!
АЛИ, ЈА СЕ ЈОШ НЕ УСУЂУЈЕМ!

НЕЋУ ДА ИСПАДНЕМ СМЕШНА!
1397/5

КЕРОЛ ЈЕ У ПРАВУ! ЈА БИХ ТРЕБАЛО ДА ЈАШЕМ! ОНА ТАКО СТРЧИ НА ТОМ КОЊУ!

И ОВОГ ПУТА ПОБЕДИЛИ СУ ГРЕЈТОРНОВИ! ЛИНДА И ДЕЈВИД СИЈАЈУ!

ДЕЈВИДЕ, ТАТА ЋЕ САД СИГУРНО ЖЕЛЕТИ ДА ВИ ДРЕСИРАТЕ НАШЕ КОЊЕ!
ТРЕНУТНО МОЈА ПОРОДИЦА НЕМА РИВАЛА!

КОБНИ ПАД

РОБИ, ПА ТО ЈЕ СТРАШНО! ДА САМ ЈА ЈАХАЛА, МОЖДА БИСМО БОЉЕ ПРОШЛИ!
ЈОШ НИЈЕ СВЕ ИЗГУБЉЕНО! НАСТАВИЋЕМО С ТРЕНИНГОМ!

СУТРАДАН...
РОБИ, СТВАРНО САМ ТИ ЗАХВАЛНА!
САМО СЕ ОПУСТИ И ПРАТИ АСТОРОВЕ ПОКРЕТЕ!
ДА ЛИ ОН ОВО РАДИ ЗБОГ МЕНЕ ИЛИ ДА БИ БИО У БЛИЗИНИ АСТОРА!

НА КРАЈУ ЧАСА...
НАПРЕДУЈЕМ, ЗАР НЕ? ВОЛЕЛА БИХ ДА И ЈА МОГУ ДА УЧИНИМ НЕШТО ЗА ТЕБЕ!
ПА, МОЖЕШ! ПОЗАЈМИ МИ ОНАЈ НОЖ ЗА КОПИТА!

ПАЗИ САМО! МНОГО ЈЕ ОШТАР! ШТА ЋЕ ТИ?
ДА НЕШТО ИСЕЧЕМ! НЕ МОГУ ОБИЧНИМ НОЖЕМ!

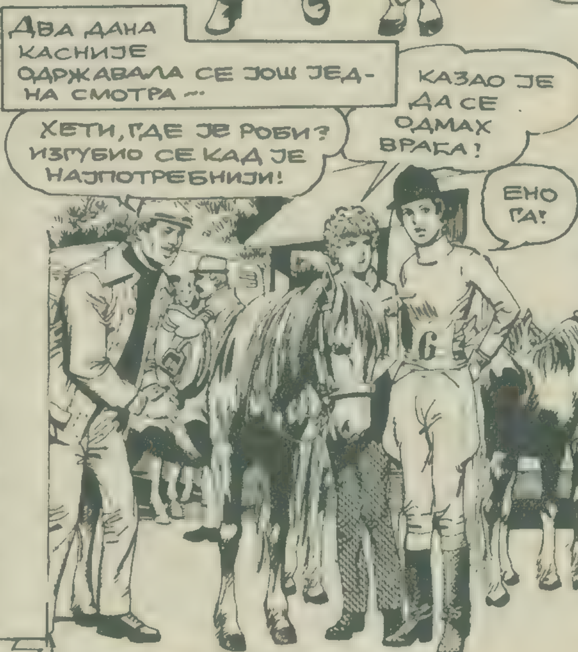
ДВА ДАНА КАСНИЈЕ ОДРЖАВАЛА СЕ ЈОШ ЈЕДНА СМОТРА...
ХЕТИ, ГДЕ ЈЕ РОБИ? ИЗГУБИО СЕ КАД ЈЕ НАЈПОТРЕБНИЈИ!
КАЗАО ЈЕ ДА СЕ ОДМАХ ВРАЋА!
ЕНО ГА!

БИЋЕ ОВО ЈОШ ЈЕДНО НАДМЕТАЊЕ ИЗМЕЂУ КЕРОЛ И ДЕЈВИДА!
НЕ! КЕРОЛ ЋЕ СИГУРНО ПОБЕДИТИ!

ШТА СЕ ТО ДОГАЂА С ДЕЈВИДОМ?

ПУКАО МУ ЈЕ КОЛАН!
НЕ, РАШИО СЕ!

ОТКУД ЗНАШ? ДА НИСИ ТИ? КАКО СИ МОГАО?
МИСЛИО САМ ДА ЋЕШ МИ ОДОБРИТИ!

КОБНИ ПАД

АЛИ, САД КАД НЕМА ДЕЈВИДА, КЕРОЛ ЋЕ ЛАКО ПОБЕДИТИ! ТО СТЕ И ЖЕЛЕЛИ, ЗАР НЕ?
МИ ЖЕЛИМО ЧАСНУ ПОБЕДУ!

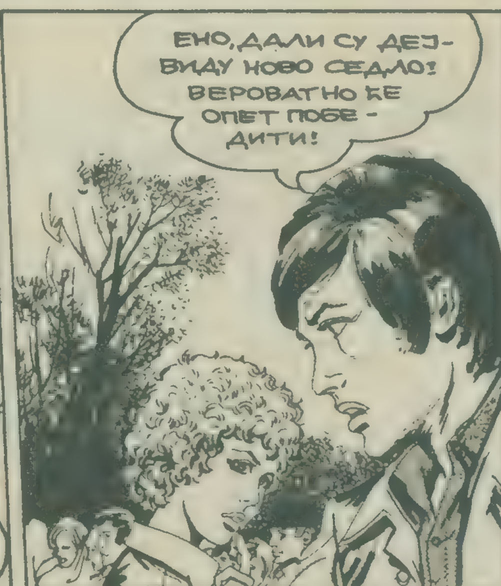
ЕНО, ДАЛИ СУ ДЕЈВИДУ НОВО СЕДЛО! ВЕРОВАТНО ЋЕ ОПЕТ ПОБЕДИТИ!

ДЕЈВИДОВ КОЊ СЕ УЗЈОГУНИО! КЕРОЛ ЈЕ ПОБЕДИЛА!

ДЕЈВИД НИЈЕ ИМАО СРЕЋЕ!
ОВА НЕЗГОДА СА СЕДЛОМ ЋЕ НАШКОДИТИ ГРЕЈТОРНОВИМА!

ВИДИШ, ХЕТИ, ДА САМ ВАМ ПОМОГАО!
ЉУТА САМ НА РОБИЈА, АЛИ НЕ СМЕМ НИШТА ДА КАЖЕМ ТАТИ! ОН БИ ГА ОДМАХ НАЈУРИО!

НА ПУТУ КУЋИ...
РОБИ, ЗАШТО ТОЛИКО МРЗИШ ДЕЈВИДА?
ЈЕР ЈЕ ЊЕГОВА ПОРОДИЦА КРИВА ШТО ЈЕ МОЈ ТАТА ДОЖИВЕО КРАХ!

ПОМОЗИ МИ ДА ПОНОВО ПОЧНЕМ ДА ЈАШЕМ! ОНДА ЋЕМО ОПЕТ ПОБЕЂИВАТИ НА ТРКАМА!
ТО И ЧИНИМ!

ТЕ НОЋИ...
МОРАМ БИТИ УПОРНА И САВЛАДАТИ СТРАХ!

УЈУТРО...
ХАЈДЕ, ХЕТИ, НЕ ОКЛЕВАЈ!
ОВАЈ... ДА...

КОБНИ ПАД

НЕ ТРЕБА ДА СЕ БОЈИШ! АСТОР ЋЕ БИТИ ВЕЗАН ЗА ОГРА-ДУ!
ЗНАМ ДА ЈЕ РОБИ У ПРАВУ, ПА ИПАК...

ИДИ ТИ ИСПРЕД АСТОРА!
ОКЕЈ!

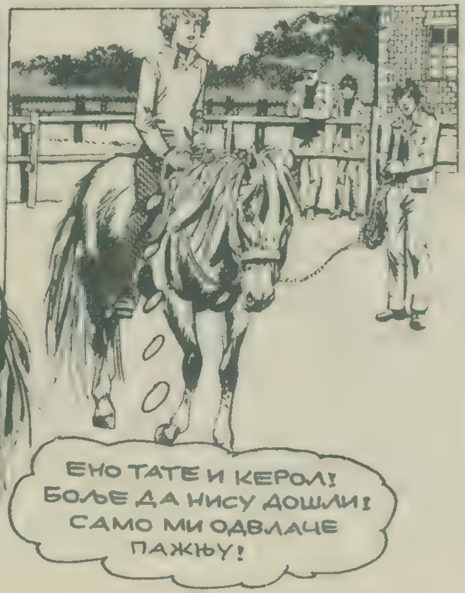
ЕНО ТАТЕ И КЕРОЛ! БОЉЕ ДА НИСУ ДОШЛИ! САМО МИ ОДВЛАЧЕ ПАЖЊУ!

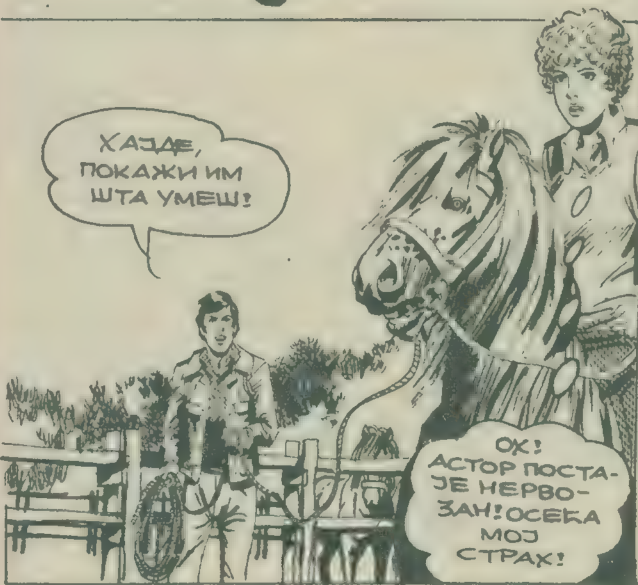
ХАЈДЕ, ПОКАЖИ ИМ ШТА УМЕШ!
ОХ! АСТОР ПОСТА-ЈЕ НЕРВО-ЗАН! ОСЕЋА МОЈ СТРАХ!

ЗБАЦИ-ЋЕ МЕ!
ПОПУСТИ УЗДЕ!

ОПЕТ ЋУ ПАСТИ!

ТИ СИ НЕПО-ПРАВЉИВА, ХЕ-ТИ!
ЖАО МИ ЈЕ, АЛИ...

ОЧИГЛЕДНО ЈЕ ДА ВИШЕ НИКАД НЕЋЕШ ЈАХАТИ! ПРОДА-ЋУ АСТОРА!
НЕ!

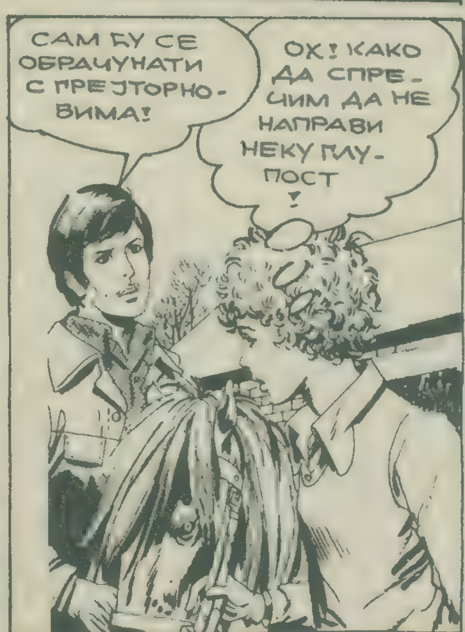
САМ ЋУ СЕ ОБРАЧУНАТИ С ГРЕЈТОРНО-ВИМА!
ОХ! КАКО ДА СПРЕ-ЧИМ ДА НЕ НАПРАВИ НЕКУ ГЛУ-ПОСТ?

КОБНИ ПАД

РОБИ, ЗНАМ КОЛИКО МРЗИШ ГРЕЈТОРНОВЕ, АЛИ ПАЗИ ШТА РАДИШ!
НЕ БРИНИ ТИ ЗА МЕНЕ!
ИДЕМ ПОСЛЕДЊИ ПУТ ДА ЈАШЕМ АСТОРА!
СТАНИ, РОБИ! ЖЕЛИМ ДА РАЗГОВАРАМО!
ЗА СВЕ САМ ЈА КРИВА! ПОРАЗГОВАРАЋУ С ТАТОМ!
САД ЈЕ ЗАУЗЕТ!
МОЈА КЋИ ЋЕ ВАМ ПОКАЗАТИ КАКО ДРЕСИРАМО КОЊЕ!
С МОЈОМ ЖДРЕБИЦОМ МОРАТЕ БИТИ СТРПЉИВИ! ЈОГУНАСТА ЈЕ!
ТЕЛЕФОН! КО ЛИ ЗОВЕ?
ЗВРРРРРР!
ШТА? ПО ОПИСУ БИХ РЕКЛА ДА СЕ РАДИ О АСТОРУ!
АСТОР ЈЕ ЗБАЦИО РОБИЈА!
НАДАМ СЕ ДА НИЈЕ ПОВРЕЂЕН!
УБРЗО...
ЕВО ГА! ГДЕ СУ МУ СЕДЛО И УЗДЕ?
1399/9

КОБНИ ПАД

ОН СЕ РАДУЈЕ ШТО МЕ ВИДИ!

РОБИ ГА ЈЕ НАМЕРНО ПУСТИО ДА ПОБЕГНЕ! НЕ ЖЕЛИ ДА ГА ТАТА ПРОДА! АЛИ, ОН СЕ САМ ВРАТИО!

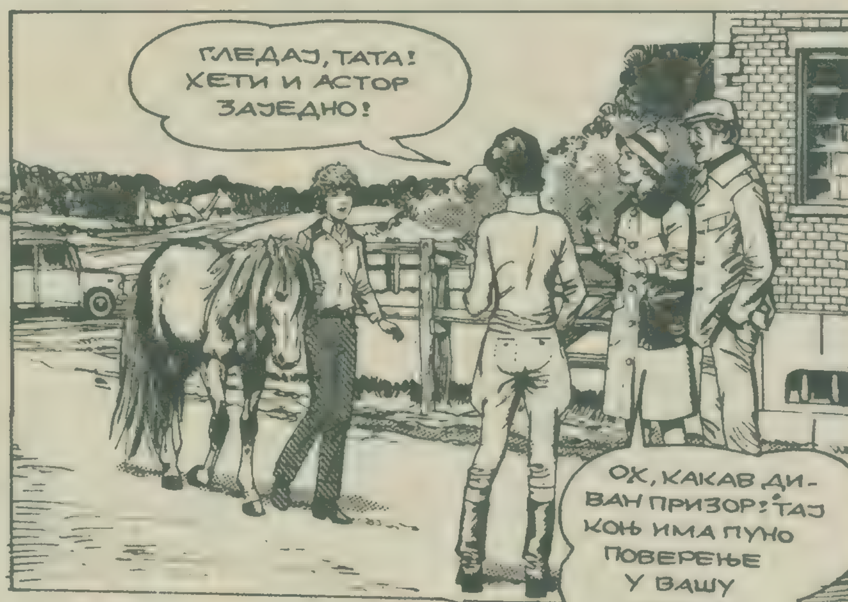
ГЛЕДАЈ, ТАТА! ХЕТИ И АСТОР ЗАЈЕДНО!
ОХ, КАКАВ ДИВАН ПРИЗОР! ТАЈ КОЊ ИМА ПУНО ПОВЕРЕЊЕ У ВАШУ КЋЕРКУ!

ОВО МЕ УБЕДИЛО ДА СТЕ ВИ ЗАИСТА ДОБРИ ДРЕСЕРИ! ДОВЕШЋУ СВОЈУ ЖДРЕБИЦУ!
ДИВНО!

ШТА СЕ ДОГОДИЛО? ГДЕ ЈЕ РОБИ?
ОВАЈ... НЕ ЗНАМ!

ХЕТИ, ЗАИСТА СИ МЕ ОБРАДОВАЛА! ГДЕ ЈЕ АСТОРОВА ОПРЕМА?
ДУГА ПРИЧА! ЗНАТЕ, РОБИЈЕВ ТАТА ЈЕ МОРАО ДА ПРОДА АСТОРА ЈЕР...

ТЕЛЕФОН! САЧЕКАЈТЕ МЕ! ХОЋУ И ЈА ДА ЧУЈЕМ ПРИЧУ ДО КРАЈА!
ОКЕЈ! ХЕТИ, ТИ ЗА ТО ВРЕМЕ ОДВЕДИ АСТОРА У ШТАЛУ!

ГРЕЈТОНОВЕ ШТАЛЕ СУ СЕ ЗАПАЛИЛЕ! ПОТРЕБНА ИМ ЈЕ ПОМОЋ!
БРЗО У КОЛА!
1397/10

НЕ! НИЈЕ ВАЉДА РОБИ ПОДМЕТНУО ПОЖАР?

КОБНИ ПАД

АКО ЈЕ РОБИ КРИВ ЗА ПОЖАР, НИКАДА МУ ТО НЕЋУ ОПРОСТИ-ТИ!
САМО ДА СТИГНЕМО НА ВРЕМЕ ДА СПАСЕМО ГРЕЈТОРНОВЕ КОЊЕ!
ПОЖУРИТЕ! СЕДАМ КОЊА ЈЕ ОВДЕ ЗАРОБ-ЉЕНО!
ВАЉДА ЋЕ И ВАТРО-ГАСЦИ УБРЗО СТИЋИ!
ЖИВОТИЊЕ СУ ПОДИ-ВЉАЛЕ ОД СТРАХА!
ПРОВУЋИ ЋУ СЕ УНУТРА ДА ИХ УМИ-РИМ!
САМО ДА УК-ЛОНИМО ЈОШ НЕКО-ЛИКО ГРЕДА И КОЊИ ЋЕ МОЋИ ДА ПРОЂУ!
ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ...
БРЗО! КРОВ САМО ШТО СЕ НИ-ЈЕ СРУШИО!
ПОКРИЈМО КОЊИ-МА ОЧИ! ТАКО ЋЕ МИРНО КРЕНУТИ ЗА НАМА!
УУХ! УСПЕЛИ СМО У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТ-КУ!
ОНА ДВА СУ ПОБЕГЛА! ИДЕМ ЗА ЊИМА!
НА ПУТУ...
СТАНИ-ТЕ!
РОБИ!

КОБНИ ПАД

КАКО СИ МОГАО ОНО ДА УЧИНИШ? ТОЛИКЕ ЖИВОТЕ СИ ДОВЕО У ПИТАЊЕ!
ШТА? ТИ МИСЛИШ ДА САМ ЈА ПОДМЕТНУО ПОЖАР?

ЗНАШ КОЛИКО ВОЛИМ КОЊЕ! НИКАД ТО НЕ БИХ УЧИНИО! САМ САМ ПОЈУРИО ДА ПОМОГНЕМ!
ИЗВИНИ, РОБИ! ПОСУМЊАЛА САМ ЈЕР МРЗИШ ГРЕЈТОРНОВЕ!

ХВАЛА ТИ, ХЕТИ! САД СУ СВИ КОЊИ НА БРОЈУ!
РОБИ, ШТА ТИ ТРАЖИШ ОВДЕ?

ДЕЈВИДЕ, ШТА ТО ГОВОРИШ?
НЕ БИ МЕ ЗАЧУДИЛО ДА ЈЕ ОН ЗАПАЛИО НАШЕ ШТАЛЕ!

ПРЕБИЋУ ГА, ХЕТИ!
СМИРИ СЕ, РОБИ! НЕ ВРЕДИ ДА СЕ НЕРВИРАШ!

КАДА СЕ ХЕТИ ВРАТИЛА КУЋИ...
ТАТА, МОЛИМ ТЕ НЕМОЈ ДА ПРОДАШ АСТОРА!
ХММ! У РЕДУ! САВЛАДАЈ СВОЈ ГЛУПИ СТРАХ!

КАД ПОМИСЛИМ ДА САМ БИЛА ОДЛИЧАН ЈАХАЧ ПРЕ НЕГО ШТО САМ ПАЛА!

ЕНО АСТОРА! ТАКО ЈЕ ПИТОМ, А ЈА ГА СЕ ПЛАШИМ!

ХЕТИ ЈЕ ОТИШЛА КОД РОБИЈА...
ШТА? ХОЋЕШ ОПЕТ ДА ПОКУШАШ? ОДВЕШЋУ ТЕ НА УСАМЉЕНО МЕСТО, ДАЛЕКО ОД ПОГЛЕДА ТВОЈЕ ПОРОДИЦЕ!
ДИВНО, РОБИ!

СУТРАДАН УЈУТРО КАДА ЈЕ ЛИНДА СЕВИЛ, ДЕЈВИДОВА ПРИЈАТЕЉИЦА УЗЈАХАЛА...
ШТА? РОБИ УЧИ ХЕТИ ДА ПОНОВО ЈАШЕ! АКО ОНА ЗАИСТА САВЛАДА СТРАХ, ТАТА ЋЕ УЗЕТИ ЊЕНОГ ОЦА ЗА ДРЕСЕРА, А НЕ ДЕЈВИДОВОГ!
1397/12

КОБНИ ПАД

ДИВАН СИ! ДА НИЈЕ ТЕБЕ, НИКАДА ВИШЕ НЕ БИХ ЈАХАЛА!
ЕВО, ОВДЕ ТЕ НИКО НЕЋЕ ВИДЕТИ!
ПА ДА КРЕНЕМО?
ОСЕЋАМ СЕ КАО ПОЧЕТНИК!
МОРАМ ДА ИХ НЕКАКО СПРЕЧИМ У ОВОМЕ!
МОГЛА БИ САД ДА ПОТЕРАШ КОЊА!
УЗДЕ СУ МАЛО ДУЖЕ!
НЕ БРИНИ! СКРАТИЋУ ИХ!
ХММ! КАД БИХ МОГЛА НЕШТО ДА УЧИНИМ ДА ИЗГЛЕДА КАО ДА ЈЕ РОБИ ЗАПАЛИО ГРЕЈТОРНОВЕ ШТАЛЕ!
ДА ВИДИМ ШТА ИМА У ЏЕПУ!
НОЖ! ЧАК ЈЕ УРЕЗАНО И ЊЕГОВО ИМЕ!
ХЕТИ, ВИДИШ ДА НИЈЕ НИШТА СТРАШНО!
ДА, КАД ТИ ДРЖИШ УЗДЕ!
1397/13

КОБНИ ПАД

ВИДЕЋЕШ, СТРАХ ЋЕ УСКОРО САСВИМ НЕСТАТИ!
НАДАМ СЕ, РОБИ! БИЛА БИХ ТАКО СРЕЋНА!

СУТРАДАН УЈУТРО...
ТИ СИ РОБИ АДАМС?
ПОЛИЦИЈА! ШТА ЛИ ХОЋЕ?

ЈЕ ЛИ ОВО ТВОЈ НОЖ?
ДА! ОДАКЛЕ ВАМ?

ДЕЈВИД ГРЕЈТОРН ГА ЈЕ НАШАО У ПЕПЕЛУ! ИСПУСТИО СИ ГА КАД СИ ЗАПАЛИО ШТАЛЕ!
НИЈЕ ИСТИНА! РОБИ ГА ЈЕ ЈУЧЕ ИМАО! ВИДЕЛА САМ ГА!

БИЋЕ БОЉЕ ДА ОБОЈЕ ПОЂЕТЕ С НАМА!
ДЕЈВИД НЕ МИРУЈЕ! У ГАДАН СОС МЕ ЈЕ УВАЛИО!

У ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ...
ХЕТИ РЕНСОМ ЈЕ БИЛА НА ИМАЊУ СВОГ ОЦА У ТО ВРЕМЕ!
ОНА ОНДА МОЖЕ ДА ИДЕ! ЊЕН ПРИЈАТЕЉ НЕК' ОСТАНЕ!

ОХ, АСТОРЕ! КАКО ДА ДОКАЖЕМО ДА РОБИ НИЈЕ КРИВ?

ИЗНЕНАДА...
РОБИ, ПУСТИЛИ СУ ТЕ!
ОТКРИЛИ СУ УЗРОК ПОЖАРА! КРАТАК СПОЈ!

А КОД ГРЕЈТОРНОВИХ...
ДЕЈВИДЕ, УЧИНИЛА САМ ТО ЗБОГ ТЕБЕ!
ЛУДА СИ! МОГЛА СИ СВЕ ДА НАС УВАЛИШ У НЕПРИЛИКУ!

НЕ! ДЕЈВИД ЈЕ САД ЉУТ НА МЕНЕ!

КОБНИ ПАД

КАД БИХ МОГЛА ДА УПЛАШИМ ХЕТИНОГ КОЊА ДА ЈЕ ЗБАЦИ!
НЕЌЕ МИ БИТИ ТЕШКО ДА ГУРНЕМ ОВАЈ КАМЕН!
ПРВИ ПУТ ТЕ ВИДИМ ОВАКО ОПУШТЕНУ!
АСТОР МЕ ВОЛИ! ЧИНИ МИ СЕ КАО ДА И САМ ЖЕЛИ ДА МИ ПОМОГНЕ!
МИСЛИШ ЛИ? ПА ДА ПОКУШАМ!
САД ВЕЌ МОЖЕШ САМА!
КАКВО ЋУ ИЗНЕНАЂЕЊЕ ДА ЈОЈ ПРИРЕДИМ!
РОБИ, ДИВНО!
ПУСТИО САМ КОНОПАЦ?
САД ЈЕ ТРЕНУТАК!
ОХ! ОДРОН!
1397/15

КОБНИ ПАД

УУХ! ИЗБЕГЛИ СМО КАМЕН, АЛИ ТРЕ-САК ЈЕ УП-ЛАШИО АС-ТОРА!
РОБИ, ПАЗИ!
ДО ВРАГА! КЕТИ ЈЕ ЈОШ НА ЛЕЂИМА КОЊА!
ОХ! УДА-РИО ЈЕ ГЛА-ВОМ!
РОБИ, РЕЦИ НЕШТО!
БОЉЕ ДА ПОБЕГ-НЕМ ОДАВДЕ!
УУХ! МОЈА ГЛАВА!
БРЗО У БОЛНИЦУ! ПЕЊИ СЕ НА АСТОРА!
ГЛЕ, ДЕЈВИД ГРЕЈТОРН!
ПРАВИ СЕ ДА ГА НЕ ВИДИШ!
КАКАВ СИ ТИ ТО МУШ-КАРАЦ? ДЕВОЈКА ПЕШАЧИ А ТИ НА КОЊУ!
ГЛЕДАЈ СВОЈА ПОСЛА!
ЈОШ ЋЕ СЕ И ПО-БИТИ!
ШТА ЈЕ МОМ КО-ЊУ?
КАКАВ СИ ТИ ТО ЈАХАЧ? ХА, ХА!
1397/16
ДО-БРО СЕ ОБРУ-КАО!
МА, ЈА САМ БОЦНУЛА ЊЕГОВОГ КОЊА! ЗАТО СЕ ТРЗАО! А САД, ПРАВАЦ БОЛНИЦА!
ПРЕТРПЕО ЈЕ ЛА-КШИ ПОТРЕС! ЗАДР-ЖАЋЕ ГА НЕКОЛИКО ДАНА У БОЛНИЦИ!
САМО КАД СЕ СВЕ ДОБРО СВР-ШИЛО!

КОБНИ ПАД

Сутрадан ујутро...

НЕМА РОБИЈА! МОРАЋУ САМА ДА ЈАШЕМ!

АСТОРЕ, ОТИЋИ ЋЕМО НА ЈЕДНО УСАМЉЕНО МЕСТО!

МАЛО КАСНИЈЕ...

МОГЛА САМ НЕКИМ ДРУГИМ ПУТЕМ, А НЕ ПОРЕД КУЋЕ ГРЕЈТОРНОВИХ!

ГЛЕ, КОГА ВИДИМ! ДА ОБАВЕСТИМ ЛИНДУ!

И ТАКО...

И ШТА СИ НАУМИЛА?

ДА ЈЕ ЗАПЛАШИМ!

НЕ ЗНАМ КАКО, АЛИ СМИСЛИЋУ НЕШТО!

ИДЕМ ЗА ЊОМ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

СТАНИ, АСТОРЕ!

ДО САДА ЈЕ СВЕ ДОБРО ИШЛО!

А САДА ДА ГА НАТЕРАМ У КАС!

ИЗГЛЕДА ТАКО СИГУРНА! КАКО ДА ЈЕ УПЛАШИМ!

1397/18

КОБНИ ПАД

БИО ЈЕ ТУ И ЈЕДАН ЛОВАЦ...
ДИВАН ФАЗАН!
АСТОРЕ! ААХ!
УХ! ПРОМАШИХ!
СТАНИ, АСТОРЕ! ААХ!
АСТОРЕ, ВРАТИ СЕ!
ДА ЛИ ЋУ ГА УХВАТИТИ?
НЕ ЗНАМ КО ЈЕ ПУЦАО, АЛИ УРАДИО ЈЕ ТО У ПРАВО ВРЕМЕ!
ЛИНДА СЕ ВРАТИЛА КУЋИ...
ВИДЕЛА САМ ХЕТИ ДА ЈАШЕ...
ПА, АКО ЈЕ ТАКО, ДАЋЕМО КОЊЕ ЊЕНОМ ОЦУ ДА ИХ ДРЕСИРА!
ИДЕМО ОДМАХ КОД РЕНСОМОВИХ!
ДВА ЧАСА КАСНИЈЕ...
НЕ ВРЕДИ ВИШЕ ДА ТРАГАМ ЗА АСТОРОМ!
УСКОРО...
ХЕТИ, ГДЕ СИ ДОСАД? ДОЋИ ЋЕ СЕВИЛ ДА ВИДИ КАКО ЈАШЕШ!
ГДЕ ТИ ЈЕ АСТОР?
ИЗГУБИО СЕ У ШУМИ! РОБИ МИ НЕЋЕ ОПРОСТИТИ АКО САМ ГА ИЗГУБИЛА!

КОБНИ ПАД

ХЕТИ, СЕВИЛ НАМ САДА НЕЋЕ ВЕРОВАТИ ДА СИ САВЛАДАЛА СТРАХ!
ПА, НЕК ЈАШЕ НЕКОГ ДРУГОГ КОЊА!
НЕ МОГУ! ЈА...

У ТОМ ТРЕНУТКУ БАНУО ЈЕ РОБИ...
ВИДЕЛИ СУ НЕКОГ КОЊА МЕЂУ БРЕДШОВИМ КРДОМ!
ТО ЈЕ СИГУРНО АСТОР! ИДЕМО ПО ЊЕГА!

НЕКО МОРА ДА ОСТАНЕ КОД КУЋЕ И САЧЕКА СЕВИЛА! КЕРОЛ ЋЕ!
БРЗО КРЕНИМО!

ДА БИСМО ИЗБАВИЛИ АСТОРА, ПОТРЕБАН НАМ ЈЕ ЈЕДАН КОЊ!
АЛИ, ТИ НЕ СМЕШ ДА ЈАШЕШ!

ЗА ТО ВРЕМЕ ЛИНДА ЈЕ ТЕЛЕФОНИРАЛА ДЕЈВИДУ...
УПРАВО КРЕЋЕМО КОД РЕНСОМОВИХ!

УВЕРИЋЕ СЕ ДА ОНИ НИСУ ДОБРИ ДРЕСЕРИ!

ХЕЈ! БРЕДШОВО КРДО! ЕНО И АСТОРА!
ДА ПОКУШАМО ДА ГА УХВАТИМО!

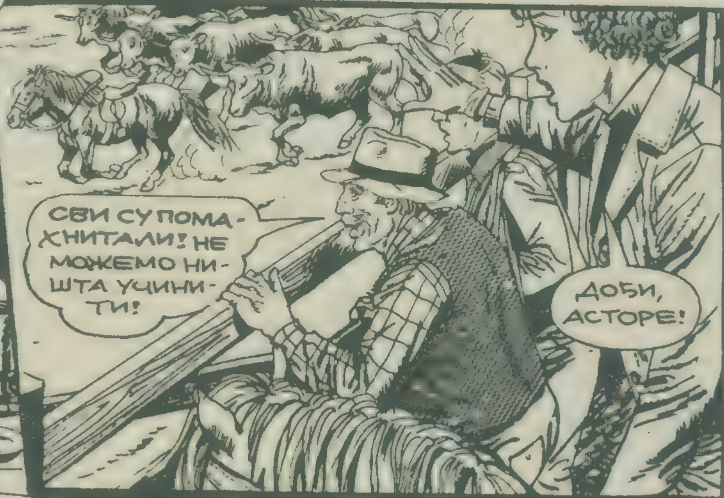
СВИ СУ ПОМАХНИТАЛИ! НЕ МОЖЕМО НИШТА УЧИНИТИ!
ДОЂИ, АСТОРЕ!

УПЛАШЕН ЈЕ!
ПУСТИТЕ МЕ ДА УЂЕМ УНУТРА!
БУДИТЕ ОБАЗРИВИ!
1397/14

ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДОГАЂА?
АСТОР ЈЕ ПОБЕГАО И ПОМЕШАО СЕ С МОЈИМ КРДОМ!
ОВО САМ ПРИЖЕЉКИВАЛА!

КОБНИ ПАД

ДА ГА ИЗВУЧЕМ ОДАВДЕ ДОК ГА НИСУ ПРЕГАЗИЛИ!

ИДЕМ ДА ПОМО-ГНЕМ ХЕ-ТИ!
НЕ! ТИ СИ ВЕЋ ПОВРЕ-ЂЕН!

АСТО-РЕ, ОВАМО!

БРАВО, ХЕТИ!
ДЕЈ-ВИДЕ! ПОМОЗИ ХЕТИ!

НЕ СМЕМ ДА РИЗИКУЈЕМ ЖИВОТ СВОГ КОЊА!
УСПЕЛА САМ, РОБИ!
ЈАХАЛА СИ КАО ПРАВИ ЏОКЕЈ!

СЈАЈНО! НИЈЕ НАМ ПО-ТРЕБАН ЈОШ НЕКИ ДОКАЗ О ХЕТИНОЈ СПОСОБНОСТИ!
ХРАБРА СИ ДЕВОЈ-КА!
ХЕТИ, ОДУШЕВИЛА СИ МЕ! ХОЋЕШ ЛИ ПОНЕКАД ДОЗВОЛИТИ ДА ЈА-ШЕМ АСТО-РА?
ДЕЈВИД ВИШЕ НЕЋЕ ХТЕ-ТИ ДА СЕ ДРУ-ЖИ СА МНОМ!
СВАКАКО, РОБИ! ЗА СВЕ ОВО ТЕБИ ТРЕБА ДА ЗАХВАЛИМ!
КРАЈ

ПОТРЧКО: ЛОПТА

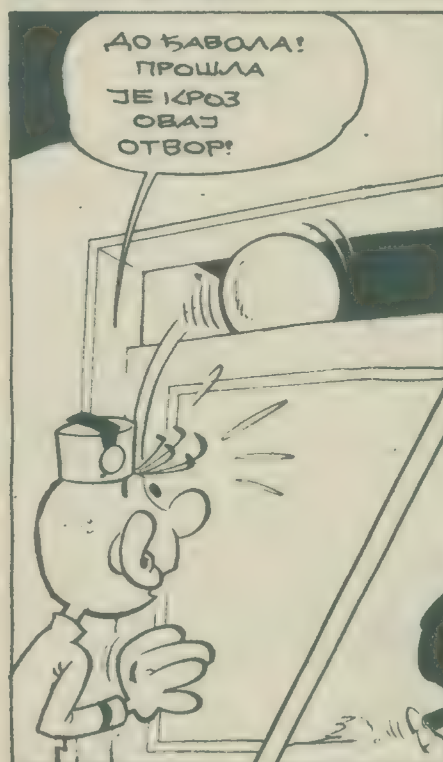

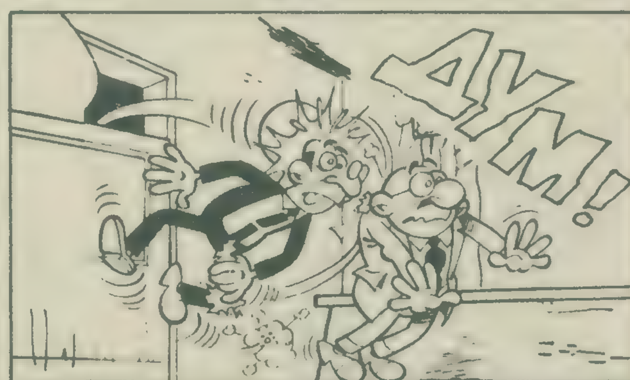

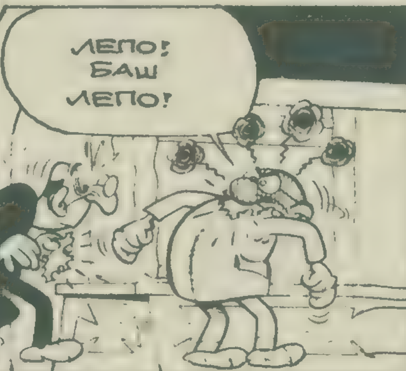

ПОТРЧКО: ЛОПТА

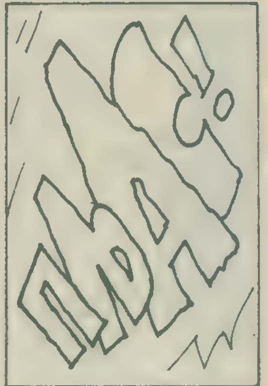

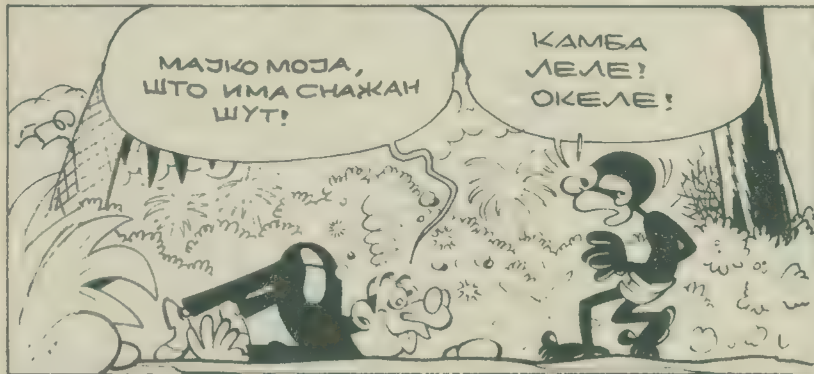

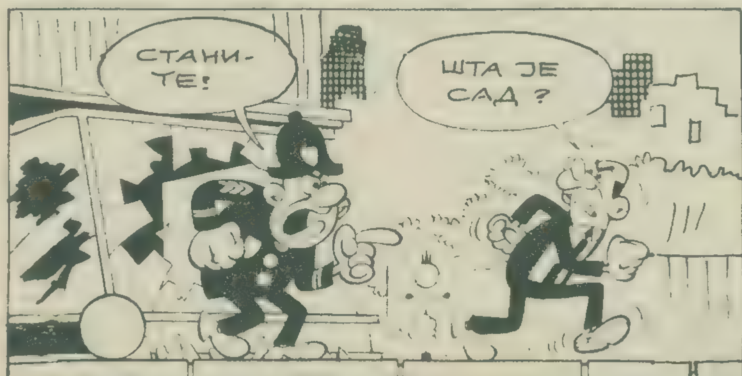

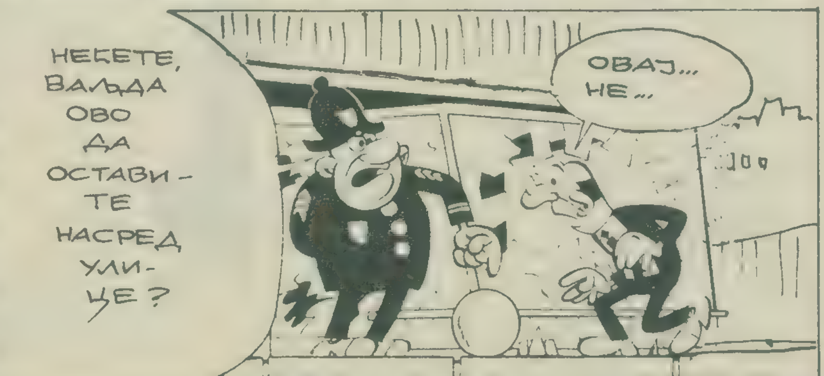

ПОТРЧКО: ЛОПТА

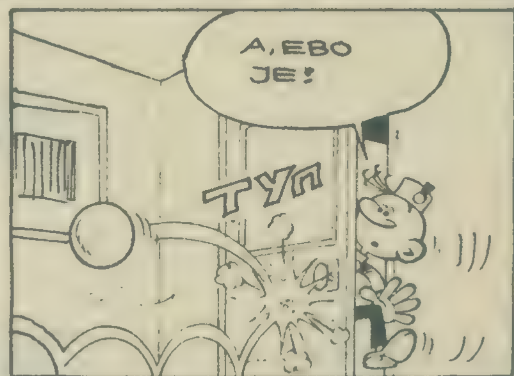

ПОТРЧКО: ЛОПТА

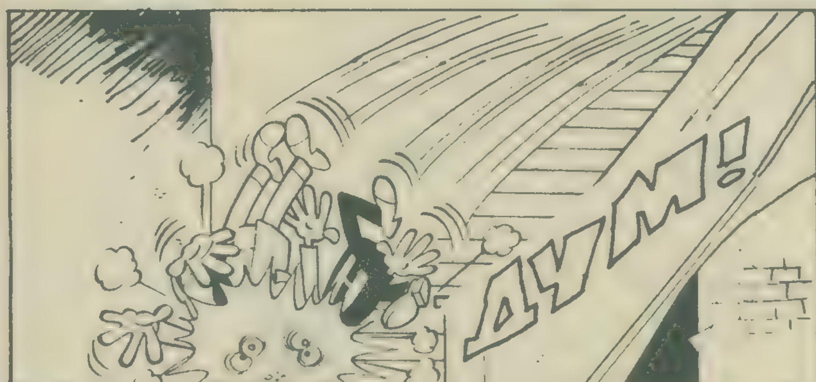

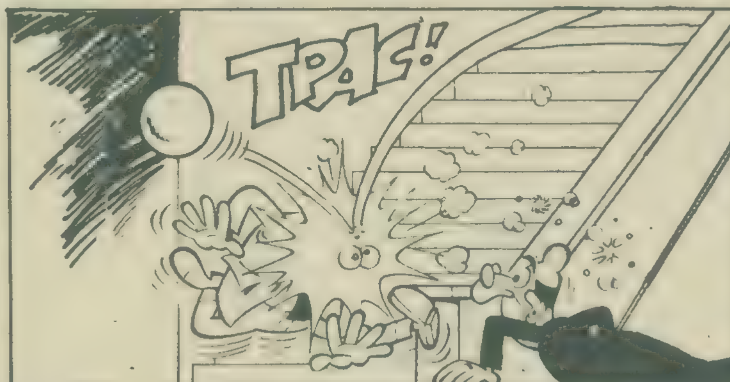

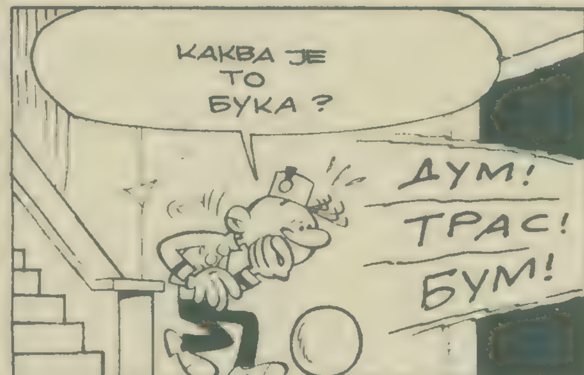

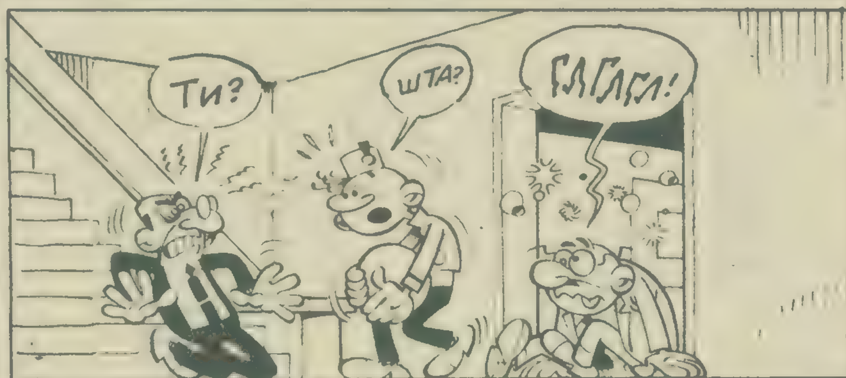

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: агент у бекству

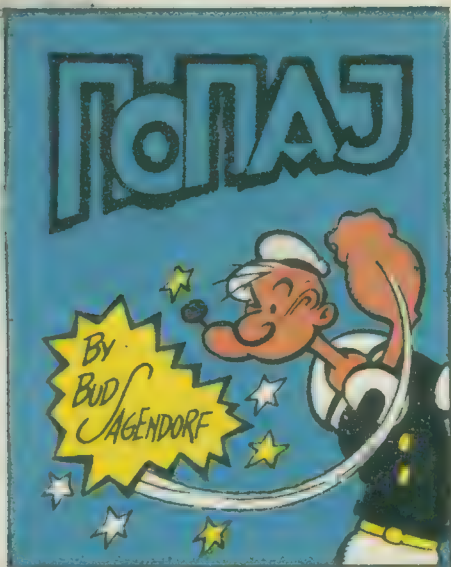
ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

САТЕЛИТ СЕ ОБРЋЕ ОКО ЗЕМЉИНЕ КУГЛЕ ЗАТО ШТО СЕ КРЕ- ЋЕ СТРАШНО БРЗО!
КЛАДИМ СЕ ДА ТИ МОЖЕШ ДА БАЦИШ ЛОП- ТУ ОКО ЦЕЛЕ ЗЕМЉИНЕ КУГЛЕ!

УЗМИ ОВУ ЛОПТУ И САКРИЈ СЕ У ЖБУН! 'ОЋУ ДА СЕ МАЛО НАШАЛИМ С КИ- ЋОМ!
ХА!

РЕЋИ ЋУ МУ ДА ЗАИСТА МОГУ ДА БАЦИМ ЛОПТУ ОКО ЗЕМ- ЉЕ!

КАД ЈА БАЦИМ СВОЈУ ЛОПТУ, ТИ МАЛО ПОПРИЧЕ- КАЈ ПА МИ ДОБАЦИ СВОЈУ! КИЋА ЋЕ ПОВЕРОВАТИ ДА ЈЕ ЛОПТА ОБИШЛА СВЕТ!

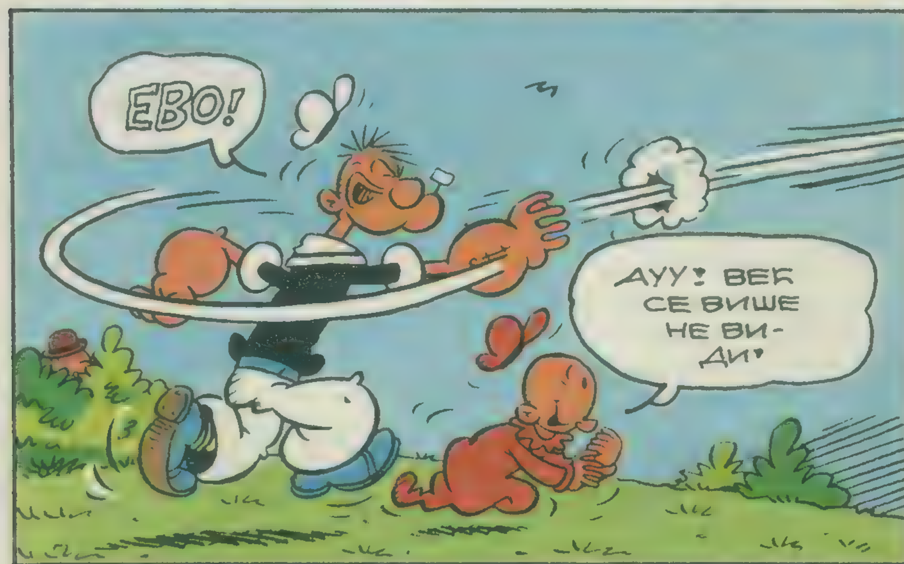
ЕВО!
АУУ! ВЕЋ СЕ ВИШЕ НЕ ВИ- ДИ!

УСКОРО ТРЕБА ДА СЕ ПОЈАВИ С ДРУГЕ СТРА- НЕ!
ХА!

БОНК

ПОГЛЕДАЈ, ПОПАЈЕ! СТВАР- НО ЈЕ ОБИШЛА СВЕТ И ТРЕСНУЛА ПЕРУ ПО ГЛАВИ!
?
?
4-30
BUD SAGENDORF

ИЗГУБЉЕНИ НА

ПОСЛЕ ДЕВЕТ ДАНА ПОРЕД ХИДРОАВИОНА КОЈИ ЈЕ БЕСПОМОЋНО ЛУТАО ПО ТИХОМ ОКЕАНУ ИЗРОНИЛА ЈЕ ПОДМОРНИЦА. — НИСМО ВАС ТРАЖИЛИ — РЕКАО ЈЕ КАПЕТАН АВИЈАТИЧАРИМА...

У поноћ 1. септембра 1925. године из залива Сан Франциска полетела су, један за другим, три хидроавиона са по два „пакард“ мотора од по 450 КС. Команда морнарице САД желела је да у једном спектакуларном подвигу повеже своје базе на 3 890 км удаљеним Хавајима с матицом земљом. Подухват достојан поштовања: још ниједан ваздухоплов није дотад победио непрегледни Пацифик.

Прво разочарење команда је доживела већ десет минута по полетању: један хидроавион је морао да слети због квара на доводу уља. Друго разочарење дошло је двадесетак минута касније: други хидроавион је морао да слети на океан услед квара на мотору. Трећи, последњи, с командантом Џоном Роџерсом, пилотима Конелом и Баулином и механичаром Станцом, једини је остао у ваздуху.

ГАДНО НАМ СЕ ПИШЕ

У једанаестом часу лета поче да кашљуца леви мотор.

— **Морам да смањим број обртаја** — рече Баулин који је пилотирао. — **Да ме десни мотор не би скретао с правца, морам да успорим и њега. Само, трошићемо превише горива!**

Читавог 2. септембра хидроавион „ПН 911“ је монотоно летео изнад мора према југозападу. Једноличност је прекидао једино Роџерсов глас који је, с времена на време, преко радио-везе измењивао поздраве с ратним бродовима распоређеним дуж њихове маршруте.

После двадесет часова лета Конел, увек расположен за шалу, рече Баулину:

— **Гадно нам се пише! Просечна брзина тачно сто километара, а наши мотори лочу као морнари! Хајде, момче, смени ме на командама!**

И ноћ је прошла без икаквог узбуђења.

— **За 30 часова прелетели смо 3000 километара!** — рече изнутра командант Роџерс пошто је неко време нешто мерио на карти и рачунао.

— **До Хонолулуа имамо још 1000 км или 10 часова лета, а горива за само 5 часова! Јавићу адмиралитету да ћемо слетети чим наиђемо на први брод!**

Чуло се тиктакање радио-телеграфа. Роџерс опсова.

— **Шта је то, шта се дешава, шефе?** — запита Баулин.

— **Слушај!** — Роџерс му прочита телеграфско наређење. — **„Летите даље колико је год могуће! Пре слетења јавите позицију! Послаћемо брод да вас прихвати!“**

— **Свињарија!** — ражести се Конел. — **Рећи ћу тој господи шта мислим о њима кад стигнемо кући! Ако стигнемо?! Шта ће бити ако нам сад откаже веза?**

УСТА КАО ПЕРГАМЕНТ

Радио-телеграф није отказао, али поруку да „ПН 911“ присилно слеће коју је Роџерс емитовао четири часа касније, из никада утврђених разлога, нико није чуо.

— Шта сам вам рекао? — прогунђа Конел кад је хидроавион легао на океан. — Нигде брода, а пада ноћ! Сад можемо до јутра да чучимо у тој проклетој сандучини!

— Ви спавајте! — рече механичар Станц који се извукао из репа. — Ја сам спавао цео дан! Дежураћу!

Море је било мирно. Ноћ је протекла без тешкоћа. Па ни изјутра, кад нигде на хоризонту нису угледали брод, нису се превише забринули.

— **И то су ми мореплоовци! Ко зна где нас траже?** — рече Баулин. — **Ја одох на горње крило да се мало сунчам. Замислићу да сам у Флориди!**

— **Остани у сенци!** — заустави га Роџерс. — **Вода нам је при крају!**

Тек после ових командантових речи сви су постали свесни у како се критичном положају налазе. Било им је јасно да ниједан брод није ухватио Роџерсову поруку о месту слетања.

Сунце је бивало све врелије, а око подне их је толико жарило да су им уста била сува као пергамент.

— **Дај ту воду!** — простења Баулин. **Претворићу се у сарагу!**

— **Прво размисли шта ће сутра бити ако нас до вечерас не нађу!** — Роџерс није крио сумње. — **Пошто нас нису чули, може протећи још два дана док нас пронађу! Воду треба штедети! Имамо још два литра!**

Помисао да ће остати без воде још више повећава њихову жеђ. Сатима су били непомични у сенци крила.

Одједном Станц скочи.

— **Ура-а-а! Баш смо будале!** — викну.

Роџерс помисли да га је ударила сунчаница, па скочи да га ухвати пре него што се баци у море.

— **Пустите ме, капетане!** — копрцао се механичар. — **У хладњацима имамо најмање 40 литара воде! Биће мало смрдљива, али у невољи ђаво једе и муве!**

МЕХАНИЧАР ГУБИ НЕРВЕ

Трећег дана су потрошили готово сву храну. Четвртог су са пода и из кутија покупили, мрвице, а Станц је нашао и комад двопека у канти за отпатке.

Ни петог, ни шестог дана нису угледали ни дим, а некмоли брод. Потрошили су и последњу кап воде из хладњака. Тресли су се у грозници.

— **Свршено је!** — поновило је неколико пута Баулин. — **Не траже нас више! Отписали су нас!**

— **Језик за зубе!** — дрекну на њега Роџерс.

[illegible] дана у [illegible] џерс и Конел [illegible] ли да спрече Ста[illegible] се не напије морске воде. Механичар је неко време лежао тешко дишући. Из испуцалих усана текла су му два танка млаза крви. Одједном је скочио, заколутао лудачки очима и повикао:

— **Шта чекамо? Осуђени смо да цркнемо!**

Покушао је да скочи у воду, али га Конел задржа у последњем тренутку. Станц га зграби за гушу. Баулин прискочи другу у помоћ и последњим остатком снаге песницом тресну механичара по лицу.

Станц је лежао наузнак и тихо цвилео.

Баулин седе крај њега, придиже га и пребаци му руку преко рамена.

— **Смири се, друшкане!** — рече му што је нежније могао. — **Мало су те издали нерви. Кад ја тако заблесавим, помози ти мени и распали ме!**

Станц је изгубљено буљио испред себе и јечао. Баулин угледа на хоризонту сиви облак, па продрма механичара:

— **Да се кладимо, Станц, да ће кроз три-четири часа пљуснути киша! Погледај онај облак тамо!**

Механичар се тржe и поглед му се мало разбистри. Баулин осети да је сад тренутак да у Станцу пробуди вољу за живот.

— **Је ли, Станц, не можемо ли нешто учинити да бисмо сакупили кишницу?** — запита га. — **Мућни главом! Ти си механичар, то је твој посао!**

ПАЦИФИКУ

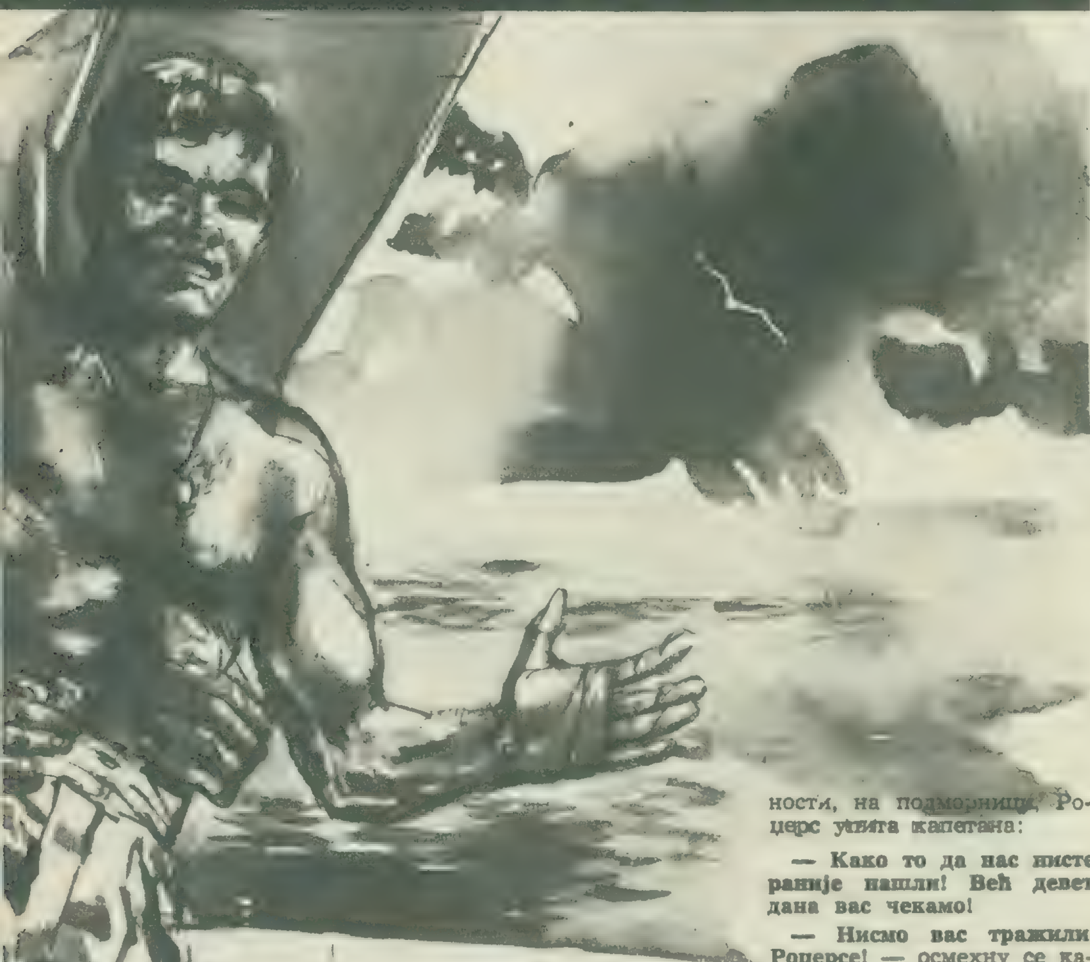

— Чекај, да видим! — механичар је напето размишљао. — Па, мислим, могли бисмо да направимо олук на горњим крилима!

— Да ниси, можда, понео неки олук? — запита подругљиво Конел.

— Свако дете може овде направити олук! — Станц надмоћно одмери Конела. — Ако платно доњих крила исечемо у траке, можемо од њих направити олук, мудраче!

— На посао, момци! — командова Роџерс коме је било јасно да ће било какав посао одагнати добар део малодушности.

ВИШЕ НАС НЕ ТРАЖЕ

Док су грозничаво правили олук, небо се натуштило, а кад су помоћу расплетених каблова почели да га монтирају на горња крила, пљуснула је киша.

Викали су и скакали од радости. С лицима под млазевима гутали су халапљиво. Кад су се до гуше напили, Роџерс рече:

— Сад да напунимо све боце, све канте, све кутије! Ко зна колико још има да чекамо?

Одједном их је опет обузело очајање. Сад кад су утолили ужасну жеђ, мозгови су им бистрије функционисали, па су схватили сву безнадежност положаја.

— Прошло је осам дана! — прошапта Конел. — **Сигурно нас више не траже!**

С кишом је дошао ветар. Море се узнемирило и таласи су из часа у час постајали све већи. Хидроавион је поскакивао као орахова љуска.

— Глупо! — рече Станц везујући се за своје седиште. — **Малочас сам се плашио да ћу скапати од жеђи, сад се бојим да ћу се удавити!**

— Шта ће бити сутра? — запита Баулин.

— Рећи ћу ти, пријане! — Конел се трудио да изгледа безбрижно. — Као обично, изрониће дежурна ајкула да види није ли већ куцнуо њен **тренутак!**

Конел се преварио. Деветог дана није крај хидроавиона изронила дежурна ајкула, него једна америчка подморница.

Кад су четири храбра друга најзад била у сигурности, на подморници, Роџерс упита капетана:

— Како то да нас нисте раније нашли! Већ девет дана вас чекамо!

— Нисмо вас тражили, Роџерсе! — осмехну се капетан подморнице. — **Нико вас више не тражи! Случајно смо на вас налетели!**

— А где се то сада налазимо? — заинтересова се Роџерс.

— Двадесет пет километара од острва Кауаи! — одговори капетан. — Ветар и струја су вас носили право на острво!

— Онда није ни требало да нас упецате, капетане! — нашали се Конел. — Бар вам не бисмо ништа дуговали!

Роџерс се загледао у карту на капетановом столу.

— Момци, препловили смо 650 километара од места где смо се спустили! — рече.

САД су одушевљено дочекале четири авијатичара који су пуних девет дана и два часа беспомоћно лутали по огромном океану. Новине су славиле њихову храброст и моралну снагу, али су уједно оштрим речима осуле паљбу на адмиралитет и официре који су Роџерсу и друговима, из жеље за личним престижом, наредили да преко још непобеђеног Пацифика лете до последње капи горива.

А. Р.

ЗЛАТНО РУНО ЈЕ ПОСТОЈАЛО!

Приликом археолошких ископавања код грузијског села Вани — у области античке Колхиде — последњих година је откривено око 2500 златних посуда, накита и других драгоцености. То богато налазиште златних предмета на црноморској обали, по мишљењу совјетских археолога, потврђује древну грчку легенду о „златном руну". О богатству крајева на источној обали Црног мора писао је и Херодот, древни грчки историчар. Појам „златно руно" потиче од фантастичног начина његовог добијања: овчија крзна су толико дуго држана у води легендарне „Златне реке", док их златни песак у потпуности није прекрио. Према легенди, Јасон је једно такво крзно, које је чувао змај, уз помоћ Медеје донео из Колхиде у Грчку.

ПЕПЕО — КОРИСНА СИРОВИНА

Угаљ није само драгоцено гориво и хемијска сировина. Поред органских материја, у његов састав улазе разне минералне примесе, ко-

је се при сагоревању претварају у пепео и шљаку. Другим речима, пепео од угља је „штедна касица" многих хемијских елемената Мендељејеве таблице. Данас се из њега добијају и такве драгоцене материје као што су германијум, галијум и други хемијски елементи неопходни савременој електроници.

С друге стране, пепео и шљака, који су се раније сматрали отпадним материјалом, налазе данас широку примену у индустрији грађевинског материјала при производњи опека, бетона и цемента. У току су и експерименти, у којима се — у пољопривреди користе ђубрива добијена из угља и његовог пепела.

ГИМНАСТИКА МОЗГА

Недовољно „употребљаван" мозак стари много брже, него онај који се интензивно користи. И уколико се раније започне с његовим коришћењем, односно размишљањем утолико је опасност од старења мождaних ћелија мања.

До таквог закључка дошли су научници са Педагошког института Бечког универзитета, који тврде да се старењем човечјег организма смањује само брзина усвајања знања, али не и интелект.

Слично мишљење изнели су и геронтолози на недавном међународном конгресу у Паризу, који су, такође, нагласили велики значај „гимнастике" мозга, још од прве године живота.

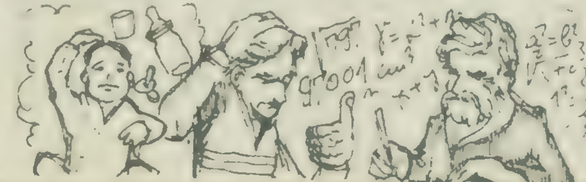

ЕВРОПСКЕ МЕТРОПОЛЕ
тридесет и два лица европе

ЛЕПИ ТАЈАНСТВЕНИ СВЕТ

ПРИРОДА ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА

Књига о најлепшим градовима старог континента са више од 240 илустрација у боји прави је драгуљ сваке библиотеке!
Штампана је ћирилицом на прворазредној хартији, формата 22 x 30 см и богато технички опремљена.

Цена књиге је 250 динара.

Са ЛЕПИМ ТАЈАНСТВЕНИМ СВЕТОМ доживећете његове лепоте, открићете многе тајне и научити оно што до сада нисте знали.
Штампана је ћирилицом, садржи више од 200 фотографија у боји, формата 22 x 30 см и богато је технички опремљена.

Цена књиге је 300 динара.

Ова изванредно опремљена књига са 600 илустрација у боји, од којих су многе бисери уметничке фотографије открива вам чудесне тајне природе.
Књига је штампана ћирилицом, великог енциклопедијског формата, богато технички опремљена, у тврдом повезу са пластифицираним заштитним омотом.

Цена књиге је 400 динара.

Купци из Београда могу подићи књиге сваког радног дана од 15 часова у предузећу »Вук Караџић«, Краљевића Марка 9.

Издавачка радна организација „Вук Караџић", Београд, Краљевића Марка 9.

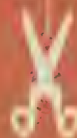

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:
1. ЕВРОПСКЕ МЕТРОПОЛЕ по цени од 250 динара
2. ЛЕПИ ТАЈАНСТВЕНИ СВЕТ по цени од 300 динара
3. ПРИРОДА — ПОЗНАТА И НЕПОЗНАТА по цени од 400 динара
Одговарајући износ од ——— динара исплатићу.
А) ЗА ГОТОВО са попустом од 10% плаћање поштару приликом пријема књига
Б) НА ОТПЛАТУ — за укупан износ од ——— динара који ћу исплатити у ——— редовних месечних рата, а месечна рата не може бити мања од 100 динара. Најдужи рок отплате може бити до 9 месечних рата.
Уколико наведени износ отплатим у 6 месечних рата неће ми се зарачунавати камата од 6%.
Рате ћу отплаћивати почев од ——— 1977 године по пријему књига, рачуна и одговарајућег броја уплатница и то редовно сваког месеца најкасније до 10. у месецу.

(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Презиме, очево име и име ______________________

Место, дан месец и година рођења ______________________

Занимање ______________________

Адреса стана ______________________

Поштански број и место ______________________

Назив и адреса радне организације ______________________

____

Овера о запослењу за купце на отплату　　　　Купац

бр. личне карте ______________　　издате од СУП-а ______________

Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.

ЗРАК УБИЦА

ЗЛОСЛУТНИ ОБЛАЦИ РАТА НАДНОСИЛИ СУ СЕ НАД ЕВРОПОМ, А БРИТАНСКА ВЛАДА ОЧАЈНИЧКИ ЈЕ ПОКУШАВАЛА ДА ПРОНАЂЕ СРЕДСТВО КОЈИМ БИ МОГЛА ДА СЕ СУПРОТСТАВИ СВЕ ОПАСНИЈОЈ И ЈАЧОЈ НЕМАЧКОЈ АВИЈАЦИЈИ.

Предлог је био необичан — тражио се „зрак убица", како су представници владе назвали своју замисао, нешто што ће бити у стању да уништи непријатељски авион док се још налази у ваздуху. Те 1934. године један од водећих научника Велике Британије Роберт Ватсон — Ват морао је да разочара енглеске функционере:

— Ваша замисао је неостварљива. Предлажем вам нешто друго.

То што је предложио — метод откривања авиона у ваздуху који ће омогућити да се они пресретну и униште пре него што стигну до циља — ући ће у историју.

БРЗИНОМ СВЕТЛОСТИ

Одбијање радио-таласа од неког објекта у простору уочили су још много раније научници Хајнрих Херц, Александар Попов, а 1917. године Никола Тесла је дао и идејни предлог за конструкцију уређаја за радио-локацију. Требало је, међутим, да прође још доста времена па да први радио-локациони уређај проради.

Радио-таласи путују брзином светлости, односно у једној секунди прелазе растојање од 300 хиљада километара. Ако се, дакле, измери време потребно да емитовани талас стигне до неког објекта и да се врати и растојање овог објекта може се одредити.

Наравно, када је реч о тако великим брзинама о израчунавању времена било којим уобичајеним средством као што је, на пример, штоперица — не може бити говора. Вату је, међутим, на располагању већ стајао један други начин.

Амерички научници успели су нешто раније да примене тзв. „ехо-метод" при израчунавању висине јоносфере — оног слоја атмосфере који садржи велику концентрацију електрицитета. За мерења су користили катодну цев сличну оној која се налази у сваком телевизијском апарату.

Пред Ватом је сада стајао задатак да на основу свих тих знања створи систем који ће омогућити прикупљање прецизних информација о правцу, висини и удаљености непријатељских авиона. После неколико месеци рада дошао је успех.

Фебруара 1935. године у војној бази у Ворчерстерширу Ватов тим стручњака окупио се око једног малог екрана. На удаљености од неколико километара бомбардер енглеског ратног ваздухопловства пролетео је небом. Светла тачка на екрану означила је победу. Рођен је радар!

Тај први, још прилично примитивни радарски уређај претрпеће знатне измене и много усавршавања до почетка II светског рата када га прихватају и користе не само савезници већ и Немци.

ЗА ВРЕМЕ БИТКЕ ЗА БРИТАНИЈУ РАДАРСКЕ СТАНИЦЕ СУ, ИАКО ПО ДАНАШЊИМ МЕРИЛИМА ПРИМИТИВНЕ, ОДИГРАЛЕ ЗНАЧАЈНУ УЛОГУ У ОТКРИВАЊУ И ПРЕСРЕТАЊУ НЕПРИЈАТЕЉСКИХ АВИОНА

ПЕТСТО ПУТА У СЕКУНДУ

Сваки радар састоји се од предајника велике снаге, покретне антене која шаље таласе и прима сигнале, врло осетљивог пријемника и система за регистровање примљених информација.

За ово последње најчешће се користи уређај конструисан на бази катодне цеви, иако се у неким случајевима одбијени таласи могу претворити у звучне сигнале или их може обрадити и компјутер.

На свом ужем крају катодна цев има електронску „пушку". По пријему сигнала (електромагнетних таласа који се одбију од траженог објекта) „пушка" бомбардује шири, екрански део цеви. Екран је с унутрашње стране прекривен материјом која у тренутку када је електрони погоде емитује светлост стварајући на тај начин слику. Овај део радарског уређаја назива се показивач.

Једна врста радарског показивача, тзв. А-тип утврђује искључиво удаљеност авиона. Сноп електрона у виду хоризонталне линије прелази екраном. Положај радарске станице или било којег другог објекта који се нађе на путањи емитованих електромагнетних таласа указаће се на екрану као светлећа мрља која вертикално сече линију електрона. Мерењем растојања између њих може се утврдити и удаљеност авиона од станице.

Много се чешће употребљава тзв. панорамски радар код којег центар екрана представља положај радарске станице. Сноп електрона прелази екран великом брзином окрећући се око утврђене тачке у средишту круга, слично кретању казаљки на сату. Детектовани објекат указује се као светлећа мрља која се задржава на екрану све док електронски сноп не обиђе пун круг. Како је кретање снопа изузетно брзо, то је и слика која се добија непрекидна.

У само једној секунди радар је у стању да пошаље око 500 импулса електромагнетних таласа, а како је трајање импулса изузетно кратко, између њих се ствара релативно дуги интервали који допуштају много слабијем одбијеном таласу да уђе у пријемник, а да га при том не прогута снажни емисиони импулс.

Емитовање контролишу и два врло важна уређаја: импулсна централа одређује учесталост којом ће се електромагнетни импулси одашиљати, а модулатор њихово трајање и снагу.

Поред емитовања у импулсима, радарско зрачење може да буде и непрекидно. У том случају растојање између радарске станице и објекта утврђује се на основу разлике у фреквенцији емитованог и одбијеног електромагнетног таласа.

КРОЗ МАГЛУ И МРАК

У току II светског рата радар је знатно усавршен. Већ тада га уграђују у бомбардере који врше ноћне нападе, а врло брзо њим опремају и ратне бродове.

Ништа мање значајна је и улога коју радар има у миру. Без њега је, на пример, незамисливо несметано и сигурно одвијање авионског саобраћаја, а при том важну предност представља и чињеница да магла и мрак нису препреке за рад радара.

Ту су затим и друге примене: користи се у метеорологији за посматрање временских појава, за праћење свемирских бродова и сателита, примењују га и при изради географских мапа Земљине површине уз помоћ авиона, радарски уређаји контролишу и прекорачење дозвољених брзина у саобраћају итд.

Развој технике проширио је поље примене радара и у војсци. Конструисани су, на пример, минијатурни радарски уређаји који служе искључиво за откривање тенкова или чак они који су у стању да открију једног јединог војника.

М. И.

РАДАР ЈЕ НАШАО ПРИМЕНУ И У МИРУ, КАО ШТО ЈЕ, НА ПРИМЕР, КОНТРОЛИСАЊЕ ПРЕКОРАЧЕЊА БРЗИНЕ У САОБРАЋАЈУ. ПОЛИЦИЈСКИ АУТОМОБИЛИ ИМАЈУ РАДАРСКЕ УРЕЂАЈЕ КОЈИ СУ У СТАЊУ ДА РАДЕ И КАДА СУ КОЛА У ПОКРЕТУ.

ПРИЧА О СТАКЛУ

ПРВИ СУ БИЛИ ВАВИЛОНЦИ — Стакларство припада најстаријим вештинама које су, временом, постале индустријска грана. Човек је, највероватније, упознао стакло у облику разнобојне стакласте шљаке која настаје приликом топљења руде. Међу најстарије стаклене предмете убрајају се они који су нађени у гробницама првих египатских владара (око 3300. године пре н. е.). Први произвођачи стакла били су Вавилонци. Касније се ова вештина пренела међу Феничане и у Египат — Александрија је била значајан стакларски центар. Почетком нове ере стакларство се преноси у Рим где је читав један део града био насељен стакларима. Производња стаклених предмета била је развијена и у старој Грчкој, а касније и у Византији, где је по својим производима био чувен Цариград. Од 15. до 18. века Венеција је чувена по уметничким творевинама од стакла (острво Мурано), по чему касније постају познате и Чешка, Немачка и Енглеска. На слици горе приказана је једна фабрика стакла са почетка 19. века. Дуваљком (чији се проналазак приписује старим Феничанима) стаклари узимају из горњег дела пећи мале количине истопљене стаклене масе која се због лепљивости нахвата око врха дуваљке. Стаклар помоћу дуваљке ову стаклену масу шири, постепено је претвара у шупљу куглу, а затим (ако је потребно поновним загревањем) дувањем и обртањем добија жељени облик стакленог предмета. При свему овом, по потреби, могу се користити и калупи.

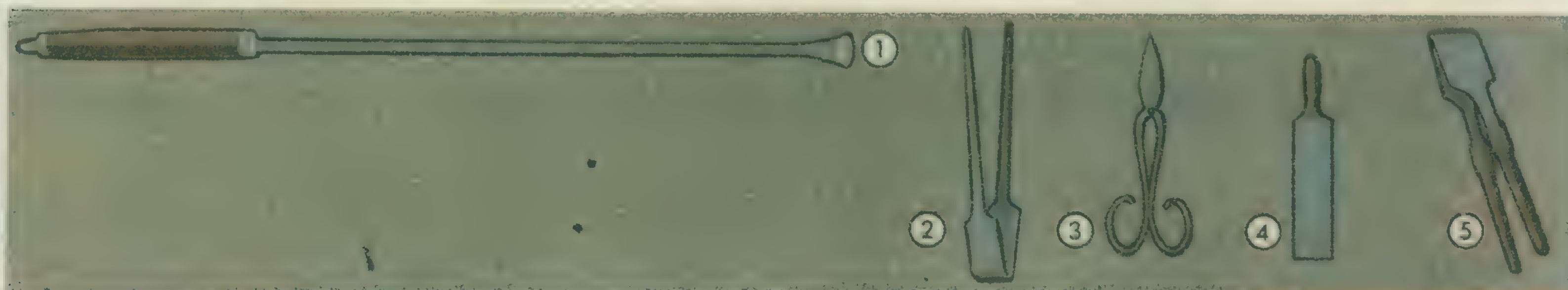

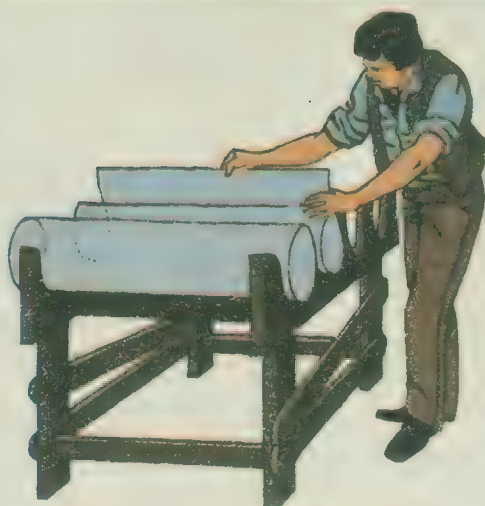

НЕ САМО ДУВАЊЕМ — На горњој слици су представљени алати које употребљавају стаклари. Најважнија је дуваљка (сл. 1), у ствари, метална цев дугачка око 1,5 м која је на једном крају проширена, а на другом, због заштите стакларевих руку, има дрвену дршку. Ту су пинцета и стакларска клешта (сл. 2 и 5), затим маказе (3) и длето (4). Раније су се све врсте стакла, па и равно стакло, добијале дувањем. Да би се на овај начин произвело равно стакло, најпре се од стаклених балона (слика горе) после хлађења одсецањем крајева праве стаклени цилиндри (слика лево), који се расецају по дужини. У овом облику уносе се у пећ где се при лаганом загревању врши исправљање, пеглање, равнање да би се на крају добила стаклена плоча. На слици десно приказан је један други поступак добијања стаклених плоча (ливењем) који је био развијен у 19. веку у Француској. Данас се равно стакло добија коришћењем машина (ваљањем, пресовањем, извлачењем) које омогућују добијање стаклених плоча равномерне дебљине и одговарајуће величине.

СТАКЛЕНЕ ЦЕВИ — И стаклене цеви могу се добити дувањем. При овоме се полази од стаклене лопте (а) коју два стаклара, коришћењем дуваљке, брзо извлаче вукући сваки на своју страну (в) да би се на крају добила цев жељене дужине. Пречник цеви може се кретати од 2,5 мм до 15 см а дужина може бити и 45 м. Данас се за ово користе специјалне машине којима се извлаче стаклене цеви и штапови дугачки и до 60 метара! Када се стаклена цев охлади, сече се на комаде, од којих се даљом обрадом могу израђивати различити стаклени предмети, као што су епрувете, ампуле и друго чија је примена врло значајна, нарочито у хемијским лабораторијама и у фармацеутској индустрији.

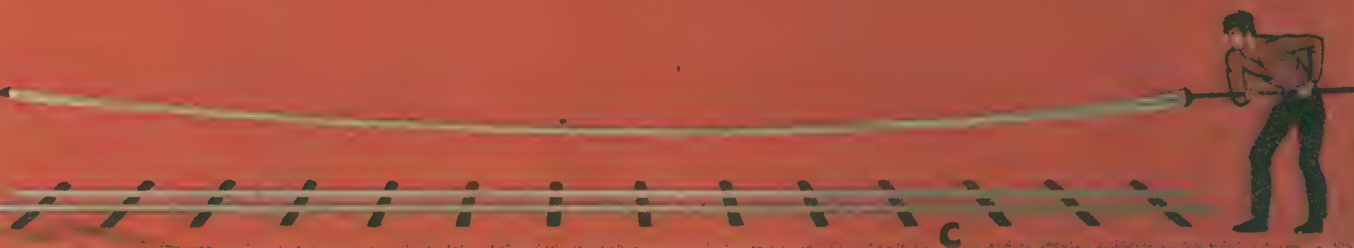

СТАКЛЕНА ЧАША — Добијање стаклених чаша од давнина се у стакларству сматра знаком велике вештине и искуства, јер ова производња захтева велику прецизност. И овде се полази од шупље стаклене лопте, а упоредо се припремају додатни делови као што су постоље за чашу, дршке, украсни делови... На сликама лево и десно приказане су почетне фазе у добијању стаклених чаша.

Најпре је дувањем добијен мали стаклени балон — то ће даљом обрадом постати горњи део чаше.

Већ припремљено постоље за чашу спаја се са горњим делом. Ово „слепљивање" врши се загревањем.

У трећој фази одсеца се горњи део и одстрањују други сувишни делови.

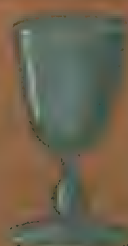

Најзад је чаша добила свој коначан облик и величину — горњи део је проширен до жељеног облика.

ОПЛЕМЕЊИВАЊЕ — Ручна обрада стаклених предмета у прошлости се развила до праве уметности. Није била реткост да ова вештина постане традиција појединих породица — украшавање или, како се често каже, оплемењивање стакла преносило се са оца на сина. Састоји се од различитих поступака као што су брушење, гравирање, глачање, нагризање флуороводоничном киселином... За грубо брушење користи се машина (слика десно) на којој је обртна плоча од врло тврдог материјала (као што је карбарундум). Тако се са одређених места скида део стаклене масе, а на стакленом предмету остаје жељено удубљење. Да би брушене површине постале глатке и сјајне, глачају се и полирају. Полирање се врши на различите начине, коришћењем погодних смеша. На слици лево је примерак стаклене боце која је накнадном обрадом украшена.

ФОТО ПРИЧА

СТАТУС КВО (STATUS QUO)

Састав СТАТУС КВО који вам представљамо у фото-причи прослављa ове године десетогодишњицу свог постојања. Састав сачињавају: **Франсис Роси** (Francis Rossi) — гитариста, **Рик Парфит** (Rick Parfitt) — гитариста, **Ален Ланкастер** (Alan Lancaster) — басиста и **Џон Коглен** (John Coghlan) — бубњар.

СТАТУС КВО су свој први хит имали 1968. године. Била је то песма »Pictures of Matchstik Men«. Њихова гардероба је у тада модерном цветном стилу. ▶

ЂОРЂЕ БАЛАШЕВИЋ

Домаћа поп-сцена више не може да се замисли без ЂОРЂА БАЛАШЕВИЋА. У то нас је уверио трећи сингл обдареног композитора и његове групе РАНИ МРАЗ с нумерама „Опрости ми, Катрин" и „Живот је море". Плоча се појавила у продаји пре месец дана и одмах изазвала велико интересовање. Убрзо је постала хит Београда 202.

Сингл је замишљен као „песма вашег лета" те се стога, по речима продуцента, и појавио првог септембра. У снимању ком позиција „Опрости ми, Катрин" и „Живот је море" учествовали су певачи групе РАНИ МРАЗ, Ђорђе Балашевић, Верица Тодоровић, Биљана Крстић и Бора Ђорђевић, док је инструментална пратња поверена басисти Александру Крстићу, гитаристи Владиславу Кнежевићу и клавијатуристи Александру Дујину. Занимљиво је поменути да је Бора Ђорђевић, који је са групом РАНИ МРАЗ сарађивао током маја и јуна ове године, такође био ангажован у реализацији најновијег сингла, после чега је, почетком јула, напустио састав и основао своју групу. Плоча је већ продата у сребрном тиражу што, несумњиво, говори о великој популарности највећег овогодишњег музичког освежења у нашој земљи.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ОПРОСТИ МИ, КАТРИН

Музика и текст:
Ђорђе Балашевић
Изводи: Ђорђе Балашевић и
РАНИ МРАЗ

На станици у Пули, под врелим сунцем лета
Сам чекас аутобус и свирао гитару
Тад села је крај мене и питала да л' смета
И знам ли добар хотел у Ровињу ил' Врсару.

Опрости ми, Катрин, можда нисам био фин,
Мада си ми била драга,
Опрости ми, Катрин, све је сада само дим,
Нашој љубави ни трага.

И рече да је стигла тог јутра из Дижона,
Одведох је у мали ресторан с добром клопом,
Уз сендвиче и кафу, онако из фазона,
Предложих јој да даље крене са мном ауто-стопом.

Опрости ми, Катрин, можда нисам био фин...

А сутра све је било као да се дуго знамо,
На плажи јој, на поклон, изроних морског пужа
И није рекла ништа, насмешила се само
И пружила ми руке, као себе да ми пружа.

Опрости ми, Катрин, можда нисам био фин...

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ

ЗАГРЕБА

ТИНЗ (TEENS)

ТИНЗ је назив једног младог немачког рок-састава који полако стиче популарност и ван граница своје земље. Петорицу четрнаестогодишњака, стално настањених у Берлину, већ сада многи упоређују са БЕЈ СИТИ РОЛЕРСИМА који су своју музичку каријеру такође почели као тинејџери. Али, за разлику од РОЛЕРСА којима су у почетку одрицали музичку вредност и за које су сматрали да су производ добро смишљене рекламне машинерије, групи ТИНЗ данас нико не оспорава њихово знање. Чак их сматрају веома добрим музичарима пред којима је блистава каријера. Својим диско-првенцем, великим хитом „Пружи ми љубав" (Gimmme, Gimme, Gimme Your Love«) успели су да се на листама популарности пласирају веома високо, док плоче бележе рекордну продају. Занимљиво је да плочу ове младе групе не купују само тинејџери, њихови вршњаци, већ и они старији који се, засићени разним музичким експериментисањима, поново враћају једноставној мелодичној песми.

Бубњар овог симпатичног састава је Миша Улих, пореклом Југословен. Мада су сви чланови групе ТИНЗ загрејани за музику још од најраније младости, свирањем су почели озбиљније да се баве пре две године. После учешћа у неколико телевизијских емисија добили су и прве понуде за гостовања. До сада су боравили у Белгији, Холандији и Великој Британији.

Почетком 1969. године излази њихова нова плоча »Are You Growing Tired of My Love« која није поновила успех прве.

Рој Линс напушта групу 1971. године и СТАТУС КВО наступа као квартет.

Група ретко наступа на телевизији. Године 1977. ипак су се појавили на малом екрану да би промовисали свој хит »Rocking All Over the World«.

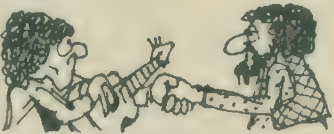

Група данас: **Алан, Џон, Енди Браун** (оргуљаш који им помаже на турнејама), **Франсис и Рик** (слева надесно).

Франсис Роси са својом првом гитаром коју му је купио отац 1960. године. Данас скупља гитаре, а неки примерци из његове збирке виде се и на слици.

У Загребу већ три године дјелује поп-група DAZED AND CONFUSED. Састав свира на школским плесовима и нада се да ће једног дана и већи број младих чути за њега. Репертоар групе

састоји се углавном од страних композиција (ЛЕД ЦЕПЕЛИН јој је узор). Чланови су: Дражен Чеси (гитара и вокал), Дражен Томљеновић (бас-гитара и вокал) и Игор Дедић (бубњеви).

Игор Дедић
Лењинградска 4
Загреб
(Хонорар 100 дин.)

ДАНИ СЛОВЕНАЧКЕ ЗАБАВНЕ МУЗИКЕ

У Цељу се управо одржава седамнаести међународни забавно-музички фестивал „Дани словенске забавне глазбе“. Организатори су учинили све како би смотра најбољих наших и страних интерпретатора забавне музике била на вишем уметничком нивоу од претходних. Тако се прве вечери фестивала присутним посетиоцима представило десет нових словеначких композиција у два извођења, а потом се одржао ретроспективни концерт у част педесетогодишњице радија и двадесетогодишњице првог емитовања телевизијског програма. Данас, другог дана фестивала, на програму је дванаест нових шансона. Последњег дана биће изведене награђене композиције, док ће у ревијалном делу наступити гости из иностранства.

На фестивалу учествују најпознатији домаћи интерпретатори забавне музике: Аленка Пинтарич, Пепел ин кри, Томаж Домицељ, Марјана Держај, Неца Фалк, Брацо Корен, Дитка Хаберл, Едвин Флисер, Златко Пејаковић, Жетва, Нови фосили, док ће страну забавну музику представљати Ален Стјуарт (Велика Британија), Колм Вилкинсон (Ирска), Клаудио Вила (Италија), Мери Спитери (Малта), Ален Еванс (Савезна Република Немачка) и група Моне Карло (Луксембург).

ТОП-ЛИСТЕ

ДОМАЋА

СЕПТЕМБАР 1978.

1. ОПРОСТИ МИ, КАТРИН — Ђорђе Балашевић и Рани мраз
2. НИСАМ РОБОТ — Здравко Чолић
3. АНА — Сребрна крила

4. БРОД — Indexi
5. ТОП-ХИТ ЛИСТА — Лаза и Ипе
6. МИРИС ПОЉСКОГ ЦВЕЋА — Зоран Симјановић

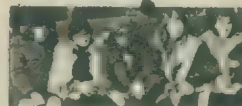

7. МА, КО СИ ТИ — Зебра
8. ШИЈАВИЦА — Метак
9. ЈА ТЕ ЗОВЕМ — Миша Марковић
10. МАЛА ЛУКА — Амбасадори

СТРАНА

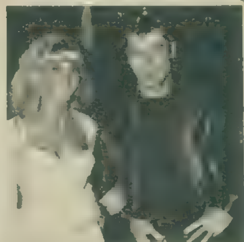

1. YOU'RE THE ONE THAT I WANT — Olivia Newton-John/John Travolta
2. THREE TIMES A LADY — Commodores
3. 5-7-0-5 — City Boy
4. LIFE'S BEEN GOOD — Joe Walsh
5. WHO ARE YOU — Who

6. BABY STOP CRYING — Bob Dylan
7. MISS YOU — Rolling Stones
8. BOOGIE OOGIE OOGIE — Taste of Honey
9. SUBSTITUTE — Clout
10. HOT BLOODED — Foreigner

ВЕСЕЛЕ ИГРАРИЈЕ ЗА МЛАЂЕ И СТАРИЈЕ

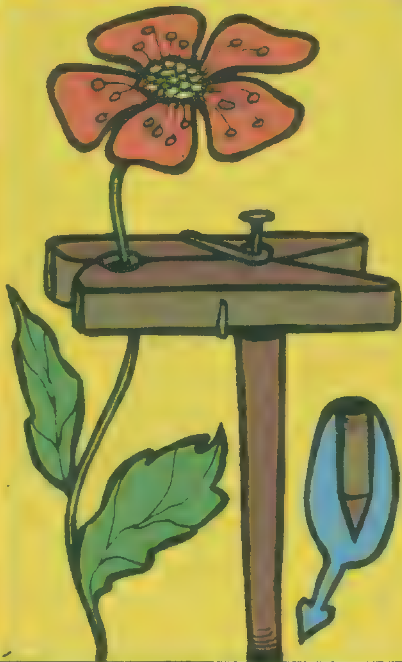

На штапић закуцајте штипаљку, штапић пободите у земљу у саксији, па штипаљком придржавајте цвет који расте, као што се види на слици.
Јухас Агата, 21000 Нови Сад, Јаносикова 13/а

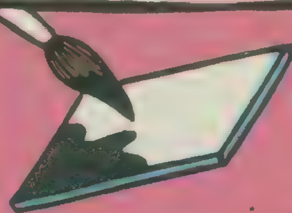

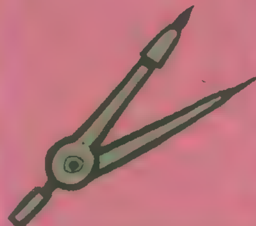

На керамичку плочицу за купатило беле боје нанесите четкицом туш. Кад се туш осуши, изгребите шестаром или неком дугом иглом слику и обесите је на зид.
Костић Слађана, 38213 Прилужје, Косово.

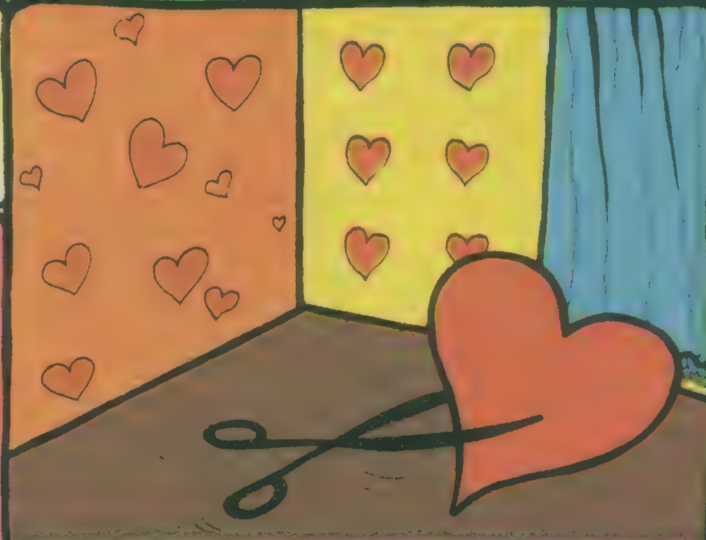

Да бисте освежили једнобојне зидове у соби, исеците од самолепљивог тапета неки облик, нпр. срца, и полепите их по зидовима. Лепити их можете равномерно или асиметрично и разних величина.
Мијатовић Јадранка, 36346 Брвеник

ОБАВЕШТЕЊЕ

Писма чији аутори захтевају да им се имена не објаве не могу бити узета у обзир. Идеје се награђују и зато прилози не могу бити анонимни.

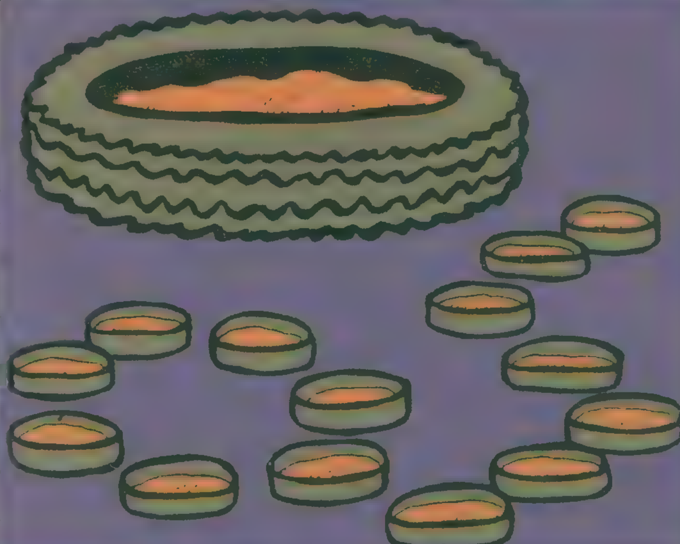

Ставите у стару гуму од аутомобила песак (наравно, гума треба да стоји у дворишту) и добићете место за играње за млађег брата или сестру. Више таквих гума можете распоредити по дворишту да буде занимљивије.
Пашић Зринка, 52390 Бује, Партизанска б.б. Истра

Пресавијте папир за цртање, нацртајте лептира (са обе стране), исеците га и шпенадлом натакните на цвет који вам стоји у вази. Изгледаће као да је лептир слетео на цвет.
Ленђел Бела, 26000 Панчево, Светозара Марковића 157

Узмите три даске димензије као на слици и једну летву, па све то закуцајте да добијете облик као на нашем цртежу. Летву на доњем крају зашиљите да се може побости у земљу. Тако сте добили таблу на коју ћете метнути лист цртаће хартије када будете сликали у природи.
Кузмановска Сузи, 91000 Скопље, Коце Ме- [illegible]

Плочу од стиропора, довољно велику, пресвуците било каквом тканином и тако ћете добити јастук за непливача који ће заменити појас за пливање. Стиропор плива по води.
Иванковић Дејан, 11000 Београд, Шумадијски Трг 6

ШАЉИТЕ НАМ СВОЈЕ ПРЕДЛОГЕ. СВАКУ ИДЕЈУ ХОНОРИШЕМО СА 100 ДИН.

ДЕТЛИЋ КАО ИНСПИРАЦИЈА

СУНЂЕРАСТИ

КАКО ДЕТЛИЋ НЕ ДОБИЈЕ ПОТРЕС МОЗГА ПОСЛЕ УЗАСТОПНОГ И ЈАКОГ УДАРАЊА КЉУНОМ О ДРВО, ПА ЧАК И МЕТАЛНИ ПРЕДМЕТ, НЕКАДА И СТОТИНАК ПУТА У МИНУТУ?

Та тајна је заинтересовала и научнике који би, у случају да је реше, успели на том принципу да конструишу и заштитне шлемове неопходне грађевинским радницима, рударима, војницима.

Детлић јако и неуморно удара по стаблу тражећи храну, јер по различитој боји звука разспознаје шупљине испод коре, у којој се налазе инсекти, или да би направио рупу у коју ће сместити своје гнездо, да би сратио пажњу женке у доба парења, па чак и да би дао одушке узбуђењу или напетости. Све у свему, испада да му то лупање главом веома прија и да му не наноси никакве тешкоће и непријатности.

Та загонетка је ипак решена после брижљивог испитивања костију лобање ове птице, и њеног кљуна. Супротно очекивању, научници су дошли до закључка да између костију главе и мозга постоји узан простор, у коме се налази мала количина кичмено-мождане течности. Сем тога, за разлику од осталих костију лобање кичмењака, код детлића су оне сунђерасте, са великим шупљинама у које залази мождана течност.

Тако када детлић удари главом о дрво, јак притисак се преноси преко кљуна, који служи као амортизер, до костију главе, а затим, већ ублажен, стиже до течности која окружује мозак: она се таласа, залази у шупљине и тако потпуно ублажује ударац.

По узору на „конструкцију" лобање и мозга детлића, у току су планови за производњу шлемова који би се изгледом потпуно разликовали од досадашњих. Наиме, уместо тешког и дебелог металног слоја, састојали би се од танке чврсте мембране која би преко федера била причвршћена за металну капу. А испод ње би се налазила сунђераста материја потопљена у неку уљасту течност. Научници верују да ће такав шлем, много лакши од досадашњих, представљати бољу и сигурнију заштиту од сваке врсте ударача.

Б. Ј.

ДВОРАЦ

Раскошни дворци средњовековних краљева, племића и црквених достојанственика обично су били грађени тако чврсто и тако добро одржавани да су многи од њих одолели зубу времена

Туристи и данас задивљено стају пред велелепним здањима средњовековних дворова. Владари су их градили не само као место за становање, већ и да би њиховим сјајем изазивали дивљење. Дворац је био место за примање емисара — раскош дворца потврђивала је величину и моћ његовог господара.

Њихов облик и величина разликовали су се. Могло је то бити складно здање са тананим и високим торњевима какве је познавала средњовековна француска архитектура или нешто гломазнија грађевина севера Европе.

Градили су их, слично замковима, на врховима узвишења или каквог брега и, каткад, окруживали заштитним зидинама и кулама — осматрачницама. За разлику од замка који је са свих страна добро утврђен, дворац је, обично, био најбоље обезбеђен код главне капије. Често се на том месту, саграђена на падинама брежуљака, налазила и једна грађевина одвојена од главног зида дворца. Пут којим се прилазило дворцу могао се тако надгледати са њених зидина и свако ко није добродошао бивао је изложен нападу. До капије, велике и утврђене четвртасте куле, водио је покретни мост подигнут изнад дубоког шанца најчешће испуњеног водом.

Насупрот капије, унутар дворског дворишта, налазило се главно здање — пространа двоспратна грађевина у којој су смештене и одаје господара.

У дворишту се, по правилу, налазио и простор издвојен за борбу копљима — омиљену забаву витезова.

Сем на разоноду вековни господар је мислио и на везу са утицајном црквом, па је у склоп дворца обавезно улазио и храм. Овај на нашој слици (десно од улазне капије) саграђена је у романском стилу. Красе га две витке куле. Лево је зграда чувара дворца. У подруму здања налазило се складиште муниције — обавезне залихе за случај непријатељског напада.

Иза главног здања дворца — господарских одаја — пружа се троугаони простор који окружују бедеми. Ту је смештена кухиња (лако препознатљива по огромном каменом димњаку), одаје за послугу, складиште намирница, пекара, пивара, касапница. Јер, дворац није само изгледао краљевски — морао је и да задовољи краљевске потребе својих власника.

М. И.

Легенда:

1. Кула бедема **2.** Бедем са отворима за пушкарнице **3.** Четвртаста кула **4.** Одаје за послугу **5.** Гостинске одаје **6.** Кухиња **7.** Приватне одаје господарске породице **8.** Главно здање — сводови пространих дворана подупрти су стубовима **9.** Библиотека, трезор и одаје за примање **10.** Дворска црква **11.** Главна капија са покретним мостом **12.** Складиште муниције **13.** Простор за борбу копљима **14.** Специјална мета за вежбу копљем **15.** Спољна капија **16.** Штале **17.** Велика четвртаста кула **18.** Одаје за послугу

3
3
2
9
8
10
11
14
15
12
13
18
17
16

Фантастична прича

МАРГАРЕТ СИНКЛЕР

Ко су ти дрски млади странци који дођу на Земљу, пију сам драгуљ земаљских винограда и изричу тако бледуњаву хвалу?

ВИНАР

Цо да Валора је узгајао вино у долини Напа. Живео је сам. Жена му је умрла, а син се оженио девојком која није волела село. Често су недељом, долазили да га обиђу, а о Новој години му доносили скупоцене поклоне. Ипак, вечери му нису биле дуге. Ако је понекад и попио мало више свога вина и отишао у кревет са помало нејасним мислима, то му није шкодило. Суво, црно, стоно вино је здраво пиће и никад се због њега није лоше осећао. Ноћу, када су се јављале ствари које је требало заборавити, пажљиво је избегавао да додирне „Зинфандел". Било је то сувише добро вино да би се траћило на такве ствари.

Почетком децембра, када је ново вино било при крају врења у бурадима, осетио је јако бубњање кише по крову.

Посета

После ручка, киша је престала и небо је постало светлије. Испио је вино и изишао напоље да се надише ваздуха. Када је крочио из куће, осетио је да је само мало, мало припит. Па, то и није било лоше за једног винара. Хтео је да оде до својих винограда на падини и види како изгледају.

Задовољан, исправио се. Тада, пред собом, на падини, угледа четворо младих људи — два младића и две девојке.

Да Валора осети убод узнемирења и узбуне Шта они тамо раде? Виноград без лишћа није привлачан, а падина је далеко од пута. Никада није имао неприлика са обеснима, само са јеленима. Ако ти људи буду газили мокру земљу, растуриће терасе.

— Здраво — рече девојка.

— Здраво — одговори Да Валора. Сада, када је био близу њих, стрепња за виноград га напусти. То је било због њихове близине. Он је тај утицај осетио кроз сате које су, касније, провели са њим. Ум му је радио боље, чистије.

Бриге и љутња одоше од њега, осећао се слободније. Разумео је све што су му говорили, али потпуније него што се речи обично схватају, са дивном једноставношћу.

— Здраво — понови девојка. — Долазимо са... — реч је некако измакла Цоовом слуху — да видимо лозе.

— Па, онда — рече задовољно Цо — јесте ли добро разгледали? Ово је засад Зинфандела. Ако сте све видели, можемо да прођемо кроз подруме. Можемо да пробамо и мало вина.

Да, они би желели. Они би сви желели.

Кренули су уз њега, у групи. Кретали су се лако, мокра земља се, уопште, није лепила. Док су корачали, причали су му о себи. И сами су, све четворо, производили вино, мада су изгледали сувише млади за то. Имали су неку врсту слободне задруге и кренули су на путовање да упознају лозе, са... са...

Опет је слух издао Цоа. Имао је утисак да између њих четворо никада не може доћи ни до каквог сукоба. Њихови укуси и жеље би се сложили као складни гласови, женски високи и јасни, мушки богатији и дубљи. Ипак, чинили му се да је девојка са косом боје бакра изузетно поштована од пријатеља и мислио је да зна разлог. То је било оно што је он тако често говорио својој жени — када жена одиста воли вино, када одиста има непце за њега, нико не може оборити њен суд. Зато су је остали поштовали.

Показао им је подрум без стида, и без поноса. Ако је у долини Напа било већих подрума, било је и мањих. И знао је да прави добро вино.

У кући је, за њих, извадио флашу свога Зинфандела, најбољег Зинфандела који је икада направио. Не због тога што су били колеге, желео је, такође, да им учини задовољство. Била је то берба 51. године.

Док је сипао тамну мирисну течност у чаше, рекао је:

— Како рекосте да се зове ваша фирма? Одакле рекосте да долазите?

— Није то баш фирма — рече, смејући се, тамнокоса девојка. — Ви не бисте препознали име наше звезде.

Звезда? Звезда? Руке Цоа да Валоре почеше да дрхте. Просуо је вино поред чаше. Али, шта је друго могао да очекује? Зар није то знао и у тренутку кад их је видео на падини брежуљка? Наравно, били су са друге звезде.

— И путујете из... — запита спуштајући пажљиво флашу.

— Из најближе галаксије. Можемо да останемо само неколико сати.

Пили су. Цо да Валора није био изненађен када само један од мушкараца, онај са тамнијом плавом косом, похвали вино. Без сумње, пробали су и боље. Није га заболело — они никада не би пожелели да га увреде, бар не много.

Ипак, док је гледао њих четворо како седе око његовог стола у трпезарији — тако млади, мудри и љубазни — изненада га обузе часна жеља. Ако ће овде остати само неколико часова, онда је то његов задатак, јер нико други то није могао да учини: да прикаже земаљска вина.

— Јесте ли икада билу у Француској? — запита.

— Француској? — рече тамнокоса девојка. Знао је одговор на питање.

— Чекајте — рече им. — Чекајте. Враћам се. — Отишао је клопарајући низ подрумско степениште.

Цветови земаљских винограда

У подруму је застао. Имао је неколико боца најбољег Пен Ноара одгајеног у долини Напа; то је значило, нико није могао да каже другачије, најбољи Пен Ноар одгојен у Калифорнији. Али, коју годину да донесе? Година 43. је била више уравнотежена, нежна, сјајна, пуна и танана. Година 42. је било боље вино, али његова неравнотежа и годиште су учинили да дође у стање које винари називају — „крто". Једна боца тога вина ће бити величанствена.

На крају, одлучио се за годину 42. Видеће шта ће бити. Пре него је отишао из подрума, узео је још једну флашу и понео је са собом. То је било нешто што му је син поклонио пре неколико година; чувао га је за неку изузетну прилику. Коначно, он представља вина земље.

Брижљиво је отворио боцу из године 42. Изнео је чисте чаше, највеће које је имао, и сипао прст вина у сваку. Посматрао је, без речи, како су узели вино у уста, шумно га преметали и облагали њиме непца, по обичају винара. Девојка бакарне косе је обртала чашу и удисала мирис вина. Чекао је, напето, њен суд.

На крају, проговори:

— Врло јако. Врло добро.

Цо да Валора осети удар разочарања чија га снага запрепасти. Испитивачки је гледао девојку.

Лице јој је било тужно. Али, било је искрено. „Врло јако. Врло добро", то је било све што је могла да каже.

Али, имао је још једну стрелу у свом тоболцу, иако то није била калифорнијска стрела. Руке су му дрхтале док је вадио запушач из боце Романе-Контиа, година 47, коју му је поклонио син. (Где је то вино Џералд набавио? То вино, Да Валора је знао, ретко је чак и у Француској. Харолд га је, сигурно, добро платио).

Нове чаше. Величанствени мирис вина се ширио и обећавао. Свакако, ово ...

Настаде дуга тишина. Девојка тамне косе попи своје вино и затражи још. На крају, друга девојка рече:

— Добро вино. Да, добро вино.

У тренутку, Џо да Валора осети како је мрзи. И њу, и друге. Ко су ти дрски млади странци који дођу на Земљу, пију цвет, крем, сам драгуљ земаљских винограда и изричу тако бледуњаву хвалу?

Девојка бакарне косе устаде од стола.

— Дођите на наш брод — рече. — Молим вас, желимо да пробате вина која ми пијемо.

Још помало љут, Џо пође са њима. Сунце је било високо али, облаци су се гомилали. Пре ноћи ће бити кише.

Брод је био у улегнућу иза винограда на брегу. Била је то велика сребрнаста кугла равна на дну. Лебдела је над редовима чокота. Девојка са бакарном косом помаче руку и додирну дугме на појасу. Меко се подигоше, кроз равно дно, у неку врсту предсобља. Остали су били за њима.

Унутрашњост брода не направи утисак на Џоа да Валору. Сео је на нешто што је личило на столицу и чекао да девојка бакарне косе оде у оставу и врати се са флашом.

— Наше најбоље вино — рече, држећи боцу тако да је види.

Рајски цветови

Посуда је била мања и шира од земаљске боце. Из ње је сипала вино које је било скоро смеђе. Он је био зачуђен изгледом, чак и у чаши.

Окретао је чашу. Учинило му се да је помирисао љубичице и лешнике и неке друге мирисе богате и префињене чија имена није знао. Био би пола сата задовољан да само удише тај мирис. Коначно, узе мали гутљај.

— Ох — рече када га преточи кроз уста, додирну њиме непце и лагано пусти кроз грло. — Ох.

— Ми не правимо много овога — рече она, сипајући му још у чашу. — Грожђе је тешко узгајати.

— Хвала — рече захвално. — Сада разумем зашто сте рекли „Добро вино".

— Да. Одиста ми је жао, драги Земљанине.

— Не жалите — рече смејући се. Није осећао понижење и срам за Земљу.

Од вина постаде храбар. Облизну усне и рече:

— Засад? Можете ли ... ми дати засад? Однећу га на Универзитет.

Док је говорио, схватио је колико су те речи бесмислене. Младић тамније косе заврте главом.

— Не би расло на Земљи.

Флаша је била празна. Једном, или два пута, једно од њих четворо је ишло до машине, додиривало дугмад или постављало траке. Знао је да се спремају да крену. Устао је.

— Збогом — рече. — Хвала.

Пружио је руку да се поздрави. Али сви, чак и мушкарци, пољубише га нежно и са љубављу у образ.

— Збогом, драги човече — рече девојка бакарне косе. — Збогом, збогом.

Изишао је из брода. Гледао је, из даљине, како се лагано, без напора, диже до висине дрвећа. Онда стаде. Неколико тренутака брод као да се колебао. Забринуто се питао да нешто није у реду. Онда се брод спусти неколико метара, а девојка са косом боје бакра лагано изиђе из њега. Трчала је према њему, држећи у рукама малу флашу. Пружи му је.

— Не могу узети ... — рече он.

— Ох, да. Морате. Желимо да узмете. — Угура му је у руке.

Отрчала је назад према броду. Брод се, светлуцајући, подигао и нестао.

Дали су му једну од своје последње три боце. Насмејао се и кренуо кући.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Мало је људи који следе мудрост или правила њена.

(Џон Геј)

укрштене речи

ПОЗНАТИ ФИЛМСКИ ГЛУМЦИ

Енглески филмски и позоришни глумац: **филмови о тајном агенту Џемсу Бонду, Брдо изгубљених ...** 2. Американац италијанског порекла, филмови: **Кум II, Таксист, Двадесети век ...** 3. Француски филмски глумац, филмови: **Роко и његова браћа, Борсалино, Самурај ...** 4. Амерички филмски глумац млађе генерације, филмови: **Кум I и II, Серпико ...**

АУТОР: ВЕ-МАК	КОСТУР АУТОМОБИЛА	МАСЛИНА	ПРЕ, ДАВНО	СТАНОВНИЦИ КНИНА	УДАЉАВАЊА	НЕГАЦИЈА	ПРОПЕЛЕР	1	МОНАХ, КАЛУЂЕР
2									
3									
ДРЖАВА У ИНДИЈИ						ЦРНАЧКО ПЛЕМЕ У НИГЕРИЈИ			
НАШ КЊИЖЕВНИК (ИВАН)						ОГРАДА ОД СЕЧЕНОГ ДРВЕТА			
РАЧВАСТА КОСТ КОД ПТИЦА						100 m² / РЕЧНИК.			4
		ЛЕТОПИС / ЗИМЗЕЛЕНО ДРВО					ОЗНАКА ТАНТАЛА		
АФИРМАЦИЈА	ТОНА / ГОНИТИ		ЗИМСКА ПАДАВИНА / ДОБИТ, ЋАР				„ДЕЦИЛИТАР" / ОБАВЉАТИ ПОСАО		
БИЛИЈАРСКИ ШТАП / ЗАО ДУХ				СКОРПИЈА / АЗОТ					
					ПРИТОКА УНЕ / ЗНАК ЗАЈЕЧАРА				
РЕДАК (ЛАТ.)				МАЛИ ЗИД / БЕС, ЈАРОСТ					
ФРАНЦ. ФИЗИЧАР / НАША РЕКА					ИМЕ ПЕСНИКА ЖУПАНЧИЋА				
СТАНОВНИЦИ ИСТРЕ								ЗНАК КИСЕОНИКА	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Сома, 4) КСС, 7) Олга, т, 10) авиотакси, м, 11) икра, 13) Бак, 14) Есма, 16) хитна, р, 18) октан, б, 19) слатина, т, 22) сет, 24) опека, 25) Пек, 27) крма, 29) аре, 30) тама, 31) анилин, 32) банкар, 33) Лена, 34) ала, 36) тета, 37) ета, 38) ужина, 40) Тит, м, 41) граната, ч, 43) скала, ц, 45) Анвар, 48) Кали, 49) лук, 51) тера, о, 52) ентеријер, м, 53) Купа, 54) так, 55) Јава.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88.00 динара
6 месеци	176.00 динара
1 година	352.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176.00 динара
6 месеци	352.00 динара
1 година	704.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП" „Политика" код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник"

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ТИРАЖ

Молим те реци ми колико у једној седмици изађе „Политикиних забавника“ и колико их се прода?

Зоран Стафановски,
с. Добромири, Битола

„Политикин забавник“ је летос штампан просечно у 360 хиљада примерака. То је укупни тираж

једног броја на ћирилици, латиници и на словеначком језику. Од тога се прода око 324 хиљаде примерака.

ДРУШТВО ЕСПЕРАНТИСТА

Молио бих те да објавиш адресу друштва есперантиста у Београду, јер бих желео да набавим речник есперанто језика, а не знам да ли се у нашим књижарама може набавити.

Драган
Рашка

За све што те у вези са есперантом интересује, обрати се друштву познавалаца овог језика. Њихова адреса је: Esperanto-societo, **Теразије 42, 11000 Београд.**

ЗА РАДИО-АМАТЕРЕ ИЗ ПРИШТИНЕ

Пишем ти с молбом да ми одговориш где се у нашој земљи може купити радио-аматерска станица и колика јој је цена. Такође те молим да објавиш адресу неког клуба где се може учити радио-аматеризам.

Синиша Марчетић,
Приштина

Радио-аматерску станицу могу имати само пунолетна лица и то оператори, са дозволом и овлашћењем за рад, а обука се врши по радио-аматерским клубовима. За то се обрати Народној техници, Бориса Кидрича 10, или на телефон број 24-754.

ПРАВЕ АСПИДЕ

Које су најотровније змије на свету?

Костадин Ристоманов,
Струмица

То су, на пример: египатска гуја, аспида која живи у Северној Африци, затим кобра или наочарка, дугачка 1,5 метар, настањена у целој југоисточној Азији, звечарка у Северној и Јужној Америци, а од змија које живе на нашем тлу најопасније су поскок и шарка.

ШТА ЗНАЧИ ХЕРМИТ?

На једном концерту чуо сам реч „хермит“ и колико сам могао да схватим односила се на човека који је живео у пећини. Шта та реч значи?

Милан Костић,
Јурија Гагарина 187
11070 Н. Београд

Баш онако како си је ти написао, дакле хермит, пише се ова

реч и на енглеском значи пустињак, испосник, у најширем смислу усамљеник. Најчешће се односи на човека који читав живот проводи далеко од људи и цивилизованог света.

БЕРИ-БЕРИ

Желела бих да ми објасниш каква је то болест „бери-бери“.

Габриела Алексић,
Димитровград

Бери-бери је болест настала услед недостатка витамина Б 1 у исхрани. Најчешће се јавља у земљама у којима се становништво храни претежно љуштеним пиринчем (Кина, Индија и друге земље Далеког истока). Први су је клинички описали Бонтиус (1624) и Тулп (1652). Недостатак витамина, авитаминоза, код бери-берија иза-

зива живчане поремећаје, одузетост, слабљење срца, поремећаје у крвотоку и општу малаксалост.

ЧЕТВРТА ДИМЕНЗИЈА

Шта је то четврта димензија?

Гордана Вучићевић,
Алексинац

Димензија је простирање тела и других геометријских облика у одређеним правцима, односно растојање између две карактеристичне тачке на неком облику. У математици димензија служи за разликовање начина простирања једног геометријског облика: тачка нема димензија, линија има једну, а тело три. Број димензија једног система простирања једнак је броју параметара или координата потребних да се утврди положај тачке у систему. Ако су, на пример, про-

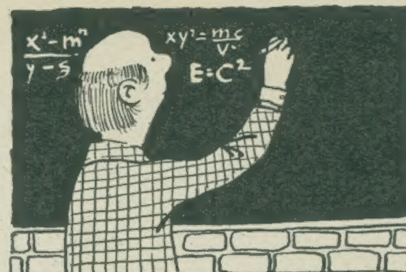

стору потребна три параметра, простор је тродимензионалан.

У теорији релативности оперише се појмом четвородимензионалног простора: четврта димензија је — време.

56 ЗВЕЗДИНИХ ПОБЕДА

Молимо те да нам даш прецизан податак: колико су Партизан и Црвена звезда одиграли међусобних утакмица и колико их је добио један, а колико други тим.

Предраг и Бане,
Отона Жупанчича 28,
Нови Београд

До јула 1978. Партизан и Црвена звезда одиграли су укупно 115 утакмица, од којих је 56 добила Цр-

вена звезда, а 35 Партизан, док су 24 утакмице биле нерешене. Укупан број голова је 217:183 у корист Црвене звезде.

Од ових 115 утакмица 62 су биле првенствене. Звезда је добила 28, Партизан 18, а 16 је било нерешено.

WALT DISNEY
МИКИ

ЖЕЛИТЕ ЛИ ДА ЧУЈЕТЕ ПРОШЛОСТ, САДАШЊОСТ ИЛИ БУДУЋНОСТ!

ПА... МЕНИ ЈЕ СВЕЈЕДНО!

ИСКРЕНО ДА КАЖЕМ, ЈА И НЕ ВЕРУЈЕМ У ТО!

ПРОРИЦАЊЕ
ПЛАЋАЊЕ УНАПРЕД
ВИДИМ... ВИДИМ... МАЛО МИ ЈЕ МУТНО!

РАЗБИСТРИЋЕ СЕ АКО ЈЕ МАЛО ПРОТРЕСЕМ!
САМО ДА ЈЕ НЕ ИСПУСТИТЕ!

АХА... ВИДИМ... ОТКУПИЋЕТЕ НЕЧИЈИ УНОСАН, ДОБРО УВЕДЕН ПОСАО!
ЗАР?
Copyright © 1978 Walt Disney Productions World Rights Reserved

АЛ' ВИ, МОЖДА, НЕМАТЕ ПАРА...
КАКО НЕ БИХ ИМ'О!

ЈА УВЕК САВ СВОЈ НОВАЦ НОСИМ СА СОБОМ! КАКАВ ПОСАО? ГДЕ ЈЕ?
$ $ $
Distributed by King Features Syndicate.
2-26

ПРОРИЦАЊЕ
ПЛАЋАЊЕ УНАПРЕД
ПА ВЕЋ СИ ГА ПРЕУЗЕО!